

LIETUVOS AGRARINĖS EKONOMIKOS INSTITUTAS

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIŲ KONKURENCINGUMAS

MOKSLO STUDIJA
2013

Albertas GAPŠYS, Deiva MIKELIONYTĖ,
Ingrida LUKOŠIUTĖ, Laura PETRAUSKAITĖ-SENKEVIČ

Gapšys, A.; Mikelionytė, D; Lukošitė, I.; Petrauskaitė-Senkevič, L. 2013. *Lietuvos žemės ūkio sektorių konkurencingumas*: Mokslo studija. Vilnius: Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas. 126 p.: iliustr., santr. angl.

(online) ISBN 978-9955-481-43-0

Recenzantai: doc. dr. Kirstukas Juozas, dr. Bradūnas Vidmantas

Apsvarstyta ir rekomenduota skelbti
Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto Mokslo tarybos posėdyje
2014-03-20 (protokolas Nr. 12-25 (8-02)).

Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas
V. Kudirkos g. 18-2
LT-03105 Vilnius
tel. (8 5) 261 4525
faks. (8 5) 261 4524
el. p. laei@laei.lt
<http://www.laei.lt>

© 2013 Visos teisės priklauso Lietuvos agrarinės ekonomikos institutui
Cituoiant būtina nurodyti šaltinį ir interneto svetainės adresą
Autoriaus teisių apsaugota medžiaga

SANTRAUKA

Lietuvos žemės ūkio konkurencingumo vertinimas tapo ypač aktualus, šaliai tapus Europos Sąjungos (ES) nare. Lietuvių autorių darbuose konkurencingumo klausimais pasigendama konkrečių žemės ūkio sektorių konkurencingumo vertinimų. Dažniausiai nagrinėtas žemės ir maisto ūkio arba žemės ūkio ir maisto produktų konkurencingumas pagal užsienio prekybos rodiklius.

Studijos tikslas – parengus konkurencingumo vertinimo metodiką, nustatyti Lietuvos žemės ūkio sektorių konkurencingumą ES kontekste. Tyrimas apima 2006 ir 2011 metus. Studijoje pristatoma metodika Lietuvos žemės ūkio sektorių konkurencingumui ES nustatyti, išanalizuotos šalies žemės ūkio sektorių silpnosios ir stipriosios pusės, apskaičiuoti pagrindinių žemės ūkio sektorių konkurencingumo rodikliai, ir jie palyginti su atitinkamais kitų ES šalių rodikliais bei nustatyti šalių reitingai. Žemės ūkio sektorių konkurencingumui nustatyti parinkti rodikliai, apibūdinantys rinkos situaciją, t. y. žemės ūkio produktų gamybos apimčių pokytis, supirkimo kainos, apsirūpinimas produktais ir užsienio prekybos lygis. Pagal rodiklių pokyčius 2011 metais, palyginti su 2006 metais, buvo nustatytas šalies žemės ūkio sektorių konkurencingumo lygių kitimas.

Tyrimo rezultatai parodė, kad 2011 metais ES Lietuvos grūdų, paukštienos, bulvių, vaisių ir daržovių sektoriai buvo aukšto konkurencingumo, o kiaulienos ir kiaušinių – žemo. 2011 metais, palyginti su 2006 metais, labiausiai padidėjo šalies bulvių, daržovių, grūdų ir paukštienos sektorių konkurencingumo lygiai, o labiausiai sumažėjo kiaušinių ir galvijienos.

Raktažodžiai: konkurencingumo rodikliai, apsirūpinimas produktais, produkcijos gamybos apimčių pokytis, supirkimo kaina, užsienio prekybos lygis.

SUMMARY

The Competitiveness of the Lithuanian Agriculture sectors

The assessment of the competitiveness of the agriculture became particularly relevant after Lithuania joined the EU. Summarizing the research of the Lithuanian authors on the assessment of the competitiveness of sectors of the economy or products, it was noticed that there was a lack of the specific assessment of the competitiveness of the agricultural sectors during a certain period of time. Generally the authors, using the indicators of foreign trade, assessed the competitiveness of the agriculture and food sector or agricultural and food products in the international trade.

The aim of the research: after developing the methodology of the assessment of the competitiveness, to determine the competitiveness of the Lithuanian agricultural sectors in the EU context. The research covered 2006 and 2011. In this research, the methodology in order to assess the competitiveness of the Lithuanian agricultural sectors between the EU member states was developed, the strengths and weaknesses of the Lithuanian agricultural sectors were analyzed, the levels of the competitiveness of the particular agricultural sectors were assessed and these levels were compared to the levels of the competitiveness of the EU member states' agricultural sectors.

Developing the methodology in order to assess the competitiveness of the Lithuanian agricultural sectors between the EU member states, the selection of indicators was the most important thing. Assessing the levels of the competitiveness of the agricultural sectors, the indicators which described the market situation were selected. These indicators were: self-sufficiency, production (sales) change, purchase price and balance of foreign trade in agricultural products. In order to determine the status of the Lithuanian agricultural sectors at the EU level in 2006 and 2011 the values of the selected indicators were compared to the values of the EU member states' analogical indicators. According to changes of these indicators in 2011, compared to 2006, the change of the levels of the competitiveness of the Lithuanian agricultural sectors was determined.

The results of the research showed that in 2011 between the EU member states the Lithuanian cereal, poultry, potato, fruit and vegetable sectors were of a high competitiveness, pig and egg sectors were of a low competitiveness. In 2011, compared to 2006, the levels of the competitiveness of the Lithuanian potato, vegetable and cereal and poultry sectors increased most and the levels of egg and cattle sectors decreased most.

Key words: competitiveness indicators, self-sufficiency, production change, purchase price, level of foreign trade.

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
LENTELIŲ SĄRAŠAS	6
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	7
SANTRUMPOS	8
ĮVADAS	9
1. KONKURENCINGUMAS IR JO VERTINIMO METODIKA	10
2. PIENININKYSTĖS SEKTORIUS	16
2.1. PIENININKYSTĖS SEKTORIAUS STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	16
2.2. PIENO SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	18
3. GALVIJENOS IR KIAULIENOS GAMYBOS SEKTORIUS	27
3.1. GALVIJENOS IR KIAULIENOS SEKTORIŲ STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	27
3.2. GALVIJENOS SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	29
3.3. KIAULIENOS SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	32
4. PAUKŠTIENOS GAMYBOS SEKTORIUS	36
4.1. PAUKŠTIENOS GAMYBOS SEKTORIAUS STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	36
4.2. PAUKŠTIENOS GAMYBOS SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	37
5. KIAUŠINIŲ GAVYBOS SEKTORIUS	42
5.1. KIAUŠINIŲ GAVYBOS SEKTORIAUS STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	42
5.2. KIAUŠINIŲ GAVYBOS SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	42
6. GRŪDŲ SEKTORIUS	48
6.1. GRŪDŲ SEKTORIAUS STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	48
6.2. GRŪDŲ SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	49
7. BULVIŲ SEKTORIUS	53
7.1. BULVIŲ SEKTORIAUS STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	53
7.2. BULVIŲ SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	54
8. DARŽOVIŲ SEKTORIUS	59
8.1. DARŽOVIŲ SEKTORIAUS STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	59
8.2. DARŽOVIŲ SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	60
9. VAISIŲ SEKTORIUS	65
9.1. VAISIŲ SEKTORIAUS STIPRIOSIOS IR SILPNOSIOS PUSĖS	65
9.2. VAISIŲ SEKTORIAUS KONKURENCINGUMO ĮVERTINIMAS	65
TYRIMO APIBENDRINIMAS	72
LITERATŪRA	73
PRIEDAI	76

LENTELIŲ SĄRAŠAS

2.1 lentelė. Kai kurių ES šalių pienininkystės konkurencingumas 2011 metais	25
2.2 lentelė. Lietuvos pienininkystės konkurencingumas 2006 ir 2011 metais	25
3.1 lentelė. Kai kurių ES šalių galvijienos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais.....	31
3.2 lentelė. Lietuvos galvijienos sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais.....	31
3.3 lentelė. Kai kurių ES šalių kiaulienos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais	34
3.4 lentelė. Lietuvos kiaulienos sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais.....	34
4.1 lentelė. Kai kurių ES šalių paukštienos konkurencingumas 2011 metais	40
4.2 lentelė. Lietuviškos paukštienos konkurencingumas 2006 ir 2011 metais.....	41
5.1 lentelė. Kai kurių ES šalių kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais.....	46
5.2 lentelė. Lietuviškų kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais	47
6.1 lentelė. Kai kurių ES šalių grūdų sektoriaus konkurencingumas 2011 metais	51
6.2 lentelė. Lietuvos grūdų sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais.....	52
7.1 lentelė. Kai kurių ES šalių bulvių sektoriaus konkurencingumas 2011 metais.....	57
7.2 lentelė. Lietuvos bulvių sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais.....	58
8.1 lentelė. Kai kurių ES šalių daržovių sektoriaus konkurencingumas 2011 metais	63
8.2 lentelė. Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais.....	63
9.1 lentelė. Kai kurių ES šalių obuolių sektoriaus konkurencingumas 2011 metais.....	70
9.2 lentelė. Lietuviškų obuolių konkurencingumas 2006 ir 2011 metais.....	70

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1.1 pav. Žemės ūkio sektorių konkurencingumo vertinimo rodikliai.....	14
2.1 pav. Pieno gamyba vienam gyventojui didžiausiose pasaulio pieno gamybos šalyse 2011 metais.....	19
2.2 pav. Didžiausių pasaulio pieno gamintojų pieno supirkimo kainos 2010 metais	20
2.3 pav. Pieno gamybos pokytis ES šalyse.....	21
2.4 pav. Pieno gamyba vienam gyventojui ES šalyse 2011 metais.....	22
2.5 pav. Pieno supirkimo kaina ES šalyse 2011 metais	23
2.6 pav. Užsienio prekybos lygio ES šalyse rodiklis 2011 metais.....	24
3.1 pav. Pasaulinė galvijienos gamybos struktūra pagal šalis 2011 metais.....	29
3.2 pav. Labiausiai galvijiena apsirūpinusios šalys 2009 metais.....	30
3.3 pav. Pasaulinė kiaulienos gamybos struktūra pagal šalis 2011 metais.....	32
4.1 pav. Pasaulinė paukštienos gamybos struktūra pagal šalis 2011 metais	37
4.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas paukštiena 2009 metais.....	38
4.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos paukštiena lygis 2010 metais	39
5.1 pav. Pasaulinė kiaušinių gavybos struktūra pagal šalis 2011 metais.....	43
5.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas kiaušiniais 2009 metais	44
5.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių vidutinės didmeninės kiaušinių kainos 2010 metais	44
5.4 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos kiaušiniais lygis 2010 metais.....	45
6.1 pav. Pasaulinio grūdų derliaus struktūra pagal šalis 2011 metais.....	49
6.2 pav. Kai kurių pasaulio valstybių apsirūpinimas grūdais 2009 metais.....	50
6.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos grūdais lygis 2011 metais.....	51
7.1 pav. Pasaulinio bulvių derliaus struktūra pagal šalis 2011 metais	54
7.2 pav. ES šalių bulvių derliaus struktūra 2011 metais.....	55
7.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas bulvėmis 2009 metais.....	55
7.4 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos bulvėmis lygis 2009 metais	56
8.1 pav. ES šalių daržovių derliaus struktūra 2011 metais.....	60
8.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas daržovėmis 2009 metais.....	61
8.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos daržovėmis lygis 2009 metais	62
9.1 pav. Pasaulinio obuolių derliaus struktūra pagal šalis 2011 metais	66
9.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas obuoliais 2009 metais.....	67
9.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių vidutinės didmeninės obuolių kainos 2010 metais	68
9.4 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos obuoliais lygis 2010 metais	69

SANTRUMPOS

BŽŪP	bendroji žemės ūkio politika
ES	Europos Sąjunga
FAO	Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacija
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
ŽŪN	žemės ūkio naudmenos
ŽŪIKVC	Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras
ŽŪMPRIS	Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema

ĮVADAS

Lietuvos, kaip ES narės, įsipareigojimai vykdyti bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) priemonės labai pakeitė ūkininkavimo principus. Tiesioginių išmokų, gamybos kvotų, struktūrinių fondų paramos taikymas – vieni svarbiausių veiksnių, pertvarkant Lietuvos žemės ūkį. Per praėjusį laikotarpį po integracijos į ES išryškėjo šalies žemės ūkio sektorių stipriosios ir silpnosios pusės. Šių sektorių konkurencingumo tyrimai galėtų tapti pagrindu, nustatant jų plėtros kryptis ateičiai.

Mokslinėje literatūroje šalies produktų arba sektorių konkurencingumui įvertinti yra pateikiami įvairūs požiūriai. Lietuvių autoriai dažniausiai nagrinėjo atskirų produktų (įskaitant žemės ūkio ir maisto produktus), sektorių (įskaitant žemės ir maisto ūkį) arba visų šalies sektorių eksporto struktūrą ir konkurencingumą tarptautinėje prekyboje. Žemės ūkio ir maisto produktų konkurencingumas buvo vertinamas pagal užsienio prekybos rodiklius. Atskirų žemės ūkio sektorių konkurencingumas pagal kitus rodiklius yra mažai tirtas.

Studijos tikslas – parengus konkurencingumo vertinimo metodiką, nustatyti Lietuvos žemės ūkio sektorių konkurencingumą ES kontekste.

Studijos uždaviniai:

1. Parengti metodiką Lietuvos žemės ūkio sektorių konkurencingumui tarp ES šalių nustatyti.
2. Išanalizuoti šalies žemės ūkio sektorių silpnąsias ir stipriąsias puses.
3. Apskaičiuoti Lietuvos žemės ūkio sektorių konkurencingumo rodiklius ir palyginti juos su kitų ES šalių atitinkamais rodikliais.

Tyrimo objektas – Lietuvos ir ES žemės ūkio sektoriai.

1. KONKURENCINGUMAS IR JO VERTINIMO METODIKA

Konkurencingumo sąvoka. Konkurencingumas – plačiai mokslinėje literatūroje nagrinėjamas reiškinys. Konkurencingumo terminas yra kilęs iš lotynų kalbos žodžio *concurrentia*, reiškiančio *bėgu drauge*, t. y. varžymąsi, rungtyniavimą kurioje nors srityje, norint pasiekti tą patį tikslą.

Konkurencingumo problematiką nagrinėjo įvairių ekonomikos teorijų atstovai. Dar XVI amžiuje buvo siekiama išsiaiškinti, kodėl vienos šalys yra turtingesnės ir ekonomiškai sėkmingesnės nei kitos. Merkantilistinės pasaulėžiūros atstovai laikėsi nuostatos, kad geresnėje padėtyje bus ta šalis, kuri sukaups daugiau turto, o to galima pasiekti, skatinant eksportą ir ribojant importą. Klasikinės teorijos atstovai (A. Smitas ir D. Rikardo) teigė, kad tarptautinė prekyba yra naudinga abiem šalims, kadangi leidžia didinti gamybos efektyvumą. Konkurencingumas buvo vertinamas produkcijos gamybos kaštais – kuo kaštai yra mažesni, tuo didesni (absoliutų arba santykinį) pranašumą šios prekės atžvilgiu šalis įgyja tarptautinėje rinkoje. Taigi, kuo intensyviau šalis eksportuoja tam tikrą prekę, tuo didesnis yra šalies konkurencingumas šios prekės atžvilgiu. Neoklasikinės ekonomikos teorijos atstovų požiūriu, šalis gamina ir eksportuoja tas prekes, kurioms pagaminti naudojami pertekliniai (ir todėl santykinai pigesni) gamybos veiksniai. Visų išvardytų teorijų atstovai konkurencingumą tapatino su šalies gebėjimu eksportuoti. Šios teorijos buvo grindžiamos pigiais gamtiniais išteklių ir mažais gamybos kaštais. Keičiantis situacijai pasaulyje, dėmesys vis dažniau buvo atkreipiamas ne į šalies turimus, bet į plėtojamosius išteklius: žinių ekonomiką, gebėjimą diegti inovacijas, įgūdžius ir kt. Vėliau išplėtotų ekonominės minties teorijų atstovai konkurencingumą siejo su technologinėmis naujovėmis (Ekonominio augimo, Endogeninio (arba Naujoji) augimo, M. Porterio šalių konkurencingumo teorijos), informacija ir žiniomis (J. Schumpeterio, Urbanistinio augimo, M. Porterio klasterių teorijos) (Titarenko, 2007; Misiūnas, 2009; Činčikaitė ir Janeliūnienė, 2010).

Nepaisant didelio susidomėjimo konkurencingumo problema, teorinis jos aiškinimas išlieka vienu sunkiausių ir sudėtingiausių klausimų. Tai lemia konkurencingumo sampratų platumas ir įvairiapusiškumas, nes šis reiškinys tiriamas iš skirtingų perspektyvų, aplinkos ir konteksto (Dumčiuvienė ir kt., 2005). Konkurencingumas yra sudėtinga sąvoka, apimanti daug aspektų (Latruffe, 2010). Iki šiol nėra bendro konkurencingumo apibrėžimo (Frohberg ir Hartmann, 1997; Mitkutė ir Nagreckaitė, 2005; Beniušienė ir Svirskienė, 2008; Balkytė ir Tvaronavičienė, 2010; Činčikaitė ir Janeliūnienė, 2010). Konkurencingumą galima nagrinėti, tiriant įvairių lygių objektus ir subjektus: valstybių sąjungą, valstybę, miestą, šalies ūkio šaką, įmonę ar organizaciją, tam tikrą prekę ar paslaugą (Beniušienė ir Svirskienė, 2008). Kadangi skiriasi konkurencingumo objektai ir subjektai, nevienodos yra ir jo analizės kryptys, o tai lemia mokslinėje literatūroje randamų konkurencingumo sąvokos interpretacijų gausą (Mačiulytė-Šniukienė ir Paliulis, 2011; Grebliauskas ir Stonys, 2012).

Konkurencingumo sąvokos apibrėžimas priklauso nuo pasirinkto objekto ar subjekto ir tikslo (Činčikaitė ir Janeliūnienė, 2010).

Konkurencingumo rūšys. Kaip ir apibrėžiant konkurencingumo sąvoką, taip ir sudarant jo rūšių klasifikaciją, bendros nuomonės nėra. Skirtingi autoriai išskiria skirtingus konkurencingumo lygius. I. Maksvytienė (2002), V. Navickas ir A. Malakauskaitė (2010) konkurencingumą skirsto į mikrolygį (įmonės ekonomika), mezolygį (regiono, ūkio šakos ekonomika) ir makrolygį (šalies ekonomika). M. Reniewicz (2005), A. Grebliauskas ir G. Ramanauskas (2007) siūlo prie jau minėtų lygių pridėti ir megalygį (šalių grupės ekonomika). J. Kielytė (2000) išskiria įmonės, organizacijos, pramonės šakos ir šalies konkurencingumą. A. Randomanskaitė ir J. Banytė (2003), D. Jurevičienė ir A. Komarova (2010) siūlo skirti ir darbuotojų konkurencingumą. A. Mačiulytė-Šniukienė ir N. K. Paliulis (2011) išskiria šiuos konkurencingumo lygius: šalių grupių, šalies, šakos, įmonės, darbuotojo ir produkto. Konkurencingumo poveikis perduodamas iš žemesnio lygio į aukštesnį. Tai reiškia, visi konkurencingumo lygiai yra tarpusavyje priklausomi, t. y. nuo darbuotojų konkurencingumo priklauso produkto konkurencingumas, toliau – įmonės, šakos, šalies ir galiausiai šalių grupės konkurencingumas.

Konkurencingumo vertinimo reikšmė. Globalizacija iškelia būtinybę diskutuoti apie stiprėjančią konkurenciją ir šalies ūkio gebėjimą atlaikyti konkurenciją tiek vidaus, tiek užsienio rinkose. Dalyvavimas konkurencinėje kovoje, siekiant joje išlikti, verčia stiprinti savo pozicijas ten, kur jos silpniausios. Kaip nurodo V. Navickas ir A. Malakauskaitė (2010), konkurencingumo vertinimas ekonomiškai reikšmingas, kadangi tai procesas, kuris leidžia nustatyti analizuojamos šalies ekonomikos stiprybes ir silpnybes, siekiant tvarios ir darnios ekonomikos plėtros, taip pat sudaro prielaidas kurti efektyvesnius ekonomikos dalyvių stimuliavimo bei motyvavimo instrumentus, nes identifikuoja jų prekių, paslaugų ir veiklos rūšių specifikos formuojamus konkurencinius pranašumus ir padeda prognozuoti jų gebėjimą (ar gebėjimo stoką) atlaikyti kitų ekonomikos dalyvių konkurencinį spaudimą.

Nagrinėjant Lietuvos sektorių pajėgumus įveikti konkurencinį ES rinkos jėgų spaudimą nuolat kintančios aplinkos sąlygomis, įvertinant sektorių konkurencinių pranašumų plėtojimo galimybes, gali būti ieškoma būdų, kaip didinti sektorių konkurencingumą ten, kur atsilieka nuo kitų ES šalių. Atlikus konkurencingumo analizę, galima teikti pasiūlymus, kaip didinti įmonių ar sektorių konkurencingumą ir gerinti eksporto sąlygas, kaip taikomas ekonominės politikos priemonės padaryti efektyvesnes (Vilpišauskas, 2004). Labai reikšmingi yra konkurencingumo tyrimai, kurie leidžia išryškinti esminius sektoriaus konkurencingumo veiksnius ir apibrėžti, ką reikėtų stiprinti, siekiant visiškai išnaudoti vidinį sektoriaus įmonių potencialą bei išorines galimybes (Jucevičius, 2009).

Konkurencingumo vertinimo metodikos, rodikliai ir problemos. Susidomėjimas konkurencingumo vertinimu yra didelis, tačiau mokslinėje literatūroje konkurencingumui, kaip sudėtingam, įvairių veiksnių ir sąlygų veikiamam, daugelį aspektų apimančiam reiškiniui, įvertinti naudojamos įvairios vertinimo metodikos. V. Navickas ir A. Malakauskaitė (2010) nurodo, kad

konkurencingumo vertinimo metodikos skiriasi savo aprėptimi, tikslais, vertinamais objektais, tačiau turi esminį bendrą bruožą – jos leidžia nustatyti vertinamo objekto (įmonės, sektoriaus, šakos, regiono, šalies ar šalių grupės) santykinę poziciją kitų analogiškų (tos pačios rūšies) objektų atžvilgiu, remiantis sukurta vertinimo kriterijų ir rodiklių sistema.

Šalies ūkio, atskiros jo šakos, verslo subjekto konkurencingumo vertinimus dažniausiai atlieka tarptautinės organizacijos, nepriklausomų ekspertų grupės arba institutai, tyrinėjantys ir nustatantys atskirų pasaulio šalių reitingus pagal jų konkurencinę padėtį atitinkamoje rinkoje, taip pat atskirų šalių ekspertai, kurių tikslas – nustatyti savo šalies ūkio subjektų konkurencingumą ir tolesnę plėtros kryptį (Liučvaitienė ir Peleckis, 2011a). Užsienio ir Lietuvos specialistai yra sukūrę arba pritaikę savo šalių poreikiams įvairias konkurencingumo įvertinimo metodikas. Priklausomai nuo tyrimo tikslų, konkurencingumui vertinti naudojami skirtingi rodikliai. Konkurencingumo skaičiavimai atliekami naudojant rodiklių sistemas arba kompleksinius rodiklius. Tinkamai parinkta rodiklių sistema geriau atskleidžia konkurencingumo lygį nei atskiri kompleksiniai rodikliai. Siekiant identifikuoti šalies ūkio ir jo sektorių padėtį tarptautiniu mastu, galimybes atlaikyti kitų šalių įmonių konkurencinį spaudimą, gauti rezultatai paprastai lyginami su kitų šalių rezultatais (Bivainis ir kt., 2001).

Tiriant konkurencingumą, vertinimo metodus galima suskirstyti į šias grupes: 1) įvairiapusis visų šalies ūkio šakų arba kurios nors vienos šakos konkurencingumo įvertinimas; 2) gamybinių grupių analizė; 3) atskiro produkto (prekės) konkurencingumo nustatymas; 4) veiklos aplinkos vertinimas (Liučvaitienė ir Peleckis, 2011b).

Pirmosios grupės tyrimai yra itin įvairialypiai, o naudojamų rodiklių skalė labai plati. Mokslinėje literatūroje šakos konkurencingumą apibūdinančius rodiklius galima suskirstyti į dvi grupes: 1) užsienio prekybos rodikliai; 2) veiklos ir finansiniai rodikliai. Užsienio prekybos rodikliai – tai eksporto ir importo apimtys, grynosios pajamos iš užsienio prekybos, eksportuojamų prekių užimamos užsienio rinkos dalis ir šių rodiklių kitimo dinamika, atskleistas santykinis pranašumas, parodantis eksporto specializaciją kitų šalių atžvilgiu. Veiklos ir finansiniai rodikliai savo ruožtu gali būti suskirstyti į produktyvumo, rinkos dalies, finansinius, plėtros ir kokybinius rodiklius (Bivainis ir kt., 2001).

V. Navickas ir A. Malakauskaitė (2010) nurodo, kad plačiausiai taikomos mezolygmens (ekonomikos sektorių) konkurencingumo vertinimo metodikos gali būti suskirstytos į šias grupes: 1) makroekonominių ir šakos įmonių ekonominės veiklos rezultatų analizė; 2) lyginamoji analizė; 3) M. E. Porterio „Deimanto“ modelis (Navickas ir Malakauskaitė, 2010).

Makroekonominių ir šakos įmonių ekonominės veiklos rezultatų analizės metodika apima pagrindinių makroekonominių ir ūkio šakos rodiklių vertinimą (pvz., šakos pardavimo apimtis, generuojamą pridėtinę vertę) ir šių rodiklių palyginimą su pasaulio ar ES šalių vidutiniais rodikliais. Ūkio šaka laikoma konkurencinga, jei lyginamoji dalis ir rodiklių vertės viršija pasaulio ar ES šalių atitinkamos ūkio šakos

vidutinę lyginamąją dalį ir rodiklių vertes. Analizuojant pasirinktų rodiklių dinamiką ilguoju laikotarpiu, gaunami išsamesni rezultatai.

Taikant lyginamosios analizės metodą lyginami pasirinktų objektų konkurencingumo rodikliai. Atliekant šią analizę, kyla statistinių duomenų patikimumo problema, sunku gauti patikimų agreguotų šakos duomenų.

Taikant M. Porterio metodiką, atliekama pagrindinių keturių susijusių elementų, lemiančių šakos konkurencinį pranašumą, analizė. Šie elementai – tai veiksnių sąlygos, vietinės paklausos sąlygos (rinka), susijusios ir palaikančios šakos bei įmonių strategijos ir valdymas. Be minėtų, išskiriami du papildomi elementai, turintys netiesioginės įtakos konkurencingumui – valstybės vaidmuo ir atsitiktinės galimybės. Ši metodika leidžia išsamiai išanalizuoti ūkio šakos konkurencingumo būklę, tačiau yra gana imli laiko ir finansinių išteklių požiūriu, todėl negali būti operatyvi.

V. Navickas ir A. Malakauskaitė (2010) akcentavo teorines ir praktines konkurencingumo vertinimo problemas. Teorinėms problemoms priskirtos bendros konkurencingumo sampratos nebuvimas ir vertinimo metodikų ribotumas, praktinėms – laiko ir finansinių išteklių stoka, informacijos prieinamumą ir kokybę lemiantys apribojimai.

Lietuvos autoriai yra atlikę visų arba atskirų šalies ūkio sektorių, produktų (prekių) eksporto struktūros ir konkurencingumo tyrimus (Bivainis ir kt., 2001; Pukelienė ir Sabonienė, 2001 ir 2004; Rudzkiš ir Kvedaras, 2003; Vitunskienė ir Serva, 2006; Jucevičius ir kt., 2009; Grebliauskas ir Stonys, 2012). Iš šių tyrimų galima išskirti V. Vitunskienės ir E. Servos (2006) bei R. Jucevičiaus ir kt. (2009) tyrimus, kadangi juose nagrinėjamas kai kurių žemės ūkio ir maisto produktų ir jų grupių konkurencingumas.

V. Vitunskienė ir E. Serva (2006) atliko atskleistojo santykinio pranašumo empirinį tyrimą, skirtą Lietuvos pieno sektoriaus analizei senųjų ES šalių atžvilgiu. Pieno produktų grupių atskleistojo santykio pranašumo (RCA) indeksai apskaičiuoti remiantis 1996–2004 metų duomenimis.

R. Jucevičius ir kt. (2009) parengė Lietuvos maisto produktų gamybos pramonės konkurencingumo studiją, kurioje išanalizavo maisto pramonės struktūrinius pokyčius ir veiklos tendencijas 2003–2009 m., identifikavo maisto produktų konkurencingumą tarptautinėje prekyboje pagal tarptautinio prekybos rezultatyvumo indeksą ir jo dedamąsias, svarbiausius tarptautinės prekybos rodiklius, atskleistojo santykinio pranašumo indeksą, tarptautinio konkurencingumo pasirinktoje rinkoje indeksą, atliko maisto produktų gamybos sektoriaus konkurencingumo veiksnių analizę.

Tyrimo metodika. Viena iš pagrindinių konkurencingumo tyrimų problemų yra statistinių duomenų patikimumas, prieinamumas ir operatyvumas, vertinimo proceso sudėtingumas bei darbo sąnaudos. Ypač tai aktualu norint palyginimui naudoti kitų šalių žemės ūkio duomenis.

Konkurencingumas siejamas su rinkos situacija, kai yra pakankamai pirkėjų ir pardavėjų, galima laisvai patekti į rinką ir išeiti iš jos. Šiame tyrime nustatant žemės ūkio sektorių konkurencingumo lygį naudojami vertinimo rodikliai (1.1 pav.),

galintys apibūdinti sektoriaus pagrindinio produkto rinkos situaciją, t. y. kainos, apsirūpinimas produktais, produktų eksporto ir importo balansas, produktų realizacijos apimtys (arba gamyba). Šiuos rodiklius paprastai galima rasti Europos Komisijos, Eurostato ir kituose statistiniuose leidiniuose.

1.1 pav. Žemės ūkio sektorių konkurencingumo vertinimo rodikliai

Parengta autorių.

Rengiant Lietuvos žemės ūkio sektorių konkurencingumo vertinimo tarptautiniu mastu metodiką, remtasi tokiais principais:

- rodikliai, apibūdinantys rinkos situaciją, lyginami su kitų ES šalių analogiškais rodikliais;
- naudojami santykiniai rodikliai ar indeksai, leidžiantys palyginti situaciją įvairiose šalyse ir spręsti apie jų žemės ūkio sektorių konkurencingumo lygį;
- duomenys, reikalingi konkurencingumo rodikliams apskaičiuoti, prieinami statistikos duomenų bazėse arba informaciniuose leidiniuose;
- žemės ūkio sektorių konkurencingumas vertinamas, nagrinėjant jiems būdingus produktus: grūdus, galvijieną, kiaulieną, paukštieną, pieną ir pan.;
- pagal rodiklių reikšmes ES šalių (tiriamuoju laikotarpiu jų buvo 27) žemės ūkio sektoriai surikiuojami į eilę, kiekvienam iš jų priskiriant tam tikrą vietą nuo 1 iki 27;
- tam tikro žemės ūkio sektoriaus konkurencingumo lygis apskaičiuojamas kaip vietų, kurias užėmė šalių žemės ūkio sektoriai pagal visus keturis rinkos rodiklius, aritmetinis vidurkis;

- konkurencingumas vertinamas trimis lygiais – aukštas, vidutinis ir žemas; daroma prielaida, kad šalių žemės ūkio sektoriai, kurių užimtų vietų pagal keturis rinkos rodiklius vidurkis yra 1–9, yra aukšto konkurencingumo, 10–18 – vidutinio, 19–27 – žemo konkurencingumo;
- žemės ūkio sektoriaus užimtų vietų pagal keturis rinkos rodiklius pokyčiai per tam tikrą laikotarpį parodo sektoriaus konkurencingumo lygio kitimą.

Konkurencingumo vertinimo rodikliai:

1. Apsirūpinimas produktais – tai produktų gamybos ir jų suvartojimo santykiai šalies mastu:

$$S_{ij} = Y_{ij} / U_{ij}$$

i – sektoriaus pagrindiniai produktai; j – ES šalis (1–27); Y – i-ojo produkto gamybos apimtis j šalyje; U – i-ojo produkto suvartojimo apimtis j šalyje.

2. Supirkimo kaina – žemės ūkio produktų (grūdų, mėsos, pieno, kiaušinių, daržovių ir kt.) vidutinės arba tam tikro laikotarpio supirkimo kainos. Supirkimo kainos atspindi rinkos poveikį pasiūlai, paklausai ir gamybinės veiklos rezultatams.

3. Užsienio prekybos žemės ūkio produktais lygis – produktų eksporto ir importo balanso santykis su produktų gamyba (pardavimu) šalyje:

$$RXA_{ij} = (X_{ij} - M_{ij}) / Y_{ij}$$

X – i-ojo produkto eksporto vertė j šalyje; M – i-ojo produkto importo vertė j šalyje.

4. Produkcijos gamybos (pardavimų) pokytis – analizuojamų metų produktų gamybos (pardavimo) apimtys santykis su prieš metus buvusiais apimtimis:

$$\Delta RY_{ij} = (Y_{ij(m)} / Y_{ij(m-1)} - 1)$$

m – analizuojamieji metai.

Lyginant atskirų laikotarpių rodiklių pokyčius, galima nustatyti sektoriaus konkurencingumo dinamiką. Kadangi autoriai dar 2006–2007 metais rinko ir skaičiavo metodikai siūlomus rodiklius, jų palyginimas (2011 m., palyginti su 2006 m.) parodo dinaminį konkurencingumą. Teigiamas pokytis charakterizuoja konkurencingumo didėjimą, neigiamas – silpnėjančias sektoriaus pozicijas.

2. PIENININKYSTĖS SEKTORIUS

2.1. Pienininkystės sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės

Pienininkystė Lietuvoje tebėra vienas iš reikšmingiausių žemės ūkio segmentų, nors jos reikšmė pastaraisiais metais mažėja. 2006 metais pienininkystės produkcijos dalis sudarė 28,7 proc. visos žemės ūkio produkcijos, o 2011-aisiais – tik 23,5 proc. Vis dėlto ir 2011 metais pienininkystės dalis buvo didžiausia, palyginti su kitais žemės ūkio sektoriais.

Pieno gamyba Lietuvoje mažėja daugiausia dėl ūkiuose suvartojamo pieno kiekio mažėjimo. 2011 metais jo ūkiuose suvartota 22 proc. mažiau nei 2006-aisiais, o prekinė pieno gamyba išaugo. 2011 metais, palyginti su 2006-aisiais, prekinio pieno parduota 1,3 proc. daugiau.

Stiprybės

✓ *Palankios gamtinės sąlygos.* Pienininkystei plėtoti Lietuvoje yra palankios gamtinės sąlygos, beveik pusę metų tęsiasi ganyklinis sezonas. Ganant karves ganyklose, pieno gamybos savikaina yra žemesnė, nei laikant jas tvartuose ir šeriant paruoštais pašarais. Gyvuliams ganyti bei pašarams žiemai paruošti pakanka natūralių ir kultūrinių ganyklų bei pievų.

✓ *Tradicinis žemės ūkio sektorius.* Prekinės pienininkystės tradicijos Lietuvoje tęsiasi nuo XX a. pirmosios pusės, jos ypač sustiprėjo 1927 metais įkūrus Centralinę Lietuvos pieno perdirbimo bendrovių sąjungą „Pienocentras“ (Lietuviškoji, 1981). Sviesto ir kiaušinių eksportas 1939 metais sudarė 25 proc. viso Lietuvos eksporto. Tradicijos nenutrūko ir tarybinės okupacijos metais, nes be didelių visuomeninių karvių fermų beveik kiekviena kaime gyvenanti šeima turėjo karvių ir dalį pieno parduodavo perdirbimo įmonėms. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę pienininkystė vystoma ir ūkininkų ūkiuose, ir žemės ūkio bendrovėse.

✓ *Pieno gamybos kvota neriboja pieno gamybos.* Stodama į ES 2004 metais, Lietuva išsiderėjo bendrą 1,6 mln. t pieno gamybos kvotą. Tik 2004–2005 kvotos metais buvo įvykdyta 92 proc. pieno pardavimo perdirbti kvotos, o 2006–2011 metais – 75–85 proc. Pardavimo tiesiogiai vartoti kvota minėtu laikotarpiu įvykdyta 37–61 proc. Tad pienininkystės ūkių neriboja administraciniai suvaržymai, apsisprendžiant dėl pienininkystės plėtojimo, baiminantis viršyti pieno gamybos kvotą. Be to, norėdami plėsti gamybą, jie neturi daug investuoti papildomai pieno gamybos kvotai pirkti, nes ši yra pigi.

✓ *Žema vidutinė pieno supirkimo kaina.* Vidutinė pieno supirkimo kaina Lietuvoje 2006–2011 metų laikotarpiu didėjo, išskyrus 2009 krizės metus. 2011 metais, palyginti su 2006-aisiais, bazinių rodiklių supirkimo kaina išaugo 41 proc. ir buvo 818 Lt/t. Tačiau Lietuvos pieno perdirbėjai galėjo pirkti beveik pigiausią žaliavinį pieną visoje ES, pigesnis jis buvo tik Rumunijoje po jos įstojimo į ES 2007 metais.

✓ *Stipri ir moderni pieno perdirbimo pramonė, garantuojanti žaliavinio pieno paklausą.* Lietuvos pieno perdirbimo sektoriuje dominuoja keturios pieno perdirbimo įmonių grupės. Jos 2011 metais gavo apie 73 proc. visų pieno perdirbimo sektoriaus pardavimo pajamų. Šios įmonių grupės yra ir pagrindinės pieno produktų eksportuotojos. Kitos pieno perdirbimo įmonės ir jų grupės yra mažesnės. Tačiau kai kurios iš jų taip pat didelę savo produkcijos dalį eksportuoja. Visos Lietuvos pieno perdirbimo įmonės ir jų filialai yra įgyvendinę ES maisto gamybos sanitarinius bei higieninius reikalavimus ir gali eksportuoti produkciją į ES šalis. 12 pieno perdirbimo įmonių turi leidimus eksportuoti produkciją į Rusiją, o 9 – į Baltarusiją. Pieno perdirbimo pramonės pardavimai 2011 metais, palyginti su 2006-aisiais, išaugo 52 proc., jie sudarė apie 30 proc. visos maisto pramonės produkcijos. Eksportas per tą patį laikotarpį padidėjo 67 proc.

Silpnybės

✓ *Sudėtingas žemės ūkio sektorius su aukštais įėjimo ir išėjimo barjeriais.* Pienininkystė yra vienas imliausių kapitalui žemės ūkio sektorių, kadangi bent šiek tiek didesniai ūkiui vystyti reikalingas ne tik tvartas karvėms laikyti, bet ir melžimo patalpos, įranga, pagalbinių pastatų pašarams, mėšlidės ir pan. Bandą prižiūrėti ir ja rūpintis būtina visus metus be jokių išėjimų ir atostogų, tam reikia ir specialių žinių. Pienininkystei, palyginti su kitais žemės ūkio sektoriais, reikia daug atsakingos darbo jėgos, kurios kaime jau trūksta. Todėl pradėti naują verslą nėra paprasta. Pasitraukimas iš verslo yra nuostolingas, kadangi tik dalis investicijų gali būti panaudota mėšlinei galvijininkystei vystyti, kitais atvejais jos sunkiai pritaikomos, arba pritaikymas savo ruožtu reikalauja nemenkų papildomų investicijų.

✓ *Vyraujantis smulkus ūkis.* Vidutinis Lietuvos ūkis, laikantis melžiamų karvių, yra vienas smulkiausių ES. 2007 metais jis buvo 3,3 karvės ir siekė 33 proc. ES vidurkio. Tačiau vidutiniai pieno gamybos vienetai Lietuvoje stambėja daugiausia dėl smulkių ūkių skaičiaus mažėjimo. 2011 metų pradžioje, palyginti su 2006-ųjų pradžia, ūkių, laikančių 1–9 karves, buvo 46 proc. mažiau. Didesnių ūkių skaičius nesikeitė arba augo, nors iki galo nekompensavo smulkiuose ūkiuose sumažėjusio karvių skaičiaus. Dėl išvardytų tendencijų minėto ūkio dydis išaugo nuo 2,7 karvės 2006 metais iki 3,8 karvės 2011-aisiais, arba 41 proc. Lietuvoje pieno perdirbimo įmonės taiko labai diferencijuotą pieno supirkimo kainų lygio sistemą, priklausančią nuo superkamo pieno kiekio. Smulkūs ūkiai, gaudami mažą kainą, neturi galimybių augti. Pieno ūkių kooperacija galėtų padėti spręsti smulkių ūkių gyvavimo problemas.

✓ *Mažas karvių produktyvumas.* Nors karvių produktyvumas auga, tačiau Lietuvoje vidutinis primilžis iš karvės 2011 metais buvo 5026 kg ir siekė 75 proc. ES vidurkio. Mažesnis karvių produktyvumas buvo tik Bulgarijoje ir Rumunijoje. Mažo produktyvumo karvių laikymas didina pieno savikainą. 2011 metais, palyginti su 2006-aisiais, produktyvumas padidėjo 12 proc. Vidutinį karvių produktyvumą labiausiai didino augantis stambių prekinių pieno ūkių, kuriuose primilžiai didesni, lyginamasis svoris.

✓ *Labai didelis supirkimo kainos svyravimas.* Nuo 2007 metų Lietuvos rinkoje didelis pieno supirkimo kainų svyravimas tapo pasikartojančiu reiškiniu. 2009 metų viduryje pieno supirkimo kaina buvo net 2 kartus mažesnė nei 2008 metų pradžioje.

Toks didelis kainų svyravimas sunkina pieno ūkių vystymąsi ir kelia žemdirbių abejones dėl ūkių plėtimo ar naujų kūrimo, nes nėra pasitikėjimo ateitimi.

✓ *Didelis pieno gamybos sezoniškumas.* Pusę metų besitęsiantis ganyklinis sezonas, padidinantis ir atpiginantis pieno gamybą, sukelia pieno gamybos sezoniškumą. Prie sezoniškumo didinimo prisideda ir tai, kad smulkiuose ūkiuose karvės veršiuojasi maždaug vienu metu – žiemos pabaigoje–pavasari. Lietuvoje daugiausia pieno superkama rugpjūčio mėnesį, mažiausiai – vasarį. Šis skirtumas 2006 metais sudarė 2 kartus, 2011-aisiais – 1,7 karto. Pieno gamintojams tai atsiliepija finansiškai, kadangi ganyklinio sezono metu pieno perdirbimo įmonės paprastai sumažina pieno supirkimo kainą.

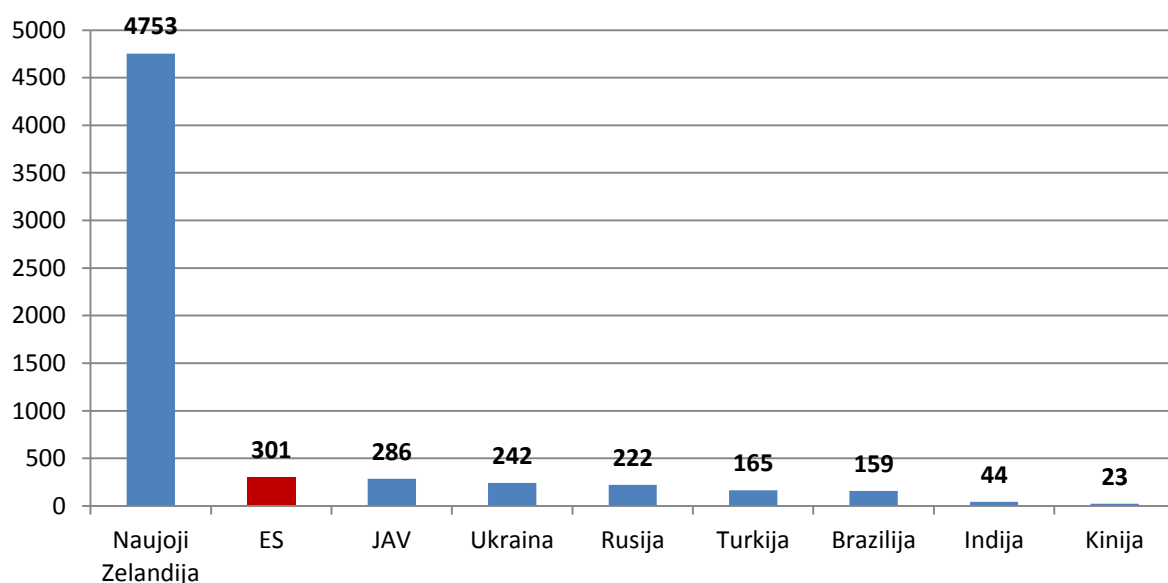
Lietuvoje pienininkystė turi perspektyvų plėtotis, nes šalyje yra palankios gamtinės sąlygos, tradicijos bei stipri pieno perdirbimo pramonė, kuriai Lietuvos pieno gamintojų parduodami pieno kiekiai nėra pakankami, dėl to dalį tenka importuoti. Tačiau Lietuvoje nevysiškai išnaudojamas prekinio pieno gamybos potencialas dėl daug mažesnių pieno supirkimo kainų mažesnių pieno kiekių parduodantiems gamintojams nei stambiesiems. Ši kaina smulkesniesiems neužtikrina galimybės ne tik plėsti gamybą, bet ir išsilaikyti iš vykdomos veiklos. Dėl to sparčiai mažėja smulkių ir net vidutinių pieno gamintojų skaičius, kurie esant aukštesnei pieno supirkimo kainai galėtų sėkmingai veikti. Norint, kad augtų ne tik stambūs, bet ir Lietuvoje vyraujantys smulkūs bei vidutiniai ūkiai, būtina kooperacija. Tik susivieniję smulkieji galės gauti aukštesnę kainą už pieną ir turės galimybių plėstis. Valstybė turėtų remti smulkius ir vidutinius pienininkystės ūkius bei jų kooperaciją. Dėl to šiek tiek išaugs vidutinė pieno supirkimo kaina, tačiau pieno perdirbimo pramonė turės daugiau vietinės žaliavos, reikės mažiau jos importuoti, ir bus prisidedama prie tvaraus žemės ūkio formavimo.

2.2. Pieno sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Lietuvos pienininkystė veikia bendroje ES šalių ekonominėje erdvėje. ES yra didžiausia bendru ekonominiu pagrindu veikianti pieno gamintoja pasaulyje. 2010 metais ES šalys pagamino 149,3 mln. t karvių pieno (toliau – pieno), o tai sudarė 25 proc. pasaulinės pieno gamybos. Todėl ES įtaka pasaulinės pieno rinkos formavimuisi yra viena didžiausių.

ES yra ir viena iš daugiausia vienam gyventojui pagaminančių pieno tarp 9 didžiausių pasaulio pieno gamintojų. Ją lenkia tik Naujoji Zelandija, kuri specializuojasi pieno gamyboje, nes ten gamtinės sąlygos yra išskirtinai palankios pienininkystei (2.1 pav.).

ES vieta pagal pieno gamybą vienam gyventojui nesikeitė nuo 2005 metų, net pieno gamybos augimo tempams, palyginti su kitomis šalimis, nesant ypač spartiems.

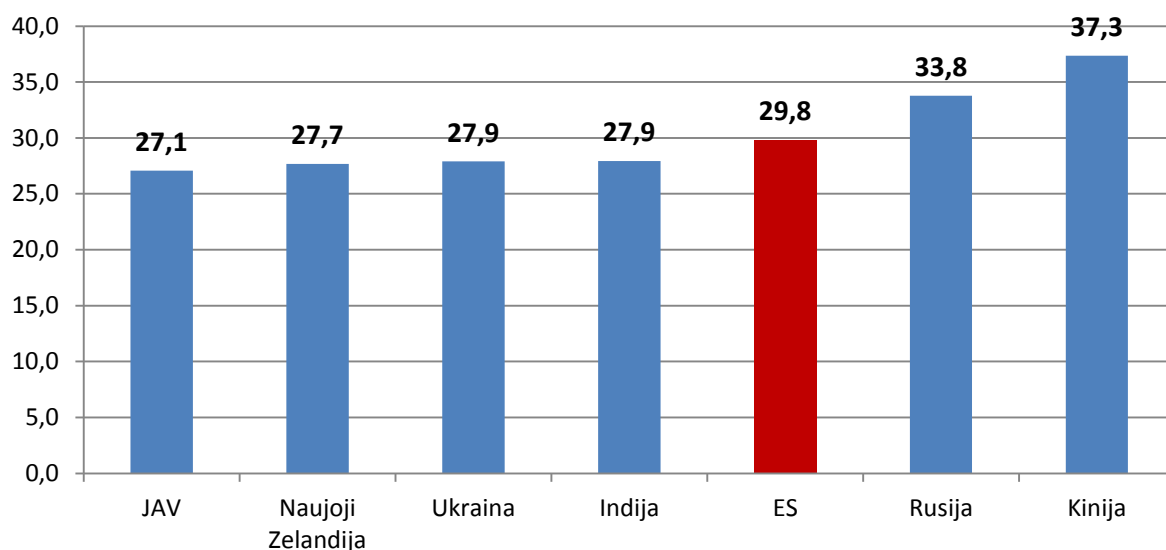

2.1 pav. Pieno gamyba vienam gyventojui didžiausiose pasaulio pieno gamybos šalyse 2011 metais, kg

Parengta pagal A. Gorn (2012) ir United Nations (2012).

Pieno gamyba ES daugiausia reguliuojama pieno pardavimo kvotomis, siekiant kontroliuoti paramą pieno sektoriui. 2010–2011 metais parduotas pagal kvotas pienas sudarė 93 proc. viso ES pagaminto pieno. Todėl nemažos dalies ES šalių narių pieno gamyba priklauso nuo turimos kvotos, kurios viršijimas gresia didelėmis baudomis. Tai riboja ES pieno gamybos augimo tempus. Tarp minėtų 9 didžiausių pasaulio pieno gamintojų ES pagal pieno gamybos kitimo tempą 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais (-0,6 proc.), lenkė tik Ukrainą, o 2011 metais, palyginti su 2010-aisiais, pagal prieaugį (1,3 proc.) buvo septinta. Dėl administracinių apribojimų pagal pieno gamybos pokytį ES nepasitraukė iš žemo konkurencingumo lygio zonos, nors ir pakilo viena vieta aukščiau.

2010 metais ES pieno supirkimo perdirbti kaina tarp didžiųjų pieno gamintojų buvo penkta (2.2 pav.) iš septynių, kurių statistiniai duomenys buvo prieinami. Šią vietą galima vertinti kaip pereinamąją tarp vidutinio ir žemo lygių. Tačiau pieno supirkimo kainų lygio skirtumas tarp penktos ir pirmos vietos tesudarė 2,7 euro/100 kg, arba 10 proc. Aukštesnę pieno supirkimo kainą ES iš dalies lemia pieno pardavimo kvotų sistema: esant ribotiems ištekliams, yra didesnė konkurencija tarp pieno perdirbimo įmonių. Pieno sektoriaus specifika yra ta, kad dėl mažo žaliavos transportabilumo efektyviausia pieną perdirbti netoli nuo gamybos vietos.

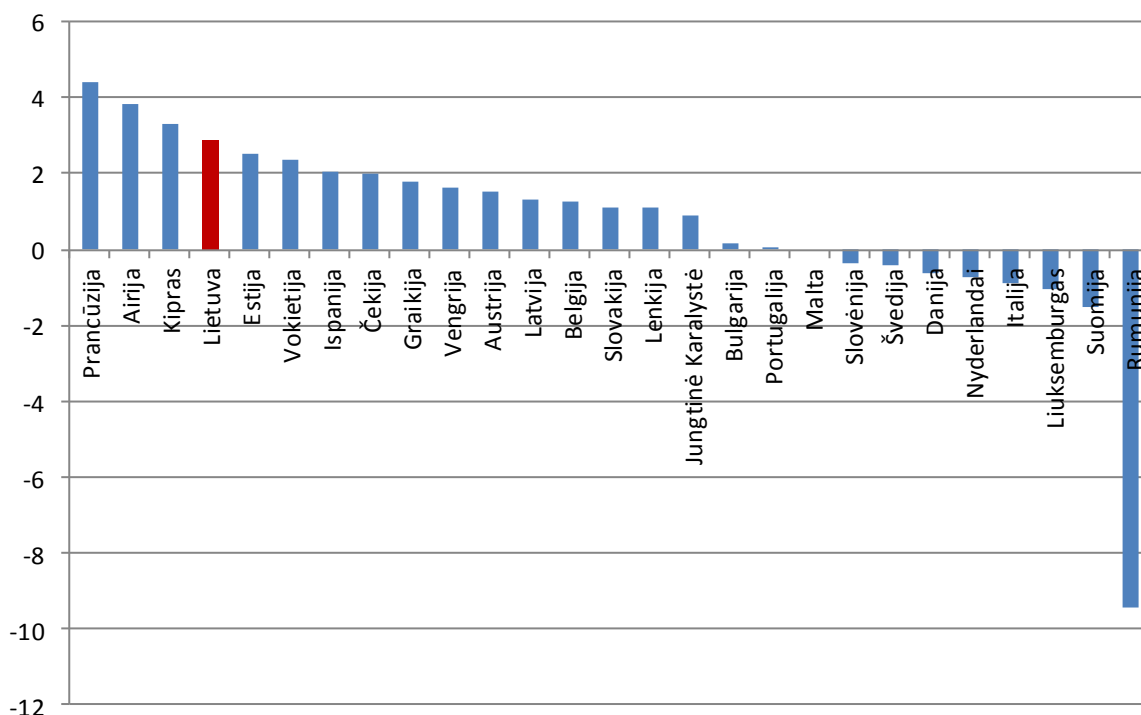
2.2 pav. Didžiausių pasaulio pieno gamintojų pieno supirkimo kainos 2010 metais, eurai/100 kg

Parengta pagal A. Gorn (2012).

Šiame darbe vertinamas pirminės maisto produktų tiekimo grandinės – pieno gamybos – konkurencingumas. Dėl to vertinant šalių konkurencingumą pagal užsienio prekybos lygį, imtini duomenys apie užsienio prekybą tik žaliaviniu pienu, nes tai yra pieno gamybos galutinis produktas. Tačiau šiuos duomenis ES šalių statistikos duomenų bazėse sunku surasti. Statistikoje dominuoja prekybos pieno produktais duomenys, tačiau jie jau atspindi šalies pieno perdirbimo įmonių užsienio prekybos lygį.

Pieno žaliavos netransportabilumas lemia ir nedidelę prekybą tarp valstybių. ES 2006 metais eksportavo tik 0,02 proc. pagaminto pieno, o importavo – 0,004 proc. Tad užsienio prekybos saldo vienai pagaminto pieno tonai tesudarė 0,13 kg pieno. 2011 metais šis rodiklis padidėjo iki 0,45 kg.

Pieno gamybos pokyčio rodiklis. ES pieno gamybos augimas nebuvo spartus. Tai iš dalies lėmė pieno pardavimo kvotų sistema. Tokiomis sąlygomis šalys, kurios turi didesnę kvotą, nei gali parduoti pieno, yra geresnėje konkurencinėje padėtyje, nei tos, kurioms kvota riboja jų gamybos augimą. Tačiau administraciniai kvotų ribojimai nėra vienintelis gamybos pokytį veikiantis veiksnys. Net 4 šalys iš 8, kurių pieno gamyba 2011 metais, palyginti su 2010-aisiais, sumažėjo, nebuvo priartėję prie kvotos įvykdymo ribos, o Rumunija, kurios gamyba sumažėjo daugiausia, – net 9,4 proc. (2.3 pav.) – nacionalinę 2011–2012 kvotos metų pieno pardavimo kvotą teįvykdė 57 proc.

2.3 pav. Pieno gamybos pokytis ES šalyse*, proc.

*2011 m., palyginti su 2010 m.

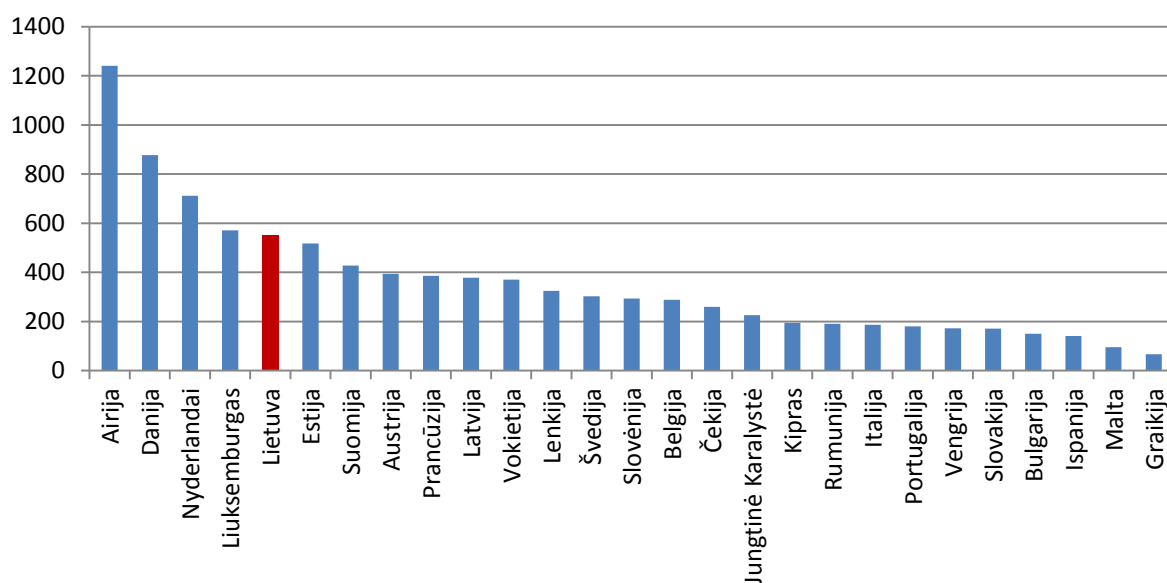
Parengta pagal Lietuvos statistikos departamento ir Eurostato duomenis.

Lietuva yra viena iš tų šalių, kurioje pieno pardavimo kvota neriboja pieno gamybos augimo tempų. 2006–2007 kvotos metų nacionalinę pieno pardavimo kvotą Lietuva įvykdė 82 proc., o 2011–2012 kvotos metų – 78 proc. Kiti veiksniai taip pat nestabdė pieno gamybos, tad augimo tempai Lietuvoje buvo vieni iš aukščiausių ES: 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais, pieno gamyba padidėjo 1,6 proc., o 2011 metais, palyginti su 2010-aisiais – 2,9 proc. Abejais metais Lietuva buvo ketvirta tarp ES šalių (1.1, 1.2 priedai), o tai rodo aukštą konkurencingumo lygį pagal gamybos pokytį. 2011 metais Lietuvą lenkė Airija ir Kipras nacionalines pieno pardavimo kvotas buvo viršiję, o Prancūzija, pasižymėjusi aukščiausiais pieno gamybos augimo tempais, įvykdė 96 proc. minėtos kvotos.

Šalių vieta pagal pieno gamybos pokyčio rodiklį per metus yra viena nepastoviausių tarp analizuojamų konkurencingumo rodiklių. Štai Rumunijoje 2006 metais pieno gamybos augimo tempai buvo sparčiausi tarp ES šalių, ir ji pagal šį rodiklį užėmė pirmąją vietą, o 2011 metais buvo paskutinė. Prancūzija 2006 metais buvo 18-ta, o 2011-aisiais iškopė į 1-ąją vietą. Net trylikos šalių vieta pagal gamybos pokyčio rodiklį pasikeitė dešimčia ar daugiau pozicijų. Viena iš svarbiausių to priežasčių – pieno kvotos įvykdymo lygis. Net 10 iš minėtų šalių viršijo arba beveik viršijo pieno pardavimo kvotą. Jos pajėgios didinti gamybą, tačiau kvotos viršijimas ir su tuo susiję baudų mokėjimai laikinai pristabdo gamybos augimą, tad kitais metais gamyba mažėja, tačiau dėl esamo potencialo periodiškai ji ir vėl auga.

Apsirūpinimo pienu rodiklis. Vertinant šalies apsirūpinimą žemės ūkio produktais, įprasta lyginti jų gamybą su suvartojimu. Suvartojimas apskaičiuojamas kaip pieno gamybos ir užsienio prekybos saldo, tad pagal metodikoje pateiktą formulę apskaičiuotas apsirūpinimas pienu iš dalies atkartoja užsienio prekybos pienu lygio rodiklį. Dėl to vertinant apsirūpinimą žaliavinio pienu, siūloma naudoti rodiklį, kuris parodytų šalies pienininkystės pajėgumą aprūpinti kiekvieną gyventoją šalyje pagamintu pienu – pieno gamybą vienam gyventojui. Be to, šio rodiklio apskaičiavimui reikalingi duomenys yra labiau prieinami (prekybos žaliavinio pienu duomenys tarp ES šalių yra prieinamesni, o duomenis iš kitų pasaulio šalių gauti sudėtinga). Duomenų prieinamumas yra vienas iš taikomos konkurencingumo vertinimo metodikos principų.

Lietuva pagal pieno gamybą vienam gyventojui 2011 metais (551 kg) užėmė 5-ąją vietą tarp ES šalių (2.4 pav.). Ta pati vieta (1.3 priedas) jai atiteko ir 2006 metais (556 kg pieno vienam gyventojui) – tai rodė aukštą Lietuvos pienininkystės konkurencingumo lygį. Nesikeitė arba labai mažai keitėsi ir kitų šalių vietos. Galima sakyti, jos buvo pastoviausios, palyginti su vietų kaita pagal kitus šios konkurencingumo vertinimo metodikos rodiklius. Net 56 proc. šalių vietos nesikeitė, o kitos šalys pakilo arba nusileido reitingų lentelėje 1 ar 2 vietomis, išskyrus Slovakiją, kuri nukrito 4 vietomis.

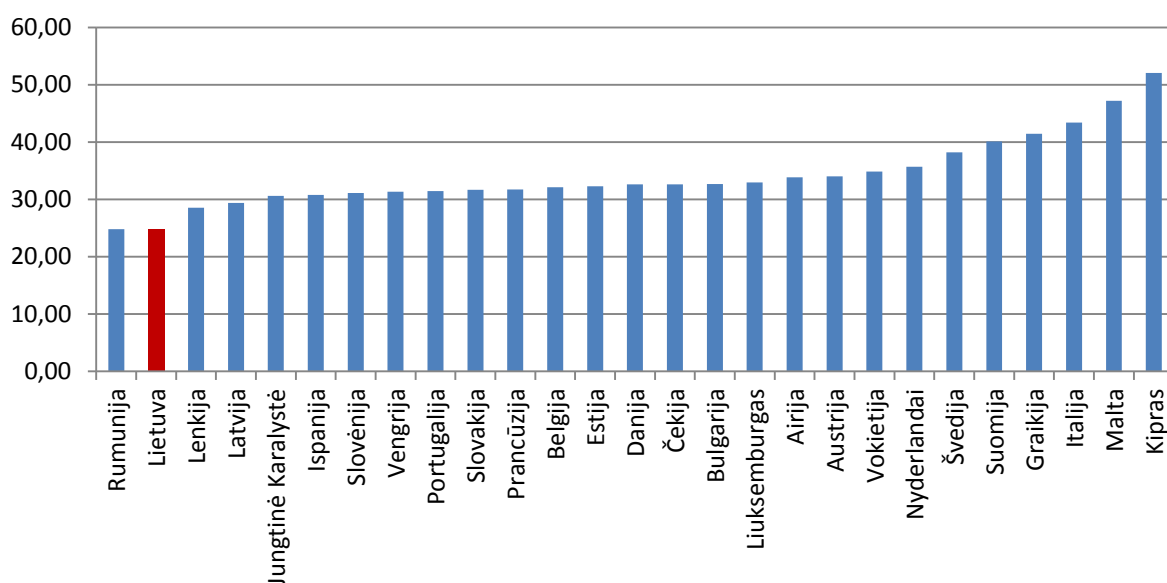
2.4 pav. Pieno gamyba vienam gyventojui ES šalyse 2011 metais, kg

Parengta pagal A. Gorn (2012) ir Eurostato duomenis.

Tokių vietų pastovumą nulėmė gyvulininkystės specifika. Priešingai negu augalininkystėje, pienininkystėje staigūs didelio masto gamybos pokyčiai galimi tik dėl gamtinių katastrofų ir tik gamybos mažėjimo linkme, nors nedidelis gamybos kitimas vyksta nuolat. Staiga labai padidinti pieno gamybą trukdo ilgas telyčių brendimo laikotarpis. Gyventojų skaičius kinta taip pat iš lėto.

Pieno supirkimo kainos lygio rodiklis. Vertinant konkurencingumą, buvo lyginamos pieno supirkimo perdirbti kainos, kadangi daugiau negu 90 proc. ES pagaminto pieno parduodama perdirbti. Jos buvo perskaičiuotos į 3,7 proc. riebumo pieno kainas, nes ES pieno riebumas varijuoja nuo 4,4 proc. Nyderlanduose iki 3,23 proc. Maltoje (2010–2011 m. duomenys). Pieno baltymingumas yra daug vienodesnis, skirtumas tarp didžiausio ir mažiausio 2011 metais tesudarė 0,3 proc. punkto, tad pagal baltymingumą pieno supirkimo kainos nebuvo perskaičiuotos.

Pagal pieno supirkimo kainos lygį Lietuva ir 2006, ir 2011 metais buvo viena iš lyderių: 2006 metais Lietuvoje pieno supirkimo kaina buvo žemiausia, o 2011 metais – antroji po Rumunijos (2.5 pav.) ir nuo pastarosios tesiskyrė 0,2 proc., o tai rodė aukštą Lietuvos pienininkystės konkurencingumo lygį.

2.5 pav. Pieno* supirkimo kaina ES šalyse 2011 metais, eurai/100 kg

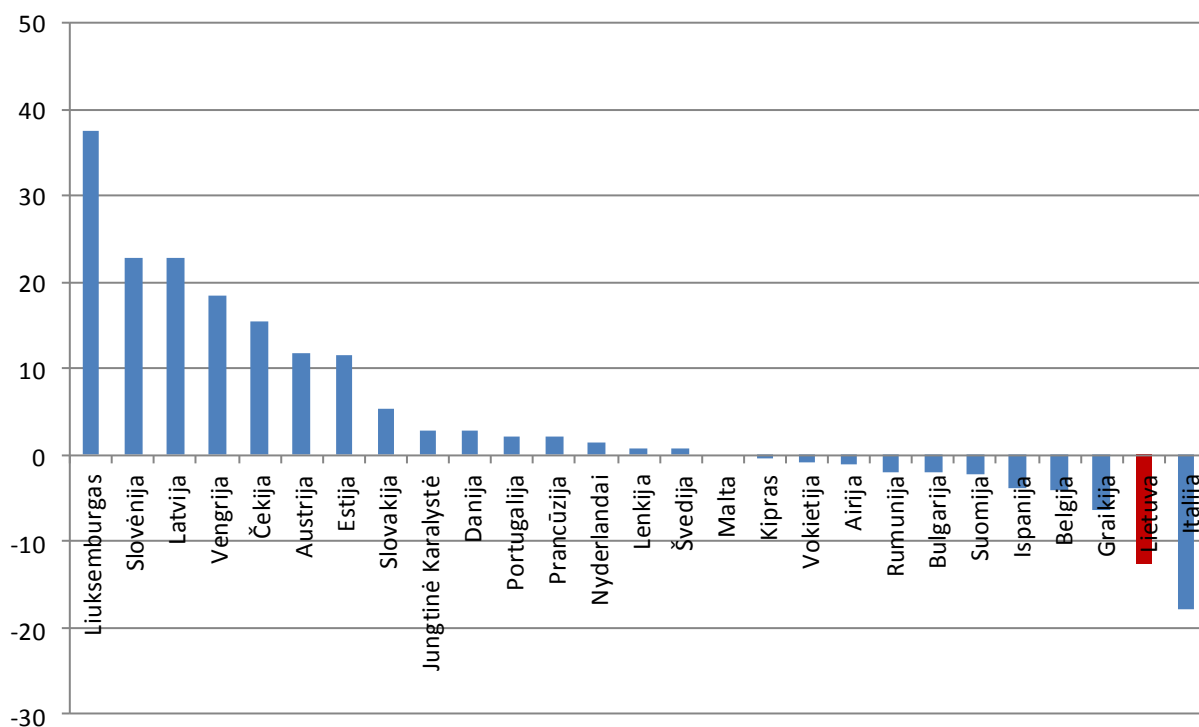
* 3,7 proc. riebumo.

Parengta pagal A. Gorn (2012) ir Eurostato, duomenis.

Panašią pieną gaminančių ūkių struktūrą turinčių kaimyninių Latvijos ir Lenkijos pieno supirkimo kainos taip pat buvo mažos: ir 2006, ir 2011 metais Lenkija užėmė 3, o Latvija – 4 vietą. Palyginti su aukščiausia pieno supirkimo kaina Kipre, Lietuvos pieno supirkimo kaina 2006 metais buvo 2,2 karto, o 2011 metais – 2 kartus mažesnė (1.5, 1.6 priedai).

Užsienio prekybos pienu lygio rodiklis. Prekybą žaliaviniu pienu dėl jo trumpo galiojimo termino tarp valstybių, nepriklausančių ES, stabdo pasienio ir muitų kontrolė, o bendroje ES ekonominėje erdvėje šios kliūtys nėra. Dėl to čia užsienio prekyba žaliaviniu pienu, ypač tarp kaimyninių šalių, intensyvėja. 2006 metais 6 ES šalys nei eksportavo, nei importavo žaliavinio pieno, o 2011 metais – tik 2 (1.7, 1.8 priedai). Išaugo ir prekybos apimtys: eksportuoto žaliavinio pieno – 26 proc., o importuoto – 30 proc. Tačiau ES mastu tai sudarė nedidelę pagaminto

pieno dalį: 2006 metais – 3,4 proc., o 2011-aisiais – 4,2 proc. Atskirų valstybių užsienio prekybos mastai žaliaviniu pienu buvo nemaži. 2011 metais Liuksemburgas eksportavo 44 proc. pagaminto pieno, Slovėnija – 30 proc.; Belgija importavo 20 proc., Italija – 18 proc. Tai iliustruoja ir užsienio prekybos lygio rodikliai (2.6 pav.).

2.6 pav. Užsienio prekybos lygio ES šalyse rodiklis 2011 metais, proc.

Parengta pagal A. Gorn (2012), Lietuvos statistikos departamento ir Eurostato duomenis.

Lietuva pagal užsienio prekybos lygio rodiklį ir 2006, ir 2011 metais užėmė priešpaskutinę 26 vietą. Lietuvos pieno gamintojai nepagamino pakankamai žaliavinio pieno perdirbimo pramonei. Todėl vis daugiau žaliavinio pieno perdirbėjai įsivežė iš kitų ES valstybių, daugiausia – iš Latvijos. 2006 metais žaliavinio pieno užsienio prekybos lygis buvo 6,0 proc., o 2011 metais – jau 12,5 proc., t. y. išaugo dvigubai. Tik Italijoje užsienio prekybos lygio rodiklis buvo žemesnis: 2006 metais –16,1 proc., o 2011 metais –17,8 proc. Kaimyninė Latvija pagal užsienio prekybos lygio rodiklį 2011 metais buvo trečia, o 2006-aisiais – šešta. Lenkija – atitinkamai keturiolikta ir trylikta.

Keturių konkurencingumą apibūdinančių rodiklių vidurkis (9 balai) rodo, kad Lietuva 2011 metais dar pateko tarp aukštą pienininkystės konkurencingumo lygį turinčių šalių (2.1 lentelė). Tačiau atsižvelgiant į tai, kad minėtais metais tik 4 iš 27 valstybių pasiekė aukštą lygį, Lietuvos pienininkystę galima vertinti kaip ganėtinai konkurencingą.

2.1 lentelė. Kai kurių ES šalių pienininkystės konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	4	12	5	15	Aukštas	Prancūzija Airija Kipras Lietuva Estija
Apsirūpinimo lygis	5	10	6	12	Aukštas	Airija Danija Nyderlandai Liuksemburgas Lietuva
Kainų lygis	2	4	13	3	Aukštas	Rumunija Lietuva Lenkija Latvija Jungtinė Karalystė
Užsienio prekybos lygis	26	3	7	14	Žemas	Liuksemburgas Slovėnija Latvija Vengrija Čekija
Vidutinis rodiklis	9	7	8	11	Aukštas	

Parengta autorių.

Latvijos ir Estijos pienininkystė taip pat pasiekė aukštą konkurencingumo lygį, o Lenkijos buvo vidutiniškai konkurencinga.

Bendras Lietuvos pienininkystės sektoriaus konkurencingumas ir 2006, ir 2011 metais buvo aukštas. Konkurencingumo sumažėjimas pagal kainų lygį nuo pirmos vietos 2006 metais iki antrosios 2011-aisiais dar nelėmė perėjimo į vidutinį lygį (2.2 lentelė).

2.2 lentelė. Lietuvos pienininkystės konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	4	4	0
Apsirūpinimo lygis	5	5	0
Kainų lygis	1	2	-1
Užsienio prekybos lygis	26	26	0
Vidutinis rodiklis	9	9	0
Konkurencingumas	Aukštas	Aukštas	

Parengta autorių.

Latvijos, Estijos ir Lenkijos pienininkystės konkurencingumas 2006 ir 2011 metais nepasikeitė. Tačiau ES pastebima bendro konkurencingumo lygio vienodėjimo tendencija. 2006 metais vidutinio lygio buvo 13-os šalių pienininkystės sektoriai (vidutinis konkurencingumo balas buvo 10–18), o 2011 metais – jau 17-os (1.9, 1.10 priedai).

Išvados

- pasauliui reikšmingame ES pienininkystės sektoriuje Lietuva tarp 27 šalių pasiekė aukštą bendrą konkurencingumo lygį, nors ne pagal visus konkurencingumo rodiklius rezultatai buvo vienodi. Pagal gamybos pokyčio, apsirūpinimo pienu ir kainų rodiklius pasiektas aukštas, o pagal užsienio prekybos rodiklį – žemas konkurencingumo lygis. Tokia padėtis buvo ir 2006, ir 2011 metais, nors visoje ES jaučiama šalių pienininkystės konkurencingumo vienodėjimo tendencija.

Pasiūlymai

- Pieno gamybos kooperacijos stiprinimas turėtų padėti išlaikyti aukštą Lietuvos pienininkystės konkurencingumą. Einant šiuo keliu, ne tik stambūs, bet ir kooperuoti vidutiniai bei smulkūs pieno gamintojai galėtų tapti lygiaverčiais koncentruotos pieno perdirbimo pramonės partneriais. Kooperuojantis galima tikėtis gauti aukštesnę pieno supirkimo kainą ir turint papildomų galimybių mažinti savikainą, jiems būtų daug palankesnės sąlygos didinti pieno gamybą ir lengviau atlaikyti didelius pieno supirkimo kainos svyravimus. Tokiu būdu išliktų ir smulkesni, o ne vien tik labai stambūs pieno ūkiai, kurių vyravimas sukuria gamtosauginių, veterinarinių, socialinių ir kt. problemų. Kooperacijai vystytis turėtų būti palanki ir teisinė bazė, kuri, pvz., draustų kainų diskriminaciją.

3. GALVIJENOS IR KIAULIENOS GAMYBOS SEKTORIUS

3.1. Galvijienos ir kiaulienos sektorių stipriosios ir silpnosios pusės

Lietuvoje gyvulininkystės sektorius pagamina apie pusę žemės ūkio produkcijos. 2009 metais gyvulininkystės produktai sudarė 47 proc. šios produkcijos. Lietuvoje susiformavusios palankios sąlygos ir tradicijos gyvuliams auginti. Praėjusiam šimtmečiame gyvulių auginimas buvo pasiekęs didžiausią masiškumą, tačiau mažiau efektyvų nei dabar. Vienas iš svarbiausių veiksnių, lėmusių Lietuvos gyvulininkystės sektoriaus vystymosi pokyčius, buvo 2004 metais įstojimas į ES. Ūkis pradėjo funkcionuoti daugelyje sričių pasikeitusiomis sąlygomis. Bendros ekonominės erdvės išsiplėtimas ir ES rinkos reguliavimo bei paramos priemonės suteikė galimybę augti Lietuvos gyvulininkystės konkurencingumui. Mažesnės gyvulių auginimo sąnaudos ir sveikų gyvulių bandų išsaugojimo praktika tam turi didžiausios įtakos. Nemaža gyvulininkystės produktų dalis yra eksportuojama ne tik į kitas ES, bet ir į trečiąsias šalis. 2011 metais vienas Lietuvos gyventojas per metus suvartojo 69 kg mėsos ir jos produktų. Palyginti su 2006-aisiais – 4 proc. mažiau. ES-27 šalių gyventojai mėsos ir jos produktų per metus vidutiniškai suvartojo 87 kg.

Iš esmės naujai sukurtas mėsos perdirbimo įmonių techninis potencialas sudaro visas galimybes maksimaliai išnaudoti gyvulininkystės sektoriaus išteklius ir sudaryti ekonomines prielaidas sektoriaus plėtrai.

Stiprybės

✓ *Pakankama pašarų bazė.* Lietuvoje užauginama pakankamai grūdų, kurių apie trečdalis sunaudojama gyvulių ir paukščių pašarų gamybai. Tačiau pašarų baltyminiai priedai (sojų išspaudos, kukurūzai, žuvų miltai ir t. t.) importuojami. Kultūrinės ir natūralios ganyklos bei pievos, reikalingos galvijams ganyti, šalyje sudaro apie 14 proc. žemės ūkio naudmenų (ŽŪN). Vidutiniškai 1 karvei tenka 1,2 ha pievų. Per 2011 metus pašarinių šakniavaisių, žolės, šieno, kukurūzų siloso pagaminta apie 2,1 mln. t, kurių pakanka esamai galvijų bandai išlaikyti ir didinti.

✓ *Susiformavusios gyvulių auginimo tradicijos, sukaupta patirtis.* Prieš 20–30 metų Lietuvoje buvo auginama 3–4 kartus daugiau gyvulių nei dabar. Dauguma kiaulių dar auginama minėtu laikotarpiu pastatytuose tvartuose.

✓ *Palyginti stambūs kiaulininkystės ūkiai.* Daugiausia kiaulių sutelkta dideliuose kiaulininkystės ūkiuose. Didžiausi kiaulininkystės ūkiai laiko du trečdalius visų kiaulių.

✓ *Modernios skerdyklos gyvuliams skersti.* Skerdyklos buvo modernizuojamos dar iki įstojimo į ES. Šio sektoriaus modernizavimo svarbą galima paaiškinti tuo, kad ruošiantis narystei ES, mėsos sektoriuje buvo daugiausia spręstinių problemų. Tačiau modernių skerdyklų pajėgumai nėra iki galo išnaudojami. Vien šešios stambiausios skerdyklos per metus gali paskersti apie 460 tūkst. galvijų ir 860 tūkst. kiaulių. 2011 metais paskersta 170 tūkst. galvijų ir 750 tūkst. kiaulių.

✓ *ES kokybės reikalavimus atitinkanti, moderni mėsos perdirbimo pramonė.* Mėsos perdirbimo įmonių techninis potencialas yra pakankamai modernizuotas perdirbti gyvulininkystės produktus. 2011 metų pradžioje veikė 159 mėsos perdirbimo įmonės, jose dirbo 8,7 tūkst. darbuotojų, o pagaminta produkcija sudarė apie 1,8 mlrd. Lt – 6 proc. daugiau nei prieš 5 metus.

✓ *Geros mėsinių galvijų ir kiaulių veislės.* Didelę įtaką mėsos kokybei turi mėsinių veislių auginimas. Stambiuosiuose ūkiuose, gerinant veislinį darbą, pradėta auginti mėsinius galvijus ir kiaules. Pagal superkamos kiaulių skerdienos kokybę Lietuva neatsiliko nuo kitų ES šalių. Mėsinių galvijų dalis galvijų bandos struktūroje didėja.

✓ *Tvirtos gyvulininkystės produkcijos gamintojų pozicijos vidaus rinkoje.* Galvijų supirkimo kainos Lietuvos rinkoje vienos mažiausių ES. Tai garantuoja vietos augintojų galvijų supirkimą. Kadangi vietos gamintojai užaugina dvigubai daugiau galvijų, nei reikia vidaus rinkai, galvijų ir galvijienos importas labai nedidelis.

✓ *Stiprios perdirbėjų pozicijos vidaus ir eksporto rinkose.* Lietuvos rinkoje 2011 metais buvo realizuota mėsos ir jos gaminių už 1,8 mlrd. Lt. Tik trečdalis šių produktų importuota, daugiausia – žalios mėsos pavidalu. Mažmeninėje prekyboje buvo apie 7 proc. importuotų mėsos produktų.

Silpnybės

✓ *Mažas, palyginti su kitomis ES šalimis narėmis, gyvulininkystės gamybos intensyvumas.* Lietuvos gyvulininkystės gamybos intensyvumas – vienas iš mažiausių ES: gyvulininkystės produkcijos vertė vienam hektarui ŽŪN sudaro apie 2300 Lt (2011 m.). Palyginti su kaimynine Lenkija, jis mažesnis beveik 2 kartus, o su panašias sąlygas turinčia Danija – net 5 kartus. Tam įtakos turi mažesnės nei kitose šalyse žemės ūkio produkcijos supirkimo kainos ir parama.

✓ *Neefektyvūs smulkūs galvijų ir avių augintojų ūkiai.* 2011 metų pabaigoje galvijus augino 87,4 tūkst. ūkių, t. y. dvigubai mažiau nei prieš penkerius metus. Smulkių ūkių skaičius mažėja. Tačiau vidutinis ūkio dydis dar labai mažas. Vidutiniškai vienam ūkiui teko beveik 8 galvijai (ES-27 – apie 37), 13 avių.

✓ *Mažuose gyvulininkystės ūkiuose dėl lėšų stokos naudojamos neefektyvios šėrimo technologijos, nesubalansuoti pašarai.*

✓ *Nepakankamos mažų gyvulininkystės ūkių finansinės galimybės investuoti į ūkių modernizavimą, naujų technologijų diegimą.* Tiesioginės išmokos, mokamos gyvulininkystės ūkiams, yra svarbus papildomų pajamų šaltinis, tačiau Lietuvos tiesioginės išmokos yra vienos mažiausių (po Rumunijos ir Bulgarijos). Palyginti su didžiausias tiesiogines išmokas gaunančiomis Malta, Suomija ir Graikija, 2009 metais jos skyrėsi atitinkamai 16, 8 ir 5 kartus (ES tiesioginių išmokų vidurkis – 1065 Lt/ha). Lietuvos tiesioginės išmokos sudarė tik 39 proc. šio vidurkio. Dėl mažesnių tiesioginių išmokų Lietuvos žemės ūkiui, o ypač gyvulininkystei, iš dalies buvo dirbtinai sukurtos blogesnės ekonominės ūkininkavimo sąlygos.

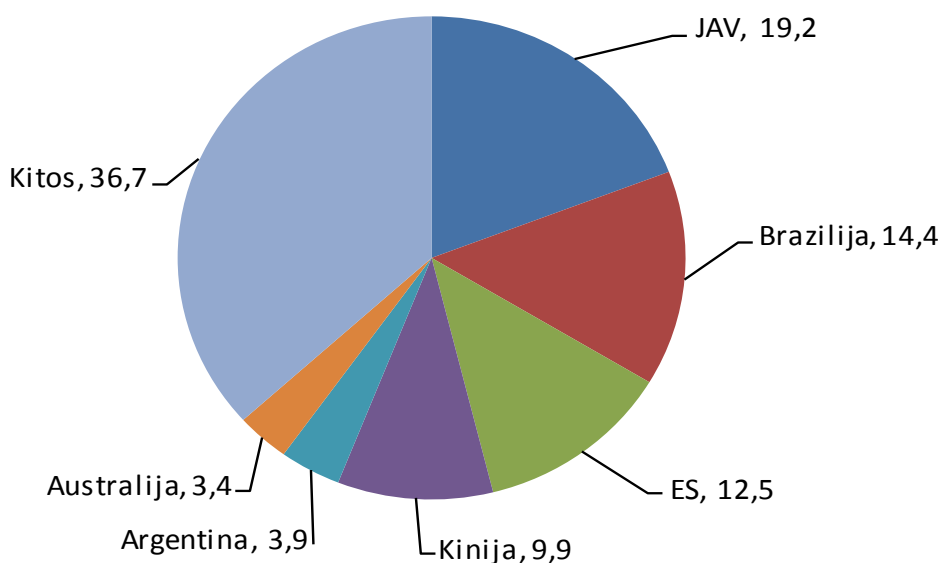
✓ *Žemas gyvulininkystės produkcijos gamintojų kooperavimosi lygis.* 2012 metais buvo 11 kooperatyvų, užsiimančių gyvulių auginimu, pašarų gamyba ir superkančių gyvulius. Maži ūkiai tik kooperacijos dėka gali tapti visateisiais partneriais stambioms žemės ūkio perdirbimo įmonėms. ES valstybių patirtis rodo, kad tai perspektyvus kelias.

Pasaulyje didėjant mėsos vartojimui, apsirūpinimas ja išlieka aktualus ir Lietuvai. Daugiau kaip pusę kiaulienos importuojame, mėsinių galvijų mėsa dar nėra tokia populiari tarp vartotojų dėl aukštų kainų.

3.2. Galvijienos sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Galvijienos gamybos pokyčio rodiklis. Kaip rodo Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO), Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) žemės ūkio departamento tyrimai, pasaulinė mėsos rinka per pastarąjį dešimtmetį gerokai pakito. Viena vertus, išaugo besivystančių (trečiojo pasaulio) šalių dalis pasaulinėje mėsos gamybos ir suvartojimo struktūroje, kita vertus, gyvulių ir paukščių auginimo intensyvinimas, siekiant atpiginti mėsos gamybą, lėmė įvairių ligų plitimą gyvulininkystės sektoriuje. Dėl to padidėjo ekologiškos mėsos paklausa ne tik išsivysčiusiose, bet ir besivystančiose šalyse. Prognozuojama, kad šios tendencijos pasaulinėje mėsos rinkoje išliks ir artimiausiame dešimtmetyje.

Daugiausia galvijienos pagaminama JAV. Šioje šalyje 2011 metais jautienos gamyba siekė 12 mln. t. Tai sudarė 19,2 proc. šios mėsos pasaulinės gamybos. Stambios jautienos gamintojos yra Brazilija (9,0 mln. t), Kinija (6,2 mln. t), Argentina (2,4 mln. t) (3.1 pav.).

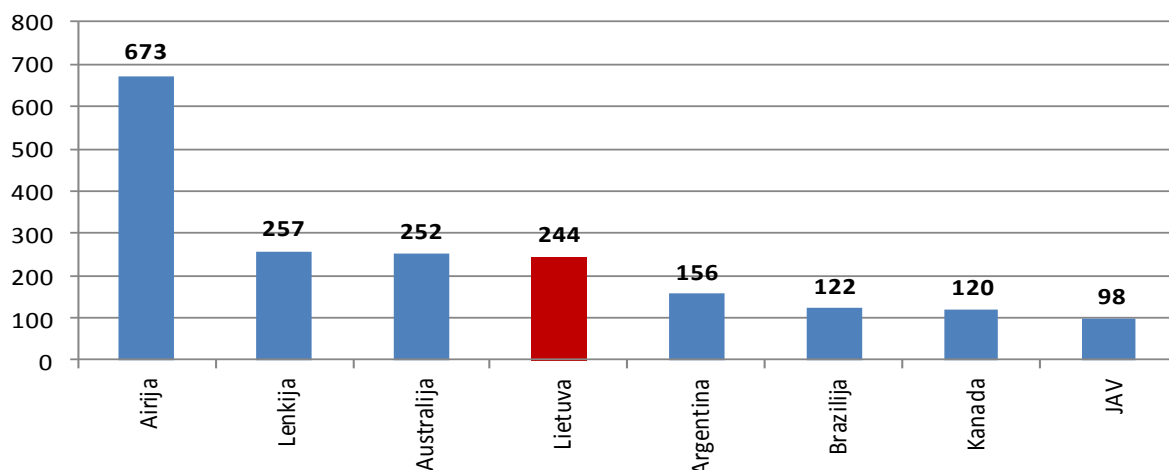

3.1 pav. Pasaulinė galvijienos gamybos struktūra pagal šalis 2011 metais, proc.

Parengta pagal Faostato duomenis.

2011 metais iš ES šalių daugiausia galvijienos pagamino Prancūzija (1,6 mln. t), Vokietija (1,2 mln. t) ir Italija (1,0 mln. t). Palyginti su 2010-aisiais, jos gamyba sumažėjo 1 proc. Vertinant pagal šį rodiklį Lietuvos galvijienos sektorius 2011 metais buvo žemo konkurencingumo lygio, palyginti su 2006 metais, nukrito 7 vietomis (2.1, 2.2 priedai).

Apsirūpinimo galvijena rodiklis. Labiausiai galvijena apsirūpinusios pasaulyje yra ne tos šalys, kurios daugiausia augina gyvulių, bet Australija, Argentina, Brazilija ir Kanada (3.2 pav.). Lietuvos apsirūpinimo rodiklis 2011 metais (294 proc.) buvo vienas geriausių ES. Bendras ES rodiklis – 102,6 proc.

3.2 pav. Labiausiai galvijena apsirūpinusios šalys 2009 metais, proc.

Parengta pagal Faostato duomenis.

2011 metais 13 ES šalių buvo apsirūpinusios galvijena daugiau nei 100 proc. Tarp jų buvo Airija, Lietuva ir Lenkija. Aukštu apsirūpinimo lygiu pasižyminti Lietuva buvo 2 reitingo vietoje. Palyginti su 2006 metais, pakilo 5 vietomis (2.3 priedas).

Galvijenos supirkimo kainos lygio rodiklis. Galvijenos kainai palyginti naudota vidutinė gruodžio mėnesio kaina. Dėl kainų sezoniškumo kai kuriose šalyse šio mėnesio kainos geriau atspindi realią padėtį nei metų vidurkis.

2011 metais gruodžio mėnesį mažiausios galvijenos supirkimo kainos tarp ES šalių buvo Latvijoje, Vengrijoje ir Estijoje. Lietuvoje šios supirkimo kainos apie 45 proc. didesnės už mažiausią, tačiau 4 proc. mažesnės už ES vidurkį.

Užsienio prekybos galvijena lygio rodiklis. 2011 metais didžiausios galvijenos eksportuotojos pasaulyje buvo Australija, Brazilija, JAV. Tačiau JAV daugiau importuoja nei eksportuoja. Urugvajus ir Australija eksportuoja daugiau nei pusę užaugintos produkcijos. ES užsienio prekybos lygis nėra aukštas – 2,5 proc.

2011 metais tarp ES šalių geriausias buvo Airijos, Nyderlandų ir Lietuvos užsienio prekybos lygis. Tik 6 šalių prekybos balansas teigiamas. Kaimyninių šalių reitingai žemesni (2.6 priedas).

2011 metais Lietuvos galvijenos sektorius buvo vidutiniškai konkurencingas (3.1 lentelė).

3.1 lentelė. Kai kurių ES šalių galvijienos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	22	23	25	15	Žemas	Kipras Belgija ir Liuksemburgas* Prancūzija Portugalija Graikija
Apsirūpinimo lygis	2	8	19	3	Aukštas	Airija Lietuva Lenkija Slovakija Vengrija
Kainų lygis	14	1	5	9	Vidutinis	Latvija Vengrija Estija Rumunija Bulgarija
Užsienio prekybos lygis	3	23	21	5	Aukštas	Airija Nyderlandai Lietuva Austrija Lenkija
Vidutinis rodiklis	10	14	17	8	Vidutinis	

*Kai kuriose duomenų bazėse Belgija ir Liuksemburgas rodomi kartu.

Parengta autorių.

2006–2011 metų rodiklių pokyčiai rodo, kad nuo 2006-ųjų per penkerius metus šio sektoriaus konkurencingumas sumažėjo 3 reitingo vietomis (3.2 lentelė).

3.2 lentelė. Lietuvos galvijienos sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	15	22	-7
Apsirūpinimo lygis	7	2	5
Kainų lygis	3	14	-11
Užsienio prekybos lygis	3	3	0
Vidutinis rodiklis	7	10	-3
Konkurencingumas	Aukštas	Vidutinis	

Parengta autorių.

Konkurencingumo pokyčiai šiame sektoriuje nėra optimistiški. 2011 metais sumažėjo ne tik gamybos pokyčio, bet ir kainų lygio rodikliai. Kainų svyravimai rudenį, veršelių eksportas ir eksporto į Rusiją problemos mažina konkurencingumo lygį.

Išvados

- Nuo 2004 metų galvijenos vartojimas šalyje mažėja. Tai būdinga visoms ES šalims, tapusiomis narėmis po 2004 metų.
- Gamybos pokyčio ir kainų lygio rodikliai mažina sektoriaus konkurencingumą, nes mažėja galvijų banda ir auga supirkimo kainos.

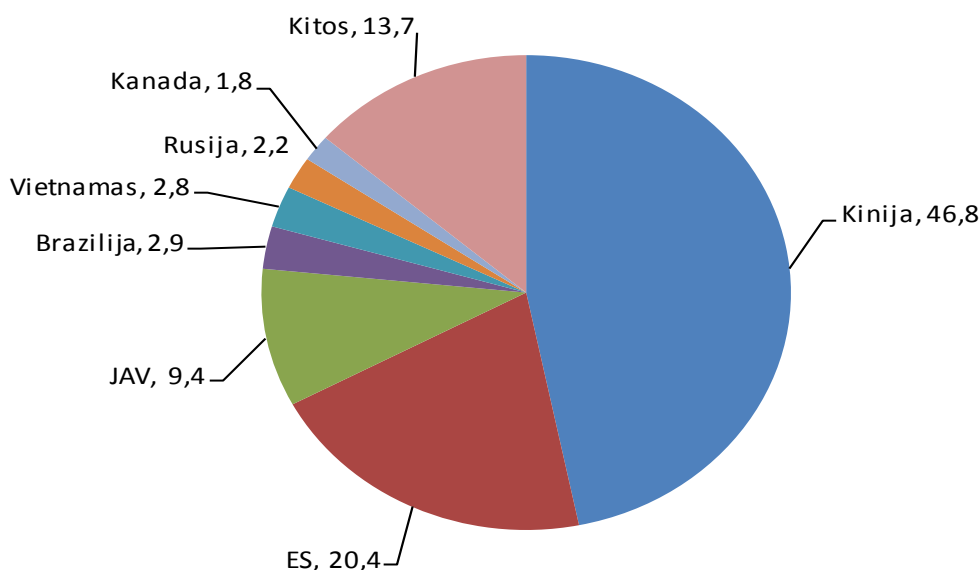
Pasiūlymai

- Vartojimo skatinimui tikslinga plėsti mėsinių galvijų auginimą.
- Skatinti ūkių, norinčių auginti veršelius, kūrimą.

3.3. Kiaulienos sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Kiaulienos gamybos pokyčio rodiklis. Kiaulienos sektorius – svarbi žemės ūkio šaka, nes kiaulienos vartojimas šalyje didžiausias. Tačiau kiaulių auginimo nuosmukis, prasidėjęs 1993 metais, tęsiasi: kiaulienos sektorius – vienas iš nedaugelio žemės ūkio sektorių, kuris negali patenkinti šalies gyventojų poreikių. Norint tai padaryti, kiaulienos gamybos apimtis reikėtų padidinti daugiau kaip du kartus.

Daugiausia kiaulienos pasaulyje pagamina Kinija (47 proc.). Stambios kiaulių augintojos yra ES ir JAV (3.3 pav.). Per 2006–2011 metų laikotarpį pasaulinė kiaulienos gamyba išaugo 4,3 proc.

3.3 pav. Pasaulinė kiaulienos gamybos struktūra pagal šalis 2011 metais, proc.
Parengta pagal Faostato duomenis.

2011 metais iš ES šalių daugiausia kiaulienos pagamino Vokietija (5,1 proc. pasaulinės apimties), Ispanija (3,2 proc.) Prancūzija (1,8 proc.) ir Lenkija (1,6 proc.). Palyginti su 2010-aisiais, ES gamyba padidėjo 1,7 proc.

Apsirūpinimo kiauliena rodiklis. Pasaulyje geriausiai kiauliena apsirūpinusios yra Kanada (225 proc.), Brazilija (138 proc.), JAV (113 proc.) ir ES (111 proc.), o ne tos šalys, kurios augina daugiausia kiaulių. Lietuvos apsirūpinimo rodiklis 2011 metais (55 proc.) buvo vienas blogiausių ES. ES rodiklis – 102,6 proc.

Daugiau nei 100 proc. kiauliena apsirūpinusios buvo tik 9 ES šalys. 2011 metais geriausiai apsirūpinę kiauliena buvo Danija, Nyderlandai ir Belgija. Lietuvai būdingas žemas apsirūpinimo lygis, ji buvo 20 vietoje (2.9 priedas).

Kiaulienos supirkimo kainos lygio rodiklis. Kiaulienos skerdenų kainų lyginimui naudotos vidutinės metinės supirkimo kainos. 2011 metais mažiausios kiaulienos skerdenų supirkimo kainos ES šalyse buvo Danijoje, Nyderlanduose ir Belgijoje. Lietuvoje supirkimo kaina buvo apie 10 proc. didesnė už mažiausią ir atitiko ES vidurkį. Vertinant Lietuvos kiaulienos sektorių pagal šį rodiklį nustatyta, kad jis 2011 metais buvo vidutinio konkurencingumo ir, palyginti su 2006 metais, vieta reitingų sąrašė beveik nesikeitė (2.10 priedas).

Užsienio prekybos kiauliena lygio rodiklis. 2011 metais didžiausios pasaulyje kiaulienos eksportuotojos buvo daugiausia ja apsirūpinusios šalys ir jų grupės: ES (8,7 mln. t), JAV (1,6 mln. t), Kanada (1,1 mln. t) ir Brazilija (0,9 mln. t).

2011 metais tarp ES šalių geriausi buvo Danijos, Belgijos ir Liuksemburgo bei Nyderlandų užsienio prekybos kiauliena rodikliai. 16 šalių užsienio prekybos lygio rodiklis buvo neigiamas, tarp jų ir Lietuvos (sąrašė – tik 21). Kaimyninių šalių reitingai geresni. Lietuva 2011 metais kiaulienos importavo tiek pat, kiek ir užaugino. Palyginti su 2006 metais, Lietuvos kiaulienos sektoriaus reitingas sumažėjo 6 pozicijomis (2.11, 2.12 priedai).

2011 metų šalies kiaulienos sektoriaus konkurencingumas tarp ES šalių buvo vidutinio lygio (3.3 lentelė).

2006–2011 metų rodiklių pokyčiai rodo, kad per penkerius metus šio sektoriaus konkurencingumas nežymiai sumažėjo (3.4 lentelė).

Konkurencingumo pokyčiai kiaulienos sektoriuje nėra optimistiški. Kaimyninių šalių Lenkijos ir Latvijos rodikliai yra geresni. Tai vienintelis Lietuvos žemės ūkio sektorius, kuris ne eksportuoja, o importuoja didelę dalį produkcijos (maždaug už pusę milijardo litų).

3.3 lentelė. Kai kurių ES šalių kiaulienos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	4	13	20	5	Aukštas	Bulgarija Rumunija Airija Lietuva Lenkija
Apsirūpinimo lygis	20	14	16	11	Žemas	Danija Nyderlandai Belgija ir Liuksemburgas Airija Ispanija
Kainų lygis	11	20	15	10	Vidutinis	Danija Nyderlandai Belgija ir Liuksemburgas Airija Prancūzija
Užsienio prekybos lygis	21	7	18	13	Žemas	Danija Belgija ir Liuksemburgas Nyderlandai Airija Prancūzija
Vidutinis rodiklis	14	14	17	10	Vidutinis	

Parengta autorių.

3.4 lentelė. Lietuvos kiaulienos sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	12	4	8
Apsirūpinimo lygis	15	20	-5
Kainų lygis	10	11	-1
Užsienio prekybos lygis	15	21	-6
Vidutinis rodiklis	13	14	-1
Konkurencingumas	Vidutinis	Vidutinis	

Parengta autorių.

Išvados

- Šio sektoriaus svarba akivaizdi, nes kiauliena šalyje sudaro apie du trečdalius visos suvartojamos mėsos.
- Konkurencingumo rodikliai Lietuvos kiaulienos sektorių apibūdina kaip nepakankamai aprūpinantį šalies gyventojus lietuviška kiauliena. Importo mastai artėja prie pusės milijardo litų sumos.
- Pagrindinė priežastis, mažinanti sektoriaus konkurencingumą – kiaulių auginimo pajėgumų (fermų) stoka ir žemdirbių nenoras investuoti į šį verslą dėl sudėtingų aplinkosauginių reikalavimų.

Pasiūlymas

- Šalies vartotojai labiausiai vertina lietuvišką kiaulieną, todėl kiaulienos gamybos didinimas leistų ne tik mažinti importą, bet ir didinti kaimo gyventojų užimtumą.

4. PAUKŠTIENOS GAMYBOS SEKTORIUS

4.1. Paukštienos gamybos sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės

Lietuvoje 2007–2011 metais apie 30 proc. suvartojamos mėsos sudarė paukštiena. Mūsų šalies paukštienos gamybos sektoriuje per pastaruosius penkerius metus didėjo gamybos apimtys, eksportas.

Stiprybės

✓ *Susiformavę dideli paukštininkystės ūkiai.* Apie 82 proc. paukščių buvo auginama ūkiuose, kurie laikė daugiau nei 50 tūkst. paukščių. Dauguma paukštynų yra finansiškai pajėgūs apsirūpinti, išlaikyti ir nuolat atnaujinti ūkio techninę bazę.

✓ *Modernios, ES reikalavimus atitinkančios paukščių skerdyklos, perdirbimo įmonės.* 2013 metais Lietuvoje veikė tik ES reikalavimus atitinkančios paukščius skerdziančios ir jų mėsą perdirbančios įmonės.

✓ *Paukštienos gamybos augimas.* 2011 metais Lietuvoje supirkta 40,3 mln. paukščių – beveik 13 proc. daugiau nei prieš penkerius metus. Dėl padidėjusio skerdziamų mėsinių paukščių skaičiaus bei skerdenų vidutinio svorio paukštienos 2011 metais pagaminta 21 proc. daugiau negu 2007-aisiais. 2007–2011 metų laikotarpiu žymiai pagerėjo Lietuvos apsirūpinimo paukštiena rodiklis – nuo 83 iki 114 proc.

✓ *Tvirtos paukštienos produkcijos gamintojų pozicijos vidaus rinkoje.* 2011 metais Lietuvos rinkoje vietinės kilmės paukštiena sudarė apie 70 proc.

✓ *Neaukšta lietuviškos paukštienos kaina.* Palyginti su senosiomis ES šalimis, Lietuvoje mažos pagrindinių gamybos žaliavų, žemės kainos ir išlaidos darbo užmokesčiui. Tai leidžia išlaikyti konkurencingas paukštienos kainas. Palyginti su ES vidurkiu, Lietuvoje didmeninė vištienos kaina 2011 metais buvo 18 proc. mažesnė. Šią mėsą pigiau siūlė tik Bulgarija, Lenkija ir Jungtinė Karalystė. Lietuvoje 2011-aisiais vištiena kainavo 11,3 proc. brangiau nei Lenkijoje, bet 12,1 proc. pigiau nei Latvijoje.

✓ *Vištiena yra pigesnė nei kitos mėsos rūšys.* 2011 metais didmeninėje rinkoje vištiena kainavo kone ketvirtadaliu mažiau nei kiauliena ir beveik perpus mažiau nei jautiena. Mažmeninių kainų skirtumai dar didesni. 2011 metais išdarinėta višta mažmeninėje Lietuvos rinkoje buvo 33,8 proc. pigesnė už kiaulienos kumpį be kaulo, ir net 51 proc. mažiau nei jautienos kumpis su kaulu.

✓ *Didėja paukštienos produktų eksporto apimtys ir rinka.* 2011 metais iš Lietuvos išvežta maždaug 83 proc. daugiau paukštienos nei prieš penkerius metus. 2011 metais paukščių mėsos išvežta į 40 pasaulio šalių (2007 m. eksporto geografija apsiribojo 22 šalimis).

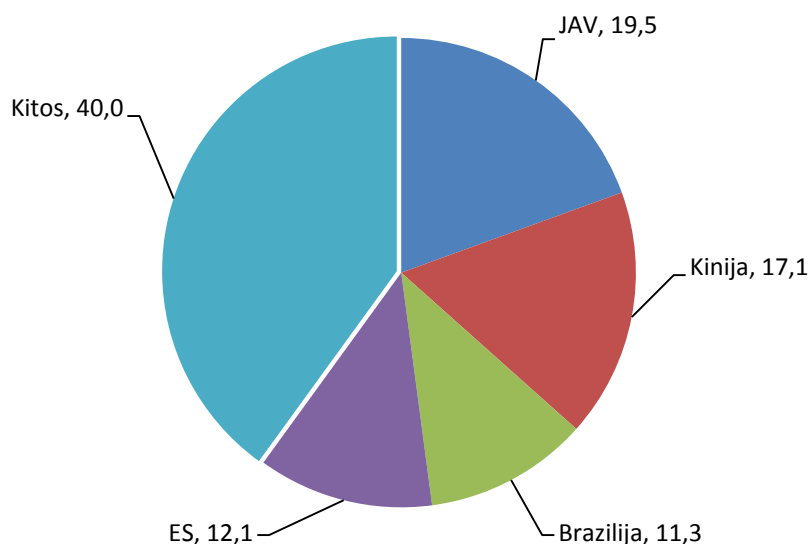
Silpnybės

✓ *Didelė paukštininkystės ūkių priklausomybė nuo importuojamų baltyminių priedų, kurie naudojami pašarų gamyboje.* Broilerių lesaluose pagrindinis proteinų šaltinis yra sojų arba saulėgrąžų rupiniai. Didžioji dalis paukščių lesinimui naudojamų baltyminių priedų yra importuojami iš užsienio ir dažniausiai gaminami iš genetiškai modifikuotų augalų, kuriuos daugelis žmonių vertina nepalankiai.

Paukštiena išlieka viena iš daugiausia vartojamų mėsos rūšių ir atitinka sveikos mitybos bei gyvenamos principus. Augant trečiųjų šalių ekonomikoms ir didėjant jų gyventojų pajamoms, Lietuvos gamintojams gali atsirasti naujų gamybos plėtros galimybių ir eksporto rinkų tose šalyse, kurios pačios neapsirūpina paukštiena.

4.2. Paukštienos gamybos sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Paukštienos gamybos pokyčio rodiklis. Paukštienos gamybos apimtys pasaulyje kasmet padidėja apie 5 proc. 2011 metais pagaminta 101,7 mln. t šios mėsos. Stambiausia paukštienos gamintoja daugelį metų yra JAV, joje 2011 metais pagaminta beveik penktadalis pasaulio paukštienos (4.1 pav.). Tačiau paskutiniuosius 20 metų JAV labai sparčiai vežasi Kinija. Jei bus išlaikyti panašūs gamybos didinimo tempai, ši šalis JAV aplenks jau artimiausiais metais.

4.1 pav. Pasaulinė paukštienos gamybos struktūra pagal šalis 2011 metais, proc.

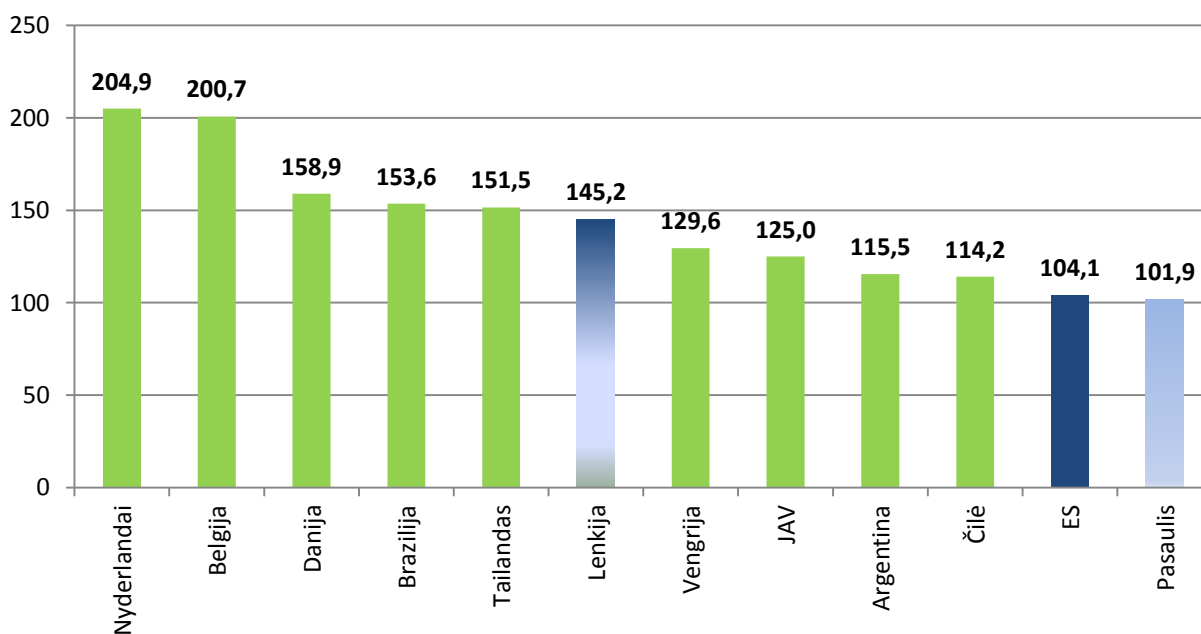
Parengta pagal Faostato duomenis.

ES tenka apie aštuntadalis pasaulinės paukštienos gamybos. Joje stambiausia paukštienos gamintoja, taip pat jau daugelį metų neužleidžianti lyderio pozicijų, – Prancūzija. 2011 metais čia pagaminta 14,5 proc. ES paukštienos (3.1 priedas).

2011 metais lietuviška paukštiena tesudarė 0,6 proc. ES paukštienos gamybos apimčių. Tačiau mūsų šalyje per 2006–2011 metus gamybos apimtys augo sparčiau nei daugumoje ES šalių. Todėl pagal gamybos pokyčio rodiklį Lietuva užėmė 7 vietą. Latvijoje ir Lenkijoje gamybos dinamika buvo prastesnė nei Lietuvoje. Estija pagal šį rodiklį dar konkuresnė už Lietuvą. Joje paukštienos gamybos dinamika 2011 metais buvo geriausia ES.

Apsirūpinimo paukštiena rodiklis. Nepaisant to, kad pagaminamos paukštienos kiekiai sparčiai didėjo, augant gyventojų skaičiui ir dar sparčiau didėjant paukštienos suvartojimo rodikliui, pasaulinis apsirūpinimas paukštiena 2009 metais vos viršijo 100 proc. (4.2 pav.).

Labiausiai paukštiena pasaulyje apsirūpinusios buvo Beniliukso šalys ir Danija, po jų – Brazilija ir Tailandas.

4.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas paukštiena 2009 metais, proc.

Parengta pagal M. Beck (2012) ir Faostato duomenis.

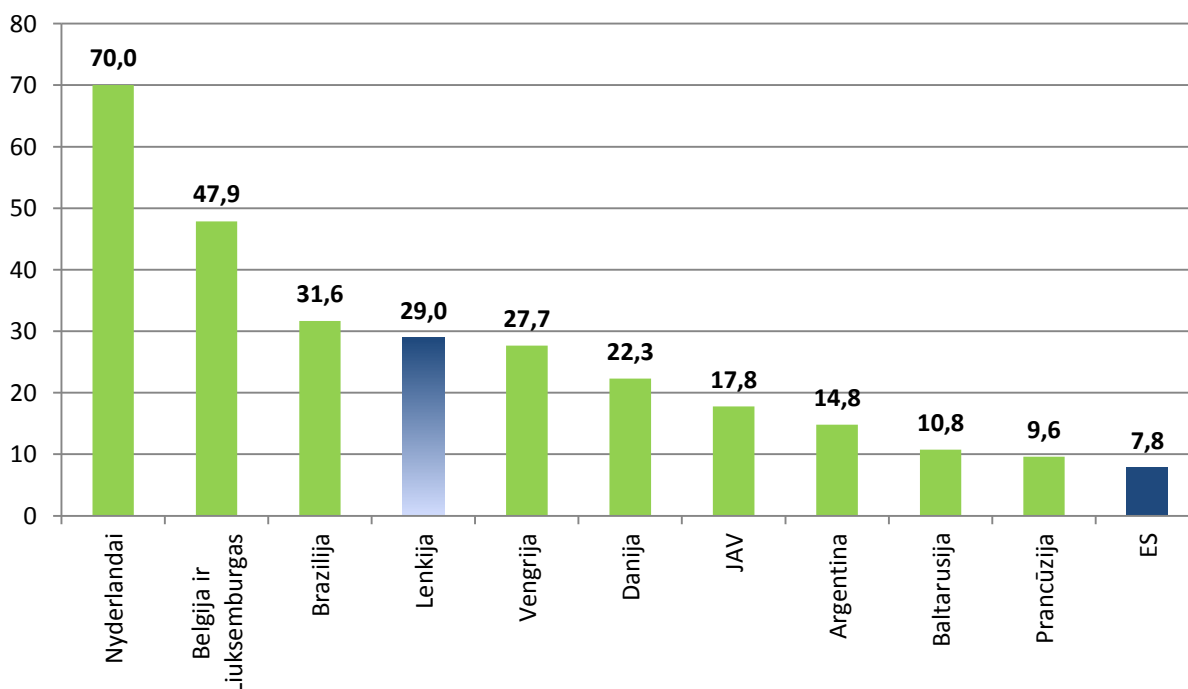
Vidutinis apsirūpinimas paukštiena ir pasaulyje, ir ES viršija 100 proc. 2011 metais paukštiena buvo apsirūpinusios tik pusė ES šalių narių (3.2 priedas), geriausiai – Nyderlandai. Į penketuką pateko ir Lenkija. Nuo jos Lietuva teatsiliko 14 proc. punktų. Ji per penkerius metus smarkiai pagerino apsirūpinimo paukštiena lygį – iš žemo jis tapo aukštas. Deja, daugelis ES naujokių dalijosi paskutines reitingo vietas. Beveik prasčiausiai paukštiena apsirūpinusios 2011 metais buvo Estija ir Latvija. Mūsų šalies apsirūpinimas paukštiena, palyginti su jomis, buvo atitinkamai 55 ir 60 proc. punktų didesnis.

Paukštienos kainos lygio rodiklis. Nagrinėjant paukštienos kainą apsiribota vištienos kainos analize, nes ši paukštienos rūšis sudaro daugiau nei 90 proc. nuo viso Lietuvoje pagaminamo paukštienos kiekio. Duomenų apie vištienos kainas visose pasaulio valstybėse nėra. Tačiau sprendžiant pagal įvairių statistinių šaltinių informaciją, pasaulyje yra šalių, kuriose vištiena kainuoja brangiau nei ES ar Lietuvoje, ir tokių, kuriose kainos mažesnės. Iš tokios informacijos galima daryti išvadą, kad nei ES, nei Lietuva nėra pasaulio lyderės pagal paukštienos kainas.

ES mastu didmeninės paukštienos kainos atžvilgiu Lietuvos konkurencingumas 2011 metas buvo aukšto lygio. Tačiau palyginti su kaimyninėmis šalimis, Lietuva 2 pozicijomis atsiliko nuo Latvijos ir 5-iomis – nuo Lenkijos. Lenkija pagal paukštienos didmeninę kainą 2011 metais buvo pati konkurencingiausia šalis ES (3.3 priedas).

Reikėtų pastebėti, kad ES konkurencingiausios paukštienos kainos 2011 metais buvo naujosiose šalyse, o didžioji dalis senbuvų rikiavosi reitingo gale. Vidutiniškai ES paukštienos kainos per 2006–2011 metus pakilo maždaug penktadaliu, o Lietuvoje – ketvirtadaliu. Tačiau dėl to mūsų šalis prarado nedaug reitingo pozicijų, nes buvo šalių, kuriose kainos padidėjo daugiau nei 1,5 karto.

Užsienio prekybos paukštiena lygio rodiklis. Aukščiausią užsienio prekybos paukštiena lygį pasaulyje 2010 metais pasiekė Nyderlandai. Antrieji buvo Belgija su Liuksemburgu, nors jų pasiektas rodiklis daug mažesnis nei Nyderlandų. Dar toliau rikiavosi Brazilija ir Lenkija (4.3 pav.).

4.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos paukštiena lygis 2010 metais, proc.

Parengta pagal M. Beck (2012) ir Faostato duomenis.

2010 metais į geriausių pagal užsienio prekybos rodiklį šalių dešimtuką pateko 6 ES šalys. Dvidešimtuose ES šalys sudarė 50 proc., o Lietuva buvo 16-ta.

Paukštienos gamybos apimtims išaugus penktadaliu ir apsirūpinimui šia mėsa šalyje perkopus 100 proc., Lietuva daugiau jos galėjo pasiūlyti užsienio pirkėjams. Mėsa buvo noriai perkama dėl konkurencingos kainos. Importuojamos paukštienos kiekiai sumažėjo. Visa tai lėmė, kad Lietuvoje užsienio prekybos lygio rodiklis žymiai pagerėjo (3.4 priedas).

Iš naujųjų ES narių 2011 metais geresnį užsienio prekybos rodiklį turėjo tik Lenkija (Lietuvą lenkė 6 pozicijomis) ir Vengrija. Estija ir Latvija atsidūrė reitingo apačioje.

ES užsienio prekybos paukštiena rodiklis nėra aukštas. 2011 metais pusės šalių jis buvo neigiamas. Daugiausia tai buvo valstybės, kurios paukštiena apsirūpinusios nepakankamai (daugiausia naujosios ES narės). Geriausių užsienio prekybos paukštiena rezultatų 2011 metais pasiekė Nyderlandai.

Vertinant Lietuvos paukštienos sektorių pagal pasirinktus rodiklius nustatyta, kad jis 2011 metais buvo konkurencingas (4.1 lentelė). Visi nagrinėti rodikliai rodė aukštą sektoriaus konkurencingumą ES kontekste.

4.1 lentelė. Kai kurių ES šalių paukštienos konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	7	11	6	4	Aukštas	Vokietija Italija Slovėnija Lenkija Nyderlandai
Apsirūpinimo lygis	7	25	24	5	Aukštas	Nyderlandai Belgija ir Liuksemburgas Vengrija Danija Lenkija
Kainų lygis	6	4	-	1	Aukštas	Lenkija Jungtinė Karalystė Bulgarija Latvija Rumunija
Užsienio prekybos lygis	9	25	24	3	Aukštas	Nyderlandai Belgija ir Liuksemburgas Lenkija Vengrija Danija
Vidutinis rodiklis	7	16	18	3	Aukštas	

Parengta autorių.

Dėl 2006–2011 metais išaugusių gamybos apimčių ir nedidelės didmeninės paukštienos kainos lietuviškos paukštienos konkurencingumas nuo 2006-ųjų per penkerius metus gana smarkiai padidėjo (4.2 lentelė) ir iš vidutinio tapo aukštas.

4.2 lentelė. Lietuviškos paukštienos konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	9	7	2
Apsirūpinimo lygis	20	7	13
Kainų lygis	4	6	-2
Užsienio prekybos lygis	20	9	11
Vidutinis rodiklis	13	7	6
Konkurencingumas	Vidutinis	Aukštas	

Parengta autorių.

Pastaruoju metu Lietuvoje auganti paukštienos kaina paklausai tokios didelės įtakos kaip kitų mėsos rūšių brangimas neturi, tačiau ji gali sumažinti ne tik kainų lygio, bet ir kitus rodiklius. Taigi gali nukentėti bendras sektoriaus konkurencingumas.

Išvados

- Dėl smarkiai pabrangusių paukščių pašarų paukštienos kaina per penkerius metus žymiai išaugo. Dėl to kainų konkurencingumas 2011-aisiais sumažėjo keletu pozicijų, palyginti su buvusiu prieš penkerius metus. Kainos didėjo ir daugelyje kitų ES šalių, todėl lietuviška paukštiena išliko viena pigiausių ES. Tačiau didėjanti kaina daro neigiamą poveikį bendram sektoriaus konkurencingumui.
- Paukštienos gamybos apimtys šalyje kasmet auga. Tai didina šalies apsirūpinimą šia mėsa, kuris per penkerius metus padidėjo iki perteklinio, ir gerina užsienio prekybos lygį. Visi trys rodikliai (paukštienos gamybos pokytis, apsirūpinimas ir užsienio prekybos lygis) Lietuvoje 2011 metais buvo aukšti.
- Paukštienos sektoriaus konkurencingumas Lietuvoje 2011 metais buvo aukštas – geresnis nei prieš penkerius metus.
- Paukštienos kainos didėjimas gali pakenkti kitiems konkurencingumo rodikliams ir sumažinti sektoriaus konkurencingumą.

Pasiūlymai

- Paukštienos apsirūpinimo lygiui peržengus 100 proc. ribą, jos perteklių reikia realizuoti užsienio rinkose. Tam reikia stiprinti ryšius su jau turimais pirkėjais ir didinti eksporto partnerių skaičių.
- Lietuviška paukštiena tampa vis konkuresnė ir paklausesnė, todėl verta didinti jos gamybos apimtį.

5. KIAUŠINIŲ GAVYBOS SEKTORIUS

5.1. Kiaušinių gavybos sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės

Kiaušinių gavyba yra svarbi paukštininkystės sektoriaus dalis. Ji sukuria apie trečdalį paukštininkystės produkcijos.

Stiprybės

✓ *Lietuvoje vyrauja stambūs paukštininkystės ūkiai.* 2010 metais apie 70 proc. dedeklių buvo auginama ūkiuose, kurie laikė daugiau nei 30 tūkst. paukščių. Stambūs paukštininkystės ūkiai įdiegę modernias technologijas, yra finansiškai pajėgūs apsirūpinti, išlaikyti ir nuolat atnaujinti ūkio techninę bazę.

✓ *Tvirtos kiaušinių gamintojų pozicijos vidaus rinkoje.* 2011 metais paukštynai beveik 97,8 proc. įvairaus apdorojimo kiaušinių pardavė Lietuvos rinkoje. Lietuvos rinkoje lietuviški kiaušiniai 2011 metais sudarė apie 87 proc.

✓ *2007–2011 metų laikotarpiu Lietuva buvo pakankamai apsirūpinusi naminių paukščių kiaušiniais.* Apsirūpinimo rodiklis 2007-aisiais siekė 136 proc., 2011 metais – 108 proc.

✓ *Didėja kiaušinių vartojimas šalyje.* 2011 metais vienas Lietuvos gyventojas per metus suvartojo 203 naminių paukščių kiaušinius – 6,8 proc. daugiau nei 2007-aisiais.

Silpnybės

✓ *Didelė paukštininkystės ūkių priklausomybė nuo importuojamų baltyminių priedų, kurie naudojami pašarų gamyboje.*

✓ *Mažėjantis dedeklių produktyvumas.* 2011 metais iš vienos dedeklės surinkta vidutiniškai 259 kiaušiniai (panašiai, kaip ir ES vidurkis). Palyginti su situacija prieš penkerius metus, dedeklių dėslumas 2011-aisiais buvo sumažėjęs beveik 3 proc.

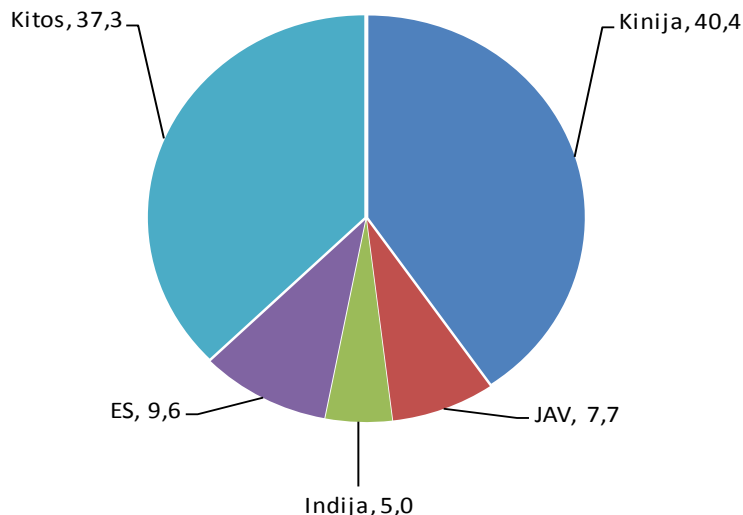
✓ *Palyginti aukštos lietuviškų kiaušinių kainos.* Didmeninėje rinkoje lietuviški kiaušiniai 2011 metais vidutiniškai kainavo 2,2 Lt už 10 vnt., bet net septynios ES šalys narės didmeninėje rinkoje kiaušinius siūlė mažesne kaina.

Kiaušiniai yra paklausus maisto produktas. Mažėjant jų didmeninei kainai Lietuvoje bei kylant pragyvenimo lygiui kaimyninėse šalyse, Lietuvos gamintojai galės savo produkcijos pasiūlyti didesniai skaičiui užsienio pirkėjų.

5.2. Kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Kiaušinių gavybos pokyčio rodiklis. Pasaulyje, didėjant gyventojų skaičiui ir naminių paukščių kiaušinių suvartojimui, pastarųjų poreikis auga. 2011 metais pasaulyje surinkta daugiau nei 70,5 mln. t kiaušinių. Kasmet šis skaičius padidėja po maždaug po 2 proc. Nuo 1984 metų stambiausia naminių paukščių kiaušinių

gamintoja pasaulyje – Kinija. 2011 metais šioje šalyje surinkta daugiau nei 40 proc. visų pasaulio naminių paukščių kiaušinių (5.1 pav.).

5.1 pav. Pasaulinė kiaušinių gavybos struktūra pagal šalis 2011 metais, proc.

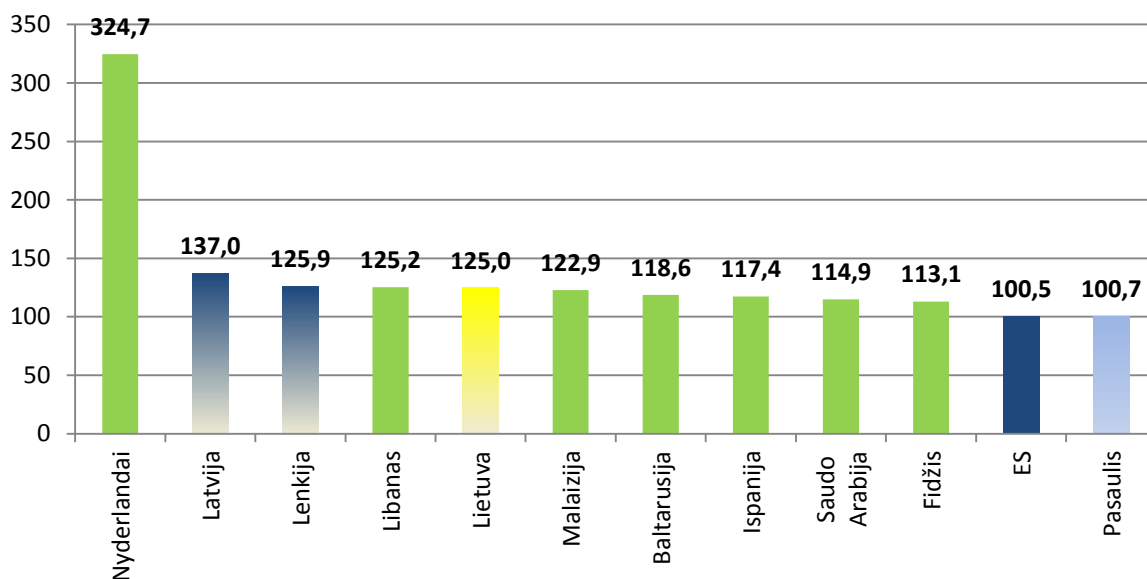
Parengta pagal Faostato duomenis.

2011 metais ES surinkti kiaušiniai sudarė tik apie dešimtadalį pasaulinės produkcijos. Pagrindinė ES kiaušinių gamintoja ne vienerius metus išlieka Prancūzija. Joje 2011-aisiais surinkta apie 13 proc. ES naminių paukščių kiaušinių. Nemažai kiaušinių surinko ir Ispanija (11,6 proc.), Vokietija (11,0 proc.), Italija (10,4 proc.), Nyderlandai (10,2 proc.) ir Jungtinė Karalystė (10,1 proc.). Tačiau ne viena iš minėtų šalių pagal gamybos apimčių pokytį nusileidžia ES naujokėms. Konkurencingiausios ES pagal šį rodiklį 2011 metais buvo Vokietija, Austrija ir Švedija (4.1 priedas).

Daugiausia kiaušinių surenkanti Prancūzija nukrito į gamybos pokyčio lygio reitingo apačią. Lietuva buvo prieš ją. Mūsų šalyje 2011 metais buvo surinkta tik 0,7 proc. ES surenkamų kiaušinių, o gamybos pokytis 2011 metais buvo neigiamas. Lenkijoje ir Latvijoje kiaušinių gavyba taip pat mažėjo, tačiau mažiau nei Lietuvoje.

Apsirūpinimo kiaušiais rodiklis. Nors Lietuvoje surenkama, palyginti su didžiosiomis ES šalimis, nedideli kiaušinių kiekiai, tačiau šalis jais visiškai apsirūpina ir pagal apsirūpinimo rodiklį 2009 metais buvo tarp pasaulio lyderių (5.2 pav.).

2011 metais apsirūpinimas kiaušiais Lietuvoje buvo šiek tiek sumažėjęs dėl gamybos apimčių pasikeitimo. Tačiau net ir tada ji išliko tarp geriausiai apsirūpinusių ES šalių. Latvija ir Lenkija mūsų šalį lenkė keletu pozicijų, o Estija buvo reitingo apačioje (4.2 priedas).

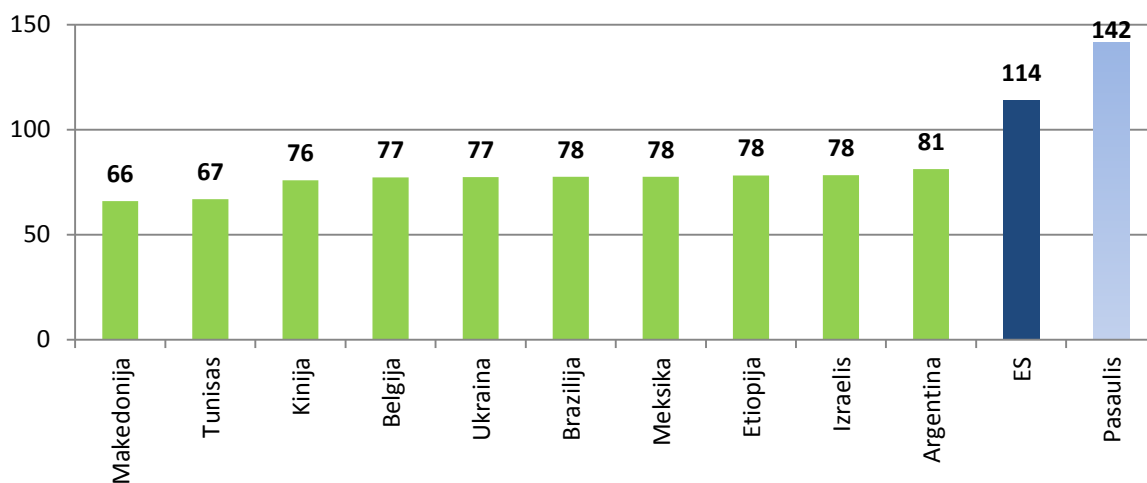

5.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas kiaušiniai 2009 metais, proc.

Parengta pagal Faostato duomenis.

Kiaušinių paklausos ir pasiūlos santykis ES 2011 metais buvo patenkinamas. Tačiau pakankamas apsirūpinimas jais buvo mažiau nei pusėje ES šalių. Lietuvoje apsirūpinimas kiaušiniai viršijo ES vidurkį 5 proc. punktais. Toks apsirūpinimo lygis rodo gerai išvystytą kiaušinių gavybą.

Kiaušinių kainos lygio rodiklis. Remiantis Faostato informacija apie didmenines vištų kiaušinių kainas 2010 metais, tarp 76 šalių konkurencingiausios kainos buvo Makedonijoje, Tunise ir Kinijoje (5.3 pav.). Šiose valstybėse kiaušinių kaina buvo maždaug perpus mažesnė nei vidutiniškai pasaulyje.

5.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių vidutinės didmeninės kiaušinių kainos 2010 metais, eurai/100 kg

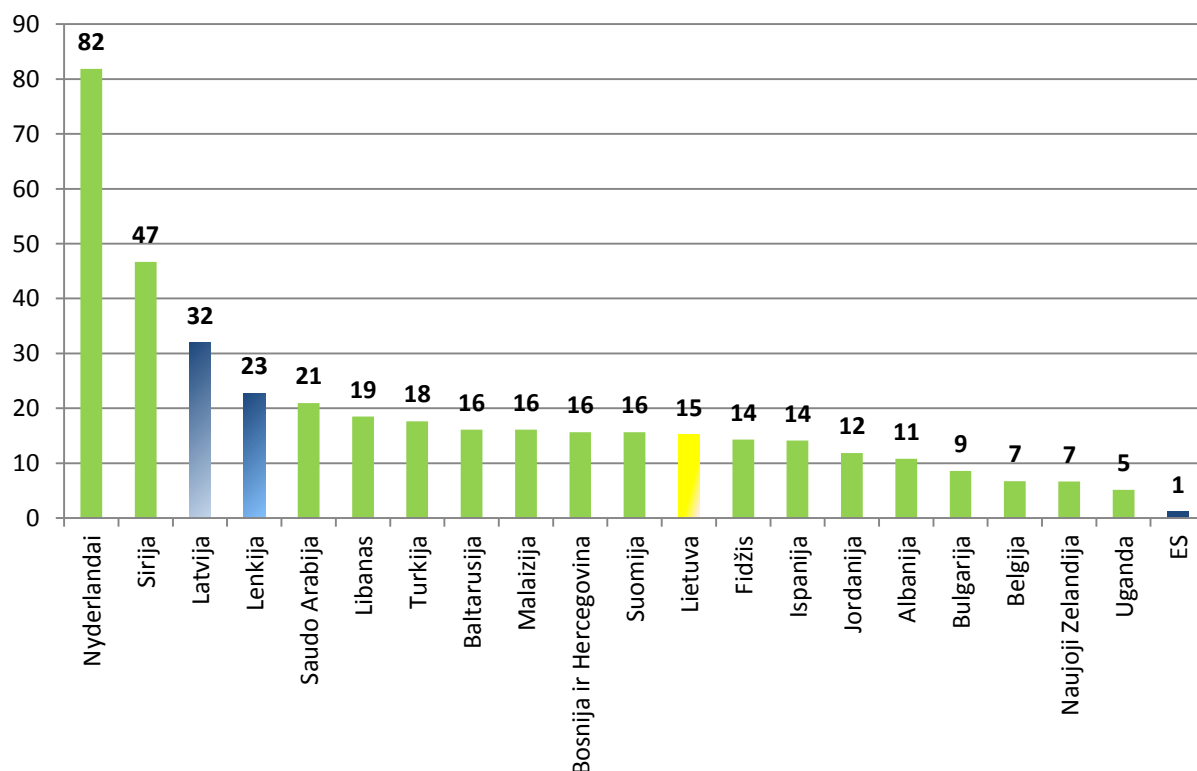
Parengta pagal Faostato duomenis.

Vidutinė ES kiaušinių didmeninė kaina 2010 metais buvo 19 proc. mažesnė nei pasaulinė. Tačiau į mažiausią kiaušinių kainą mokančių valstybių dešimtuką pateko tik viena ES šalis – Belgija.

2011 metais ES konkurencingiausios kiaušinių kainos buvo naujosiose šalyse narėse. Tarp senųjų ES narių tik Belgijoje, Ispanijoje ir Portugalijoje didmeninės kiaušinių kainos buvo aukšto konkurencingumo. Žemo konkurencingumo kainos buvo išskirtinai ES senbuvėse, tarp jų tik viena naujokė – Slovėnija.

Didmeninės kainos atžvilgiu Lietuvos konkurencingumas 2011 metas buvo vidutinis. Lietuva nuo Latvijos atsiliko 5-iomis, o Lenkiją lenkė 3-imis pozicijomis (4.3 priedas). Taip nutiko dėl to, kad naminių paukščių kiaušinių didmeninė kaina Lietuvoje nuo 2006 metų pabaigos sparčiai didėjo iki 2010-ųjų pabaigos. Ir nors 2011-aisiais ji sumažėjo, 2006 metais turėto konkurencingumo lygio (pagal kainą Lietuva buvo geriausia tarp Baltijos šalių ir Lenkijos bei viena iš pirmaujančių tarp ES šalių) nepasiekė.

Užsienio prekybos kiaušiniais lygio rodiklis. Konkurencingiausi pagal užsienio prekybos kiaušiniais lygį pasaulyje 2010 metais buvo Nyderlandai. Antroji – Sirija (jos pasiektas rodiklis buvo beveik perpus mažesnis nei Nyderlandų), toliau – Latvija ir Lenkija, o Lietuva – dvyliktoji (5.4 pav.).

5.4 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos kiaušiniais lygis 2010 metais, proc.

Parengta pagal M. Beck (2012) ir Faostato duomenis.

ES mastu kiaušinių užsienio prekybos lygis nėra aukštas. Daugiau nei pusės ES šalių 2011 metais jis buvo neigiamas. Daugiausia tai pasakytina apie valstybes, kurios kiaušiniaus apsirūpinusios nepakankamai.

Dėl gerai išvystytos gamybos bazės ir kiaušinių pertekliaus Lietuva galėjo jų pasiūlyti užsienio rinkoms. Tačiau dėl smarkiai nuo 2006 metų išaugusių kainų lietuviškų kiaušinių paklausa sumažėjo. Todėl smuko gamyba, eksporto apimtys, o į šalį buvo įvežama vis daugiau kiaušinių iš užsienio. Tai lėmė sumažėjusį užsienio prekybos lygį. Nuo 2006-ųjų per penkerius metus jis nukrito 6 pozicijomis (4.4 priedas). Per minėtą laikotarpį konkurencingesnės už Lietuvą tapo kaimyninės šalys. Tačiau nepaisant sumažėjusio konkurencingumo, mūsų šalis 2011 metais vis dar užėmė aukštą reitingo poziciją.

Lietuvos apsirūpinimo kiaušiniaus ir užsienio prekybos rodikliai geri, o gamybos pokyčio ir kainų lygio – prastesni. Kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais buvo vidutinio lygio. Palyginti su kaimyninėmis šalimis, konkurencingumas 2011 metais – daug mažesnis. Lietuva buvo pranašesnė tik už Estiją (5.1 lentelė).

Dėl 2006–2010 metais gerokai padidėjusių didmeninių kiaušinių kainų jų konkurencingumas per penkerius metus sumažėjo (5.2 lentelė) ir iš aukšto tapo vidutinis.

5.1 lentelė. Kai kurių ES šalių kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	22	21	11	20	Žemas	Vokietija Liuksemburgas Austrija Švedija Nyderlandai
Apsirūpinimo lygis	9	5	25	2	Aukštas	Nyderlandai Lenkija Kipras Ispanija Suomija
Kainų lygis	13	8	10	16	Vidutinis	Malta Belgija Čekija Slovakija Ispanija
Užsienio prekybos lygis	8	2	25	3	Aukštas	Nyderlandai Latvija Lenkija Suomija Ispanija
Vidutinis rodiklis	13	9	18	10	Vidutinis	

Parengta autorių.

5.2 lentelė. Lietuviškų kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	6	22	-16
Apsirūpinimo lygis	2	9	-7
Kainų lygis	5	13	-8
Užsienio prekybos lygis	2	8	-6
Vidutinis rodiklis	4	13	-9
Konkurencingumas	Aukštas	Vidutinis	

Parengta autorių.

Pagal ES reikalavimus suvienodinamos vištų dedeklių laikymo sąlygos teikia vilčių, kad Lietuvos kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas sustiprės. Palyginus su kitomis ES šalimis, lietuviškų naminių paukščių kiaušinių kainos tampa mažesnės, o tai turėtų padidinti jų paklausą. Dėl to pagerėtų ir gamybos pokyčio, apsirūpinimo, ir prekybos lygio rodikliai. Tikėtina, kad pasitvirtinus šioms prognozėms Lietuvos kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas artimiausiais metais vėl turėtų tapti aukšto lygio.

Išvados

- Dėl pabrangusių paukščių lesalų kiaušinių kaina po 2006 metų gerokai išaugo. Dėl to kainų konkurencingumas sumažėjo ir 2011-aisiais buvo tik vidutinio lygio.
- Dėl kiaušinių kainų šuolio jų paklausa sumažėjo, ir tai paveikė užsienio prekybos lygio ir gamybos pokyčio rodiklius, kurie nuo 2006 iki 2011 metų taip pat sumažėjo. Užsienio prekybos lygio konkurencingumas vis dar išliko aukštas, tačiau netoli vidutinio ribos. O gamybos pokyčio rodiklis taip pat buvęs aukštas 2006-aisiais, 2011 metais tapo žemas.
- Sumažėjus gamybos apimtims Lietuvoje apsirūpinimas kiaušiniiais 2011 metais vis dar buvo pakankamas, tačiau, palyginti su 2006-aisiais, mažesnis. Nepaisant to, apsirūpinimo rodiklis išliko aukštas.
- Bendras kiaušinių gavybos sektoriaus konkurencingumas Lietuvoje 2011 metais buvo vidutinio lygio – prastesnis nei prieš penkerius metus.
- Kadangi Lietuvoje kiaušinių didmeninės kainos mažėja, tikėtina, kad šio sektoriaus konkurencingumas ateityje išaugs.

Pasiūlymas

- ES šalyse suvienodinus dedeklių laikymo sąlygas, Lietuvos gamintojai kiaušinių rinkai turėtų pasiūlyti kuo konkurencingesne kaina. Tik taip bus galima atgauti turėtą užsienio prekybos lygį ir pradėti didinti gamybos apimtis.

6. GRŪDŲ SEKTORIUS

6.1. Grūdų sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės

Išaugusi grūdų paklausa ir ribota jų pasiūla, lėmusi grūdų brangimą pasaulio grūdų rinkose, paskatino mūsų šalies grūdų augintojus plėsti šią augalininkystės šaką. 2011 metais Lietuvoje grūdinais augalais buvo apsėta 54,1 proc. viso pasėlių ploto. Grūdinių augalų plotas per 2006–2011 metus išaugo 10,4 proc. Lietuvos bendras grūdinių kultūrų derlius 2011 metais sudarė 1,2 proc. ES grūdinių kultūrų derliaus.

Stiprybės

✓ *Palankios gamtinės sąlygos ir nemaži geros kokybės ŽŪN plotai javams auginti bei sukaupta ilgametė jų auginimo patirtis.* Lietuvoje vyrauja vidutinio derlingumo dirvožemiai – pagal natūralų derlingumą artimi kitų šio regiono šalių (Lenkijos, Danijos, pietinės Skandinavijos ir kt.) dirvožemiams, nors pagal vegetacijos trukmę ir vidutinę temperatūrą mūsų šalis turi santykinį pranašumą, palyginti su šiauriau esančiomis šalimis.

✓ *Palyginti geros galimybės didinti grūdų eksporto apimtis.* Eksportuojama beveik pusė užauginto derliaus. 2011 m. daugiausia kviečių nupirko Saudo Arabija (15,8 proc.) ir Vokietija (14,3 proc.), rugių – Lenkija (55,5 proc.) ir Vokietija (26,6 proc.), o miežių – Saudo Arabija (54,9 proc.) ir Latvija – (19,5 proc.).

✓ *Sukauptas didelis gamybinis potencialas moderniose, ES reikalavimus atitinkančiose, grūdų perdirbimo įmonėse.* Dabartiniu metu daugelis grūdų perdirbimo įmonių modernizuoja technologinius procesus ir stengiasi gaminti kuo įvairesnę produkciją bei gerinti jos kokybę. Lietuvoje veikia 118 savarankiškų grūdų perdirbimo įmonių.

✓ *Tvirtos grūdų augintojų ir jų perdirbėjų pozicijos vidaus rinkoje.* Kiekvienais metais Lietuvoje užauginamas pakankamas grūdų kiekis, kurio užtenka patenkinti vidaus vartojimo poreikius, o likusioji nemaža grūdų dalis eksportuojama.

Silpnybės

✓ *Mažas javų derlingumas.* 2011 metų hidrometeorologinės sąlygos augalams vystytis, išskyrus žiemos laikotarpį, buvo gana palankios. Todėl 2011 metais, palyginti su 2010-aisiais, javų derlingumas Lietuvoje padidėjo 10,8 proc. Šalies javų augintojai stambesniuose specializuotuose ūkiuose, taikydami pažangesnes javų auginimo ir derliaus nuėmimo technologijas, nuolat didina grūdų gamybos efektyvumą, tačiau grūdiniai augalai kai kuriose kitose ES valstybėse net du kartus derlingesni nei Lietuvoje.

✓ *Tik apie 15–20 proc. pasėlių plotų apsėjama sertifikuota sėkla.* Apskritai Lietuvoje jos paruošiama nepakankamai.

✓ *Sėjomainų nesilaikymas.* Bendroje pasėlių struktūroje dažniausiai tarpusavyje keičiami tik javai ir rapsai, todėl blogėja dirvožemio kokybė ir išplinta augalų ligos,

piktžolės, o kovai su tuo prireikia vis daugiau įvairių cheminių augalų apsaugos priemonių.

✓ *Dominuoja palyginti smulkūs, mažo investicinio pajėgumo ūkiai, plėtojama nespecializuota gamyba.*

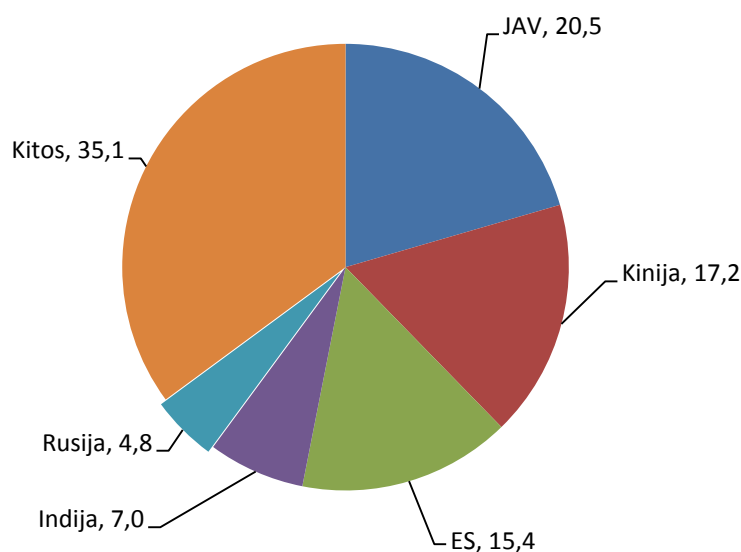
✓ *Mažos gamybos apimtys vidutiniškai viename ūkyje.*

✓ *Mažėjantis šalies grūdų ir jų produktų vartojimas mažina gamybos apimtį. Per 2011 metus, palyginti su 2010-aisiais, grūdų produktų, išskyrus kvietinius miltus, gamyba mažėjo.*

Lietuvos grūdų ūkis, norėdamas išsaugoti esamas gamybos apimtį, turi būti konkurencingas tarptautiniu mastu. Kartu tikslinga ieškoti galimybių didesniai grūdų vartojimui vidaus rinkoje.

6.2. Grūdų sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Grūdų gamybos pokyčio rodiklis. Dėl besikeičiančių klimatinių sąlygų grūdų derlius pasaulyje kasmet kinta. 2011 metais grūdų derlius (1,85 mlrd. t) buvo 5,7 proc. didesnis nei 2010 metais. Stambiausia grūdų augintoja yra JAV (6.1 pav.), joje 2011 metais užauginta 378,3 mln. t grūdų. Nedaug atsilieka Kinija (319 mln. t) ir ES (284,5 mln. t).

6.1 pav. Pasaulinio grūdų derliaus struktūra pagal šalis 2011 metais, proc.

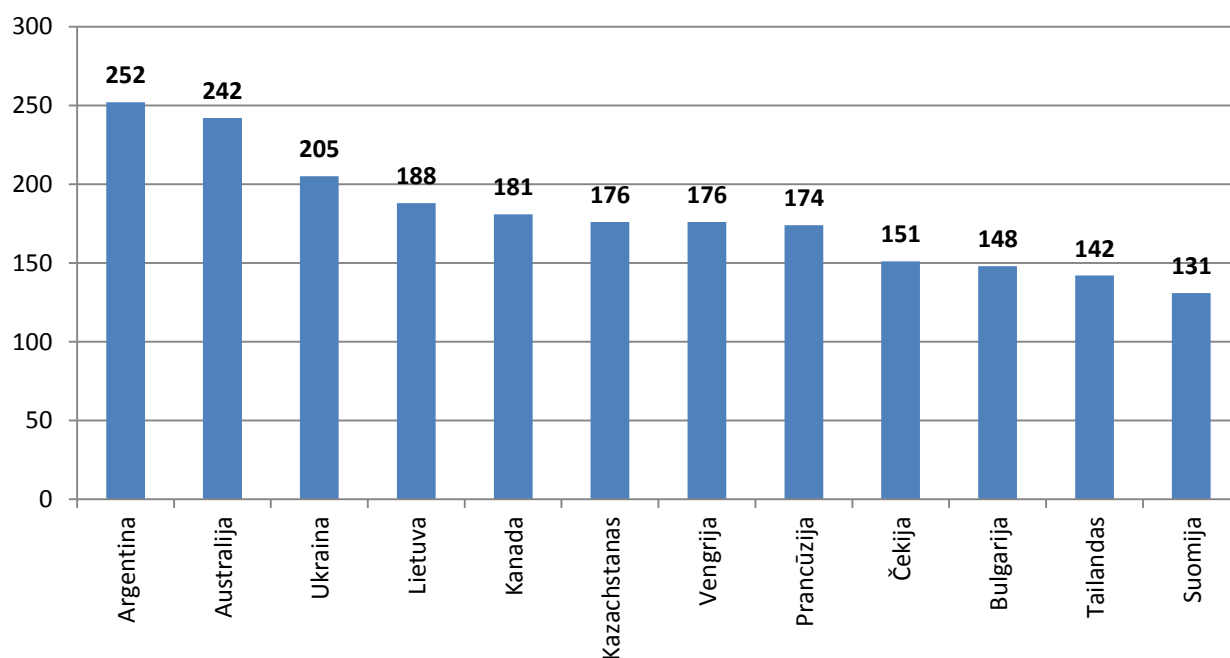
Parengta pagal ŽŪMPRIS duomenis.

2011 metais ES didžiausios grūdų augintojos buvo Prancūzija (22,6 proc.), Vokietija (14,9 proc.) ir Lenkija (9,5 proc.), o Lietuva (1,1 proc.) – 16-oje vietoje.

Lietuvoje 2006–2011 metais grūdų gamybos apimtys augo sparčiausiai iš visų ES šalių. Todėl pagal gamybos pokyčio rodiklį Lietuva užėmė 1-ąją vietą. Kaimyninėse šalyse grūdų derlius taip pat didėjo, tačiau lėčiau nei Lietuvoje (5.1, 5.2 priedai).

Apsirūpinimo grūdais rodiklis. Pasaulinis apsirūpinimas grūdais 2007–2009 metais viršijo poreikius. Tik 2006 metais pasaulinė gamyba buvo 1,4 proc. mažesnė už poreikius, todėl mažėjo atsargos.

2009 metais pasaulyje labiausiai grūdais apsirūpinusios buvo Argentina, Australija ir Ukraina (6.2 pav.), o ne tos šalys, kurios daugiausia jų išaugina. Lietuvos apsirūpinimo rodiklis (188 proc.) geriausias ES. 16 ES šalių grūdais buvo apsirūpinusios daugiau nei 100 proc., o vidutinis ES rodiklis – 108 proc.

6.2 pav. Kai kurių pasaulio valstybių apsirūpinimas grūdais 2009 metais, proc.

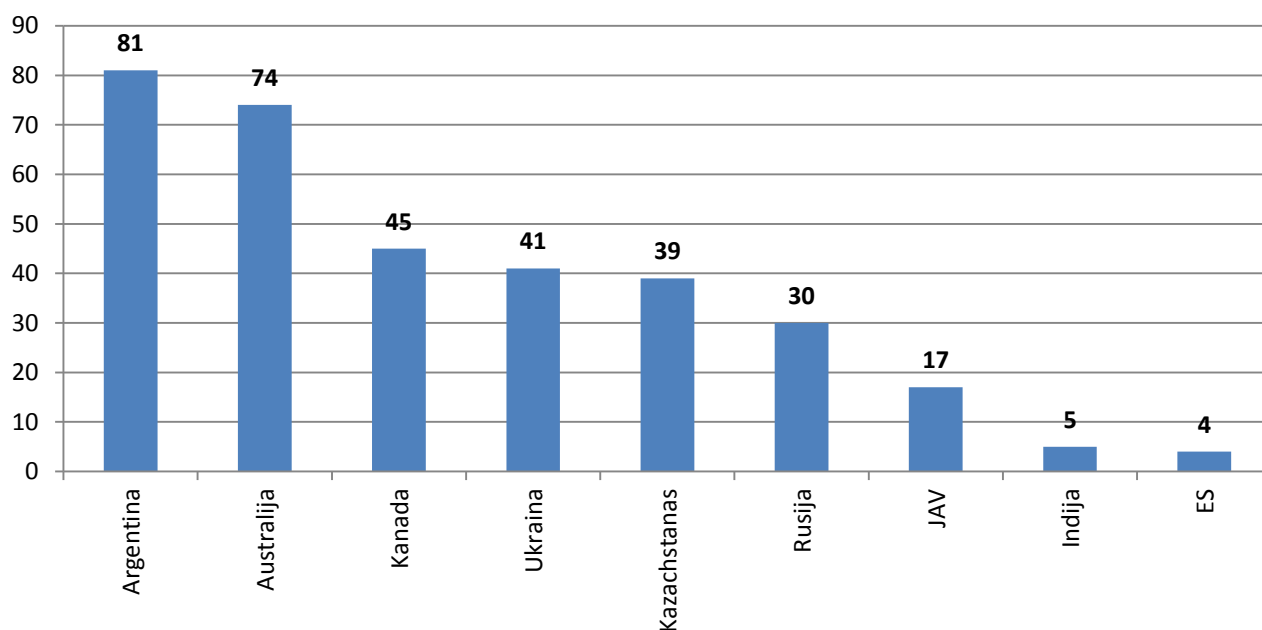
Parengta pagal Faostato duomenis.

ES 2011 metais geriausiai apsirūpinusios grūdais buvo Bulgarija, Prancūzija ir Vengrija, o Lietuva – 4 vietoje. Mūsų šalies vieta per penkerius metus mažai keitėsi (5.3 priedas).

Grūdų kainos lygio rodiklis. Grūdų kainos kasmet kinta. Jos priklauso nuo pasiūlos ir paklausos santykio. Kadangi paklausa būna daugiau ar mažiau stabili, kainų pokyčiai labiausiai priklauso nuo pasiūlos, t. y. nuo pasaulinio derliaus. Tarptautinėse grūdų biržose pagrindinis produktas yra maistiniai kviečiai, kurie sudaro apie ketvirtadalį pasaulinio grūdų derliaus, o ES – beveik pusę.

Mažiausios maistinių kviečių supirkimo kainos ES 2011 metais buvo Bulgarijoje, Rumunijoje ir Vengrijoje. Lietuvoje jos apie 15 proc. didesnės, tačiau mažesnės už ES vidurkį (5.4 priedas).

Užsienio prekybos grūdais lygio rodiklis. 2011 metais didžiausios pasaulio grūdų eksportuotojos buvo šalys, kurios daugiausia jų išaugina. Tai JAV (kasmet apie 70 mln. t), Argentina (35 mln. t), Australija (32 mln. t) ir ES (27 mln. t). Tačiau kai kurios iš jų ne mažiau ir importuoja. ES užsienio prekybos grūdais lygis nėra aukštas (6.3 pav.).

6.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos grūdais lygis 2011 metais, proc.

Parengta pagal ŽŪIKVC duomenis.

6.1 lentelė. Kai kurių ES šalių grūdų sektoriaus konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	7	20	10	21	Aukštas	Slovakija Rumunija Airija Suomija Čekija
Apsirūpinimo lygis	4	5	12	15	Aukštas	Bulgarija Prancūzija Vengrija Lietuva Latvija
Kainų* lygis	8	9	6	5	Aukštas	Bulgarija Rumunija Vengrija Suomija Lenkija
Užsienio prekybos lygis	5	7	10	15	Aukštas	Prancūzija Bulgarija Vengrija Čekija Lietuva
Vidutinis rodiklis	6	10	10	14	Aukštas	

*Kviečių.

Parengta autorių.

2011 metais tarp ES šalių geriausias buvo Prancūzijos, Bulgarijos ir Vengrijos užsienio prekybos balansas. 12 šalių prekybos grūdais balansas neigiamas. Lietuva reitingo sąrašė yra 5 vietoje. Kaimyninių šalių reitingai žemesni (5.6 priedas). Lietuva eksportavo trečdalį daugiau (1,1 mln. t), o importavo keturis kartus mažiau.

Vertinant Lietuvos grūdų gamybos sektorių nustatyta, kad jis 2011 metais buvo konkurencingas (6.1 lentelė). Visi nagrinėti rodikliai rodė aukštą sektoriaus konkurencingumą ES kontekste.

Lietuvos grūdų sektoriaus 2006–2011 metų rodiklių pokyčiai rodo, kad per penkerius metus jo konkurencingumas pakilo 5-iomis vietomis ir priskirtinas prie aukšto (6.2 lentelė).

6.2 lentelė. Lietuvos grūdų sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	26	7	19
Apsirūpinimo lygis	3	4	-1
Kainų lygis	11	8	3
Užsienio prekybos lygis	3	5	-2
Vidutinis rodiklis	11	6	5
Konkurencingumas	Vidutinis	Aukštas	

Parengta autorių.

Konkurencingumo pokyčiai šiame sektoriuje optimistiški. 2011 metais didėjo ne tik gamybos pokyčio, bet ir kainos rodikliai. Vienintelė problema – mažėjantis grūdų poreikis pašarų gamybai.

Išvada

- Šalies grūdų sektoriaus konkurencingumas gana aukštas.

Pasiūlymai

- Skatinti išankstinių sutarčių tarp grūdų augintojų ir perdirbėjų arba eksportuotojų sudarymą bei numatyti garantijas, užtikrinsiančias būsimą grūdų pardavimą.
- Skatinti sertifikuotos sėklos auginimą, ruošimą ir pardavimą.

7. BULVIŲ SEKTORIUS

7.1. Bulvių sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės

Mažėjant bulvių poreikiui (2011 m. suvartota 2,6 karto mažiau nei 2004 m.), jų pasėlių plotai ir jas auginančių ūkių sparčiai mažėja. Tačiau Lietuvos gyventojai pagal bulvių suvartojimą išlieka vieni iš lyderių ES.

Stiprybės

- ✓ *Bulvių auginimas Lietuvoje yra tradicinė žemės ūkio šaka, jas augina apie 70 proc. ūkių.*
- ✓ *Aukštas apsirūpinimo bulvėmis lygis rodo, kad Lietuvoje užaugintų bulvių pakanka vidaus rinkos poreikiams tenkinti.*
- ✓ *Konkurencinga bulvių kaina.* Lietuviškos bulvės vienos pigiausių, palyginti su kaimyninėmis šalimis. 2011 metais Lietuvos ūkiuose užaugintos bulvės buvo brangesnės tik už latviškas ir lenkiškas.
- ✓ *Gaminių iš bulvių (bulvių traškučių ir skrudintų bulvių gaminių) paklausa vidaus rinkoje taip pat didėja.* 2011 metais pardavimai 16,7 proc. didesni nei 2007-aisiais.

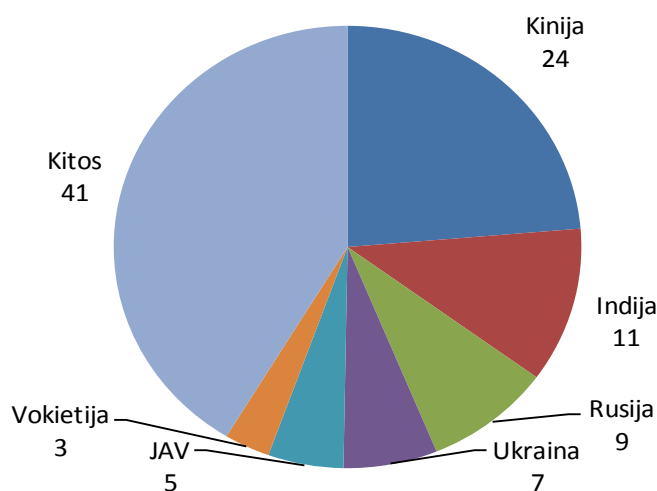
Silpnybės

- ✓ *Žemas bulvių derlingumas.* 2011 metais vidutinis bulvių derlingumas Lietuvoje buvo didžiausias per pastaruosius penkerius metus, tačiau net 2 kartus mažesnis už ES vidurkį. Auginimas nedideliuose plotuose (vidutinis pasėlių plotas – 0,3 ha) yra neefektyvus, nes netaikomos pažangios technologijos, specializuota technika, sertifikuota sėkla (2011 m. apsodinta tik 2,8 proc. bulvių pasėlių). Vyrauja nenašus rankų darbas, todėl patiriamos didesnės auginimo ir derliaus nuėmimo išlaidos.
- ✓ *Smulkūs ūkiai susiduria su problemomis jas parduodami.* Jie neapsirūpinę bulvių sodinimo ir nuėmimo technika, saugyklomis, trūksta laistymo sistemų. Nors stambesni prekiniai ūkiai 2003–2010 metais specializuotos bulvių technikos parką didino (2010 m., palyginti su 2003 m., bulvių sodinamųjų buvo 22,5 proc., kombainų – 57,7 proc. daugiau, o bulviakasių sumažėjo 6,5 proc.), tačiau to nepakako.
- ✓ *Bulvių auginimas orientuotas į vidaus rinką, žemas eksporto lygis.* Nors eksportuojami kiekiai nuo 2006 metų padidėjo, tačiau užsienio prekybos šviežiomis bulvėmis lygis žemas: 2011 metais eksportuota tik 4,8 proc. bulvių derliaus. Lietuvos bulvių gaminių eksportas taip pat nežymus. Bulvių ir jų gaminių eksportas 2011 metais sudarė 9,3 proc. derliaus.
- ✓ *Lėtas bulvių augintojų kooperacijos procesas.* Smulkūs ūkiai, neužtikrinantys pakankamo ir nuolatinio produkcijos kiekio supirkėjams, sunkiai konkuruodami su stambesniais, negarantuoti dėl produkcijos realizavimo, mažino bulvių pasėlių plotus arba atsisakė bulvininkystės. Todėl toliau mažės smulkių bulves auginančių ūkių skaičius ir jų pasėlių plotai, ir rinką užims stambių prekinų ūkių ir importuota produkcija.

Per dešimt metų Lietuvos bulvių sektoriaus gamybos apimtys gerokai sumažėjo, tačiau derliaus vidaus rinkai aprūpinti pakanka. Vartojimui nusistovėjus, sektorius išlieka orientuotas į vidaus rinką, tačiau galėtų plėsti ir eksporto rinkas, nes lietuviškos bulvės turi paklausą Rusijoje, ir kaina yra gana konkurencinga.

7.2. Bulvių sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Bulvių derliaus pokyčio rodiklis. Pasaulyje bulvių derlius didėja. 2011 metais jis buvo 21,4 proc. didesnis nei 2006-aisiais. Tai lėmė bulvių derliaus didėjimas besivystančiose šalyse. Faostato duomenimis, daugiausia bulvių užauginama Kinijoje (7.1 pav.). 2011 metais Europoje užauginta 34,6 proc. pasaulinio bulvių derliaus, o ES – 48,0 proc. Europos derliaus.

7.1 pav. Pasaulinio bulvių derliaus struktūra pagal šalis 2011 metais, proc.

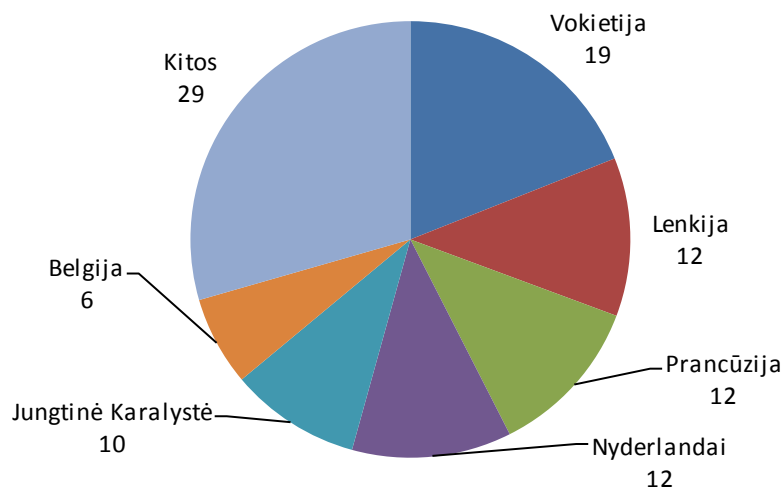
Parengta pagal Faostato duomenis.

Daugiausia ES bulvių užauginama Vokietijoje (7.2 pav.), kuri pasaulyje pagal bulvių derlių yra 6-oji. Prancūzijoje, Lenkijoje ir Nyderlanduose užauginama po 12 proc. ES bulvių derliaus. Lietuvos bulvių derlius sudaro tik apie 1 proc. ES bulvių derliaus.

Lietuvoje bulvių derlius per 2004–2006 metus mažėjo labiausiai iš ES šalių – nuo 1 mln. t iki 457,1 tūkst. t. Vėlesniais metais derlius šiek tiek didėjo, tačiau nebesiekė ankstesnių metų lygio. Daugiausia buvo prikasta 2008 metais – 716,4 tūkst. t.

Nors 2006–2011 metais Lietuvos bulvių augintojai mažino jų plotus, bulvių derlius dėl palankių oro sąlygų ir pažangių auginimo technologijų nemažėjo: 2011 metais prikasta 23 proc. daugiau nei 2010 metais ir 29 proc. – nei 2006 metais. Lietuva pagal gamybos pokyčio rodiklį 2011 metais buvo 6 vietoje (6.1 priedas).

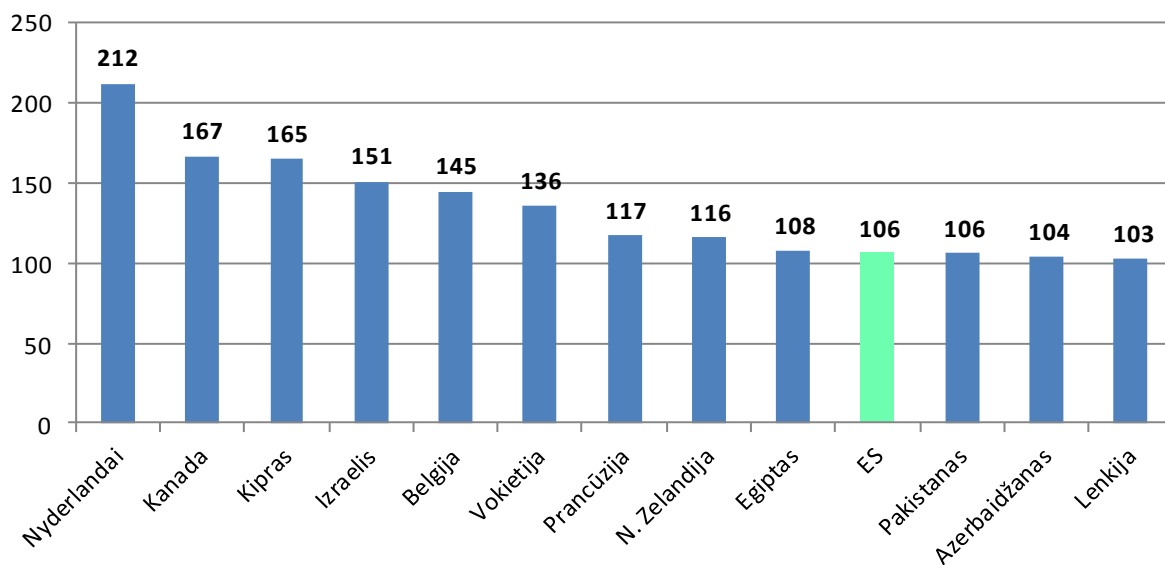
Lenkijoje derlius padidėjo 11 proc., ir ji buvo 13 vietoje. Labiausiai bulvių derlius iš ES šalių sumažėjo Latvijoje – 16 proc.

7.2 pav. ES šalių bulvių derliaus struktūra 2011 metais, proc.

Parengta pagal Eurostato duomenis.

Apsirūpinimo bulvėmis rodiklis. Pasaulyje 2009 metais bulvių derlius buvo 0,3 proc. mažesnis už paklausą. Pasaulyje labiausiai bulvėmis apsirūpinę Nyderlandai, Kanada, Kipras, Izraelis, Belgija, Vokietija (7.3 pav.). Vidutinis ES apsirūpinimas – 106 proc.

7.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas bulvėmis 2009 metais, proc.

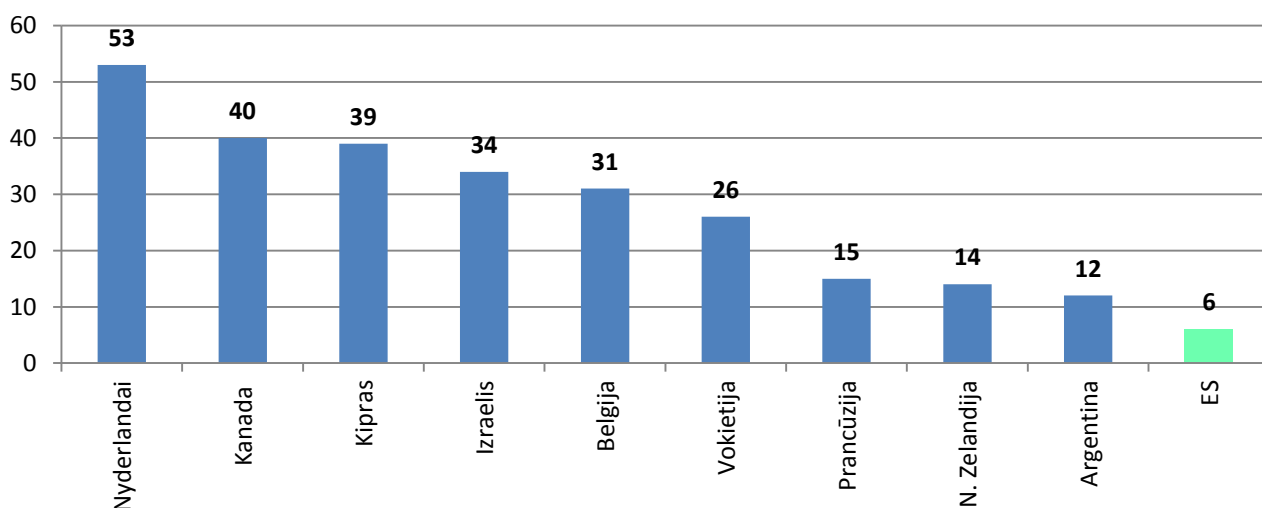
Parengta pagal Faostato duomenis.

Per 2006–2011 metus bulvių poreikis Lietuvoje gerokai sumažėjo. 2011 metais jų suvartota 34 proc. mažiau nei 2006-aisiais, o 68 proc. – nei 2001 metais. Bulvių naudojimas gyvuliams šerti mažėjo sparčiausiai – 2011 metais pašarams sunaudota 2,7 karto mažiau bulvių nei 2006 metais. 12 proc. mažiau bulvių suvalgė ir gyventojai. Mažėjant bulvių poreikiui vidaus rinkoje, kai kuriems augintojams persiorientuojant į mažiau finansinių išteklių reikalaujančias augalininkystės kultūras, buvo mažinami bulvių pasėlių plotai, tuo pačiu 34 proc. sumažėjo bulvių sunaudojimas sėklai.

Kasmet vidaus rinkai papildyti importuojama bulvių, ypač pavasarį, kai baigiasi lietuviškų bulvių atsargos, o ankstyvųjų bulvių derliaus Lietuvoje dar nėra. 2006 metais Lietuvoje suvartota 2 proc. daugiau nei užauginta, o 2011 metais apsirūpinimo rodiklis jau siekė 101 proc. (6.2 priedas), ir eksportas viršijo importą.

2011 metais bulvėmis visiškai apsirūpino 8 ES šalys, tarp jų ir Lietuva. Labiausiai ES apsirūpinę daugiausia produktų iš bulvių pagaminantys Belgija, Nyderlandai ir Vokietija. Lietuva pagal apsirūpinimo bulvėmis rodiklį, kaip ir 2006 metais, yra 7-oje ES šalių reitingo sąrašo vietoje. Latvija ir Lenkija bulvėmis taip pat visiškai apsirūpina.

Bulvių kainos lygio rodiklis. Kainų lygiui nustatyti išanalizuotos maistinių vėlyvųjų bulvių supirkimo kainos ES šalyse. Bulvių supirkimo kaina Lietuvoje yra artima vidutinei supirkimo kainai ES. 2006 metais Lietuva pagal kainos lygį buvo 15-toje vietoje, 2011 metais, kainai pasikeitus tik 5 proc., išliko toje pačioje vietoje (6.3 priedas), nors 2008–2010 metais buvo pakilusi į 10–11-ąją vietas. 2011 metais Latvija buvo 11-oje. Didžiausią kainų konkurencinį pranašumą turi Belgija, kurioje 2011 metais bulvės buvo ypač pigios, žemos bulvių supirkimo kainos – ir Lenkijoje bei Austrijoje.

7.4 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos bulvėmis lygis 2009 metais, proc.

Parengta pagal ŽŪIKVC duomenis.

Užsienio prekybos bulvėmis lygio rodiklis. Didžiausias bulvių eksportuotojas pasaulyje yra Nyderlandai. 2009 metais minėta šalis eksportavo 5,7 mln. t, Belgija – 2,8 mln. t, JAV ir Prancūzija – po 2,5 mln. t, Kanada – 2,2 mln. t bulvių. Pasaulyje aukščiausią užsienio prekybos lygį turėjo Nyderlandai. Iš ES valstybių aukštas užsienio prekybos lygis buvo ir Kipro, Belgijos, Vokietijos ir Prancūzijos (7.4 pav.).

Lietuva eksportuoja ir importuoja nedaug bulvių, ir nors importas didesnis negu eksportas, reitingo sąrašė ji užima 7-ąją vietą (6.4 priedas). Taip yra todėl, kad ir kitos šalys bulvėmis prekiauja nedaug, palyginti su užauginamu jų derliumi. Šalys orientuojasi į vidaus poreikių užtikrinimą. Latvija pagal užsienio prekybos bulvėmis lygį 2011 metais užėmė 8-ąją, Lenkija – 6-ąją vietą.

Bulvių sektoriaus konkurencingumo lygis. Lietuvos bulvių gamybos pokyčio, apsirūpinimo ir užsienio prekybos lygio rodikliai yra aukšti, kainų – vidutinis, o bendras bulvių sektoriaus konkurencingumas yra aukštas (7.1 lentelė).

7.1 lentelė. Kai kurių ES šalių bulvių sektoriaus konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	6	27	3	13	Aukštas	Malta Slovakija Estija Kipras Rumunija
Apsirūpinimo lygis	7	8	11	6	Aukštas	Belgija Nyderlandai Vokietija Prancūzija Danija
Kainų lygis	15	11	8	2	Vidutinis	Belgija Lenkija Austrija Slovėnija Nyderlandai
Užsienio prekybos lygis	7	8	12	6	Aukštas	Prancūzija Malta Vokietija Danija Lietuva
Vidutinis rodiklis	9	14	9	7	Aukštas	

Parengta autorių.

2011 metais Lietuva ir Lenkija visiškai apsirūpino bulvėmis, ir nors Lietuva neturėjo kainų (jos buvo net 2 kartus brangesnės) ir užsienio prekybos pranašumo, pagal gamybos pokyčio rodiklį buvo aukštesnėje pozicijoje. Palyginti su Latvija, Lietuvos bulvių sektorius nusileidžia tik kainų lygiu.

2006–2011 metais padidėjus gamybos pokyčio ir prekybos lygio rodikliams, apsirūpinimo ir kainų lygiams nepakitus, Lietuvos bulvių sektoriaus konkurencingumas nuo 2006-ųjų per penkerius metus iš vidutinio tapo aukštas (7.2 lentelė).

7.2 lentelė. Lietuvos bulvių sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	27	6	21
Apsirūpinimo lygis	7	7	0
Kainų lygis	15	15	0
Užsienio prekybos lygis	11	7	4
Vidutinis rodiklis	15	9	6
Konkurencingumas	Vidutinis	Aukštas	

Parengta autorių.

Pastaraisiais metais bulvių pasėlių plotai Lietuvoje kasmet mažėjo, 2012 metais jie buvo mažiausi per pastaruosius dešimt metų. Todėl gamybos pokyčio rodiklis gali mažėti, ir nors bulvių pasėlių plotai mažėja daugelyje ES šalių, tikėtina, kad šio rodiklio pokytis lems Lietuvos bulvių sektoriaus konkurencingumo lygio grįžimą į vidutinį, nes kainų ir apsirūpinimo lygis nekinta ar kinta nedaug.

Išvados

- Lietuva bulvėmis apsirūpina visiškai, užsienio prekybos balansas teigiamas, kaina atitinka vidutinį ES lygį.
- Bulvių gamybos pokyčio rodiklis iš žemo pakilo į aukštą, gerėjo prekybos lygio rodiklis. Sektoriaus konkurencingumas tapo aukštas.
- Bulvių kaina priklauso nuo derliaus ir kinta panašiai visose ES šalyse. Lietuviškų bulvių kaina 2006 ir 2011 metais buvo vidutinė ES, nors 2011 metais buvo 2 kartus didesnė nei Lenkijoje. Lietuva kainų pranašumo neturėjo, bet pagal kitus rodiklius Lenkijai nenusileido.
- Palyginti su Latvija, Lietuvos bulvių sektorius neturėjo tik kainų, o su Estija – kainų ir gamybos pokyčio konkurencinių pranašumų.
- Nededėjant bulvių vartojimui ir toliau mažėjant jų pasėliams Lietuvoje, tikėtina, kad ateityje gamybos pokyčio rodiklis, kitiems rodikliams kintant nežymiai, mažės mažindamas ir bendrą konkurencingumo lygį.

Pasiūlymas

- Gamybos apimčių prekiniuose ūkiuose didinimas, didesnis sertifikuotos sėklos naudojimas, bulves auginančių ūkininkų skatinimas kooperuotis ruošiant produkciją ir ją realizuojant didintų ne tik konkurencingumą Lietuvos rinkoje, bet ir galimybes labiau įsitvirtinti užsienio rinkose, kuriose paklausa po truputį didėja.

8. DARŽOVIŲ SEKTORIUS

8.1. Daržovių sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės

Lietuvoje daržovių suvartojimas didėja. Tačiau per 2003–2010 metus pusė daržovių augintojų atsisakė šios veiklos. Daržovių dalis šalies žemės ūkio bendrosios produkcijos struktūroje sumažėjo nuo 6,9 proc. 2007 metais iki 4,8 proc. 2011-aisiais. Daržininkystės atsisakė augintojai, neturintys nuolatinių užaugintos produkcijos realizavimo kanalų, jausdami didelę vietinių ir kitų šalių daržovių augintojų konkurenciją.

Stiprybės

✓ *Didėjantis daržovių vartojimas.* Didėjant supratimui apie daržovių svarbą sveikai mitybai, pastaraisiais metais daržovių suvartojimas Lietuvoje didėjo, išskyrus 2010 metų sumažėjimą, kai vartotojai reagavo į kainų padidėjimą, nulemtą ypač mažo derliaus. Tačiau 2011 metais, padidėjus pasiūlai Lietuvoje ir aplinkinėse rinkose ir dėl to sumažėjus kainoms, vartojimas buvo didžiausias per pastaruosius penkerius metus – 94 kg vienam gyventojui per metus, 11 kg daugiau nei 2007-aisiais.

✓ *Tinkamos klimato sąlygos ir pakankamas žemės našumas daržininkystei plėtoti.* Prielaidas lauko daržininkystei plėtoti sudaro ir tradicijos bei šalies geografinė padėtis pagrindinės eksporto rinkos – Rusijos – atžvilgiu.

✓ *Daržovių paklausa Rusijos rinkoje.* 2011 metais, kaip ir ankstesniaisiais, daugiausia (79 proc.) iš Lietuvos išvežta į Rusiją, kurioje jų kainos gerokai didesnės, todėl eksportuoti palanku. 2011 metais į šią šalį eksportuota 34,5 proc. daržovių daugiau nei 2010-aisiais.

Silpnybės

✓ *Ūkių, auginančių daržoves, skaičiaus mažėjimas, mažos gamybos apimtys ūkiuose.* 2003–2010 metais ūkių, auginančių daržoves, sumažėjo per pusę, nesumažėjo tik daugiau nei 30 ha daržovių auginančių ūkių. Daugiausia iš rinkos traukėsi smulkieji daržovių augintojai, daržoves auginę mažesniuose nei 1 ha plotuose. Daržovių auginimo atsisakė 119,4 tūkst. tokių ūkių. 2011 metais dar 99,7 proc. ūkių daržoves augino mažesniuose nei 1 ha plotuose. Vidutinis daržovių pasėlių plotas – tik 0,08 ha.

✓ *Nepakankamas apsirūpinimas vietinėmis daržovėmis, neigiamas užsienio prekybos balansas.* 2011 metais Lietuvoje lauke ir šiltnamiuose užaugintų daržovių derlius sudarė apie 80 proc. vidaus reikmėms suvartotų daržovių, per pastaruosius penkerius metus didesnis buvo tik 2008-aisiais – 84 proc. Kadangi mūsų šalyje užaugintų daržovių trūksta, vartotojai perka importuotas. 2011 metais užsienio prekybos daržovėmis apimtys buvo didžiausios per pastaruosius penkerius metus. 2011 metais eksportuota 30 proc. daugiau daržovių nei 2010-aisiais. Nors eksportas didėjo sparčiau nei importas, užsienio prekybos balansas išliko neigiamas. Daugiausia importuota iš Nyderlandų (71 proc.) – iš jų importas per metus padidėjo 33 proc. – ir

iš Lenkijos (10 proc.) – 3 proc. Importo didėjimui sąlygos palankios, nes daržovių iš šių šalių kainos konkurencingos.

✓ *Lėtai atnaujinama daržininkystės ūkių techninė bazė.* Daržininkystėje vyraujantys smulkūs ūkiai nepajėgia diegti naujų technologijų, jiems trūksta saugyklų derliui sandėliuoti, todėl dažnai derlių parduoda tiesiai iš lauko už mažesnę kainą. Jų konkurencines galimybes rinkoje mažina tai, kad jiems sunkiau išaugintą produkciją tinkamai paruošti ir pateikti vartotojui, o juo labiau išlaikyti kuo ilgiau nuėmus derlių, nuolat dideliais kiekiais tiekti daržovių supirkėjams.

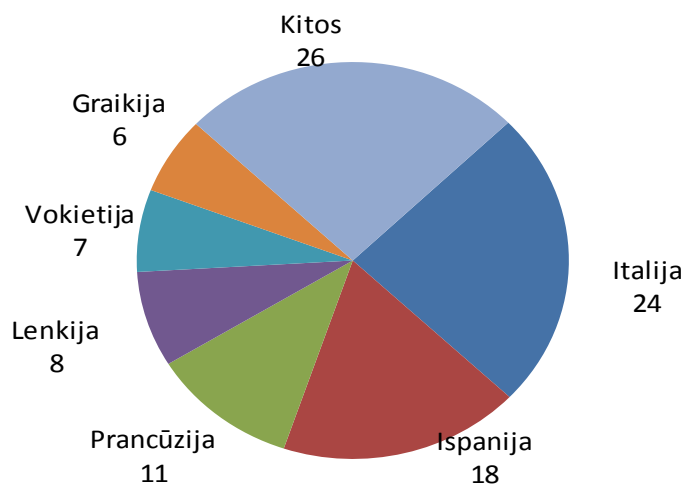
✓ *Nepakankamai mechanizuoti daržininkystės ūkiai susiduria su darbo jėgos trūkumu,* nes daržininkystė yra imlus rankų darbu sektorius, ypač daržovių sodinimo ir derliaus nuėmimo metu.

✓ *Menkas bendradarbiavimas tarp daržovių augintojų.* Nesusikoooperavę smulkūs daržovių augintojai negali užtikrinti nuolatinio pakankamo geros kokybės produkcijos tiekimo supirkėjams, taip prarasdami didesnes produkcijos realizavimo galimybes.

Keičiantis vartotojų mitybos prioritetams, vis daugiau vartotojų renkasi ekologiškus, aukštesnės kokybės produktus, todėl ekologinė daržininkystė turėtų tapti reikšminga šio sektoriaus dalimi.

8.2. Daržovių sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Daržovių derliaus pokyčio rodiklis. Faostato duomenimis, daugiausia pasaulyje (52 proc.) daržovių užauginama Kinijoje, 9 proc. – Indijoje, 4 proc. – JAV, 3 proc. – Turkijoje. ES šalyse užaugintos daržovės tesudaro 6,7 proc. pasaulinio daržovių derliaus. Daugiausia ES daržovių užauginama Italijoje – 24 proc., Ispanijoje – 18 proc., Prancūzijoje – 11 proc., Lenkijoje – 8 proc. (8.1 pav.). Lietuviškų daržovių derlius tesudaro apie 0,6 proc.

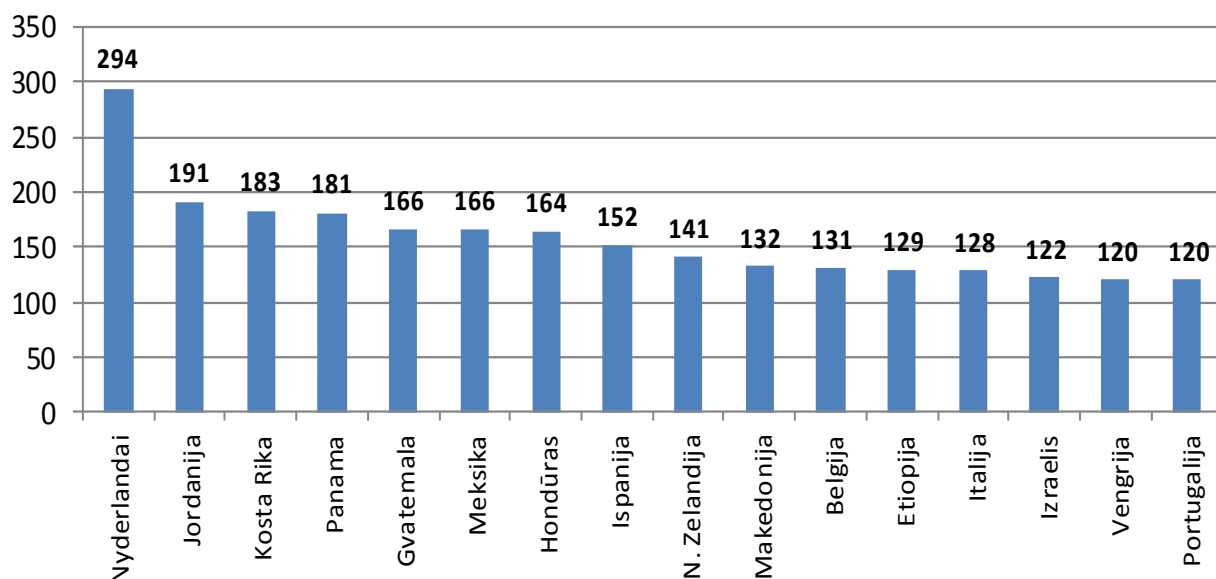

8.1 pav. ES šalių daržovių derliaus struktūra 2011 metais, proc.

Parengta pagal Faostato duomenis.

Pastaraisiais metais, išskyrus 2010-uosius, Lietuvoje kasmet vidutiniškai buvo nuimama daugiau kaip po 280 tūkst. t daržovių. 2006 metais daržovių derlius buvo gerokai sumažėjęs, palyginti su 2005-aisiais, – 1,9 karto, vėlesniais metais didėjo, tačiau nepasiekė 2005-ųjų ir ankstesnių metų derliaus lygio, išskyrus agurkus, kurių 2011 metais užauginta 2,5 karto daugiau nei 2005-aisiais. Gamybos pokyčiui nustatyti buvo palyginti pagrindinių daržovių (kopūstų, morkų, svogūnų) derliaus pokyčiai ES šalyse ir apskaičiuotas vidutinis lygis. Lietuva, pagal gamybos pokyčio rodiklį 2006 metais buvusi 24 vietoje tarp ES šalių, 2011 metais pakilo į 4 vietą. Pagal šį rodiklį Latvija buvo 10, Lenkija – 16 vietoje (7.4 priedas).

Apsirūpinimo daržovėmis rodiklis. 2009 metais daržovėmis apsirūpinusios buvo 7 ES šalys, geriausiai – Nyderlandai, Ispanija, Belgija, Italija, Vengrija ir Portugalija (8.2 pav.).

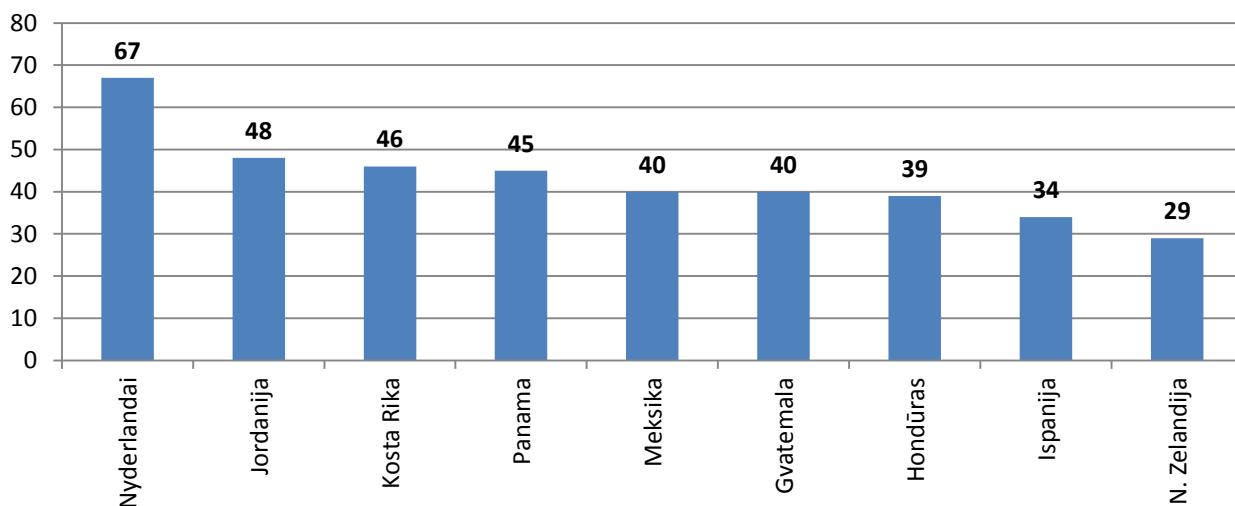
8.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas daržovėmis 2009 metais, proc.

Parengta pagal Faostato duomenis.

Lietuva daržovėmis apsirūpinusi mažiau nei 100 proc., bet apsirūpinimas šalyje išaugintomis daržovėmis gerėja. Dėl nepalankių oro sąlygų, labai sumažėjus derliui, apsirūpinimas 2006 metais nesiekė 60 proc., 2009-aisiais buvo 80 proc., ir 2011 metais nepasikeitė. Lietuva pagal apsirūpinimo rodiklį 2006 metais buvo 17, o 2009 metais – 11 vietoje tarp ES šalių. Lenkija pagal apsirūpinimą buvo 7, Latvija – 14 vietoje (7.5 priedas).

Daržovių kainų lygio rodiklis. Kainų lygiui nustatyti palygintos daržovių supirkimo kainos ES šalyse. Pagrindinių lietuviškų daržovių kaina, palyginti su kainomis kitose ES šalyse, yra gana konkurencinga: 2006 metais Lietuva pagal daržovių kainą buvo 6 reitingo vietoje, o 2011-aisiais nukrito į 8. Daugelis Lietuvoje išaugintų daržovių neturi kainų pranašumo, palyginti su lenkiškomis (7.6 priedas).

Užsienio prekybos daržovėmis lygio rodiklis. 2009 metais pasaulyje daugiausia daržovių eksportavo Kinija (10,7 mln. t), Ispanija (5,8 mln. t), Nyderlandai (5,5 mln. t) Meksika (5,1 mln. t) ir Italija (5,0 mln. t). Nyderlandų užsienio prekybos lygis buvo aukščiausias (8.3 pav.). Iš ES valstybių aukštas ir Ispanijos (34 proc.), Belgijos ir Vengrijos (po 23 proc.) bei Italijos (22 proc.) užsienio prekybos lygis.

8.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos daržovėmis lygis 2009 metais, proc.

Parengta pagal ŽŪIKVC duomenis.

Lietuvos šviežių daržovių užsienio prekybos lygis 2006 metais buvo vidutinis, o 2011 metais tapo aukštas ir reitingo sąraše tarp ES šalių 2011 metais Lietuva užėmė 6, Latvija – 18, o Lenkija – 4 vietą (7.7 priedas).

Daržovių sektoriaus konkurencingumo lygis. 2011 metais Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumo rodikliai aukštesni nei 2006 metais: gamybos pokyčio, užsienio prekybos ir kainų lygio rodikliai tarp ES šalių buvo aukšti (5–8 vietos), apsirūpinimo – vidutiniai (11 vieta). Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumas buvo aukštas (8.1 lentelė).

Lietuvos daržovių sektoriaus pozicijos yra geresnės už Lenkijos tik pagal gamybos pokyčio rodiklį. Lenkijos daržovių sektorius turi pranašumą pagal apsirūpinimo, kainų ir prekybos lygio rodiklius. Palyginti su Latvija, Lietuvos daržovių sektorius neturėjo tik kainų konkurencinio pranašumo.

2006–2011 metais kainų lygio rodiklis sumažėjo 2 vietomis, padidėjus gamybos pokyčio, apsirūpinimo ir prekybos lygių rodikliams, Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumas per penkerius metus iš vidutinio tapo aukštas (8.2 lentelė).

8.1 lentelė. Kai kurių ES šalių daržovių sektoriaus konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	4	9	7	16	Aukštas	Austrija Čekija Portugalija Lietuva Vengrija
Apsirūpinimo lygis*	11	14	19	7	Vidutinis	Nyderlandai Ispanija Belgija Italija Portugalija
Kainų lygis	8	5	...	3	Aukštas	Nyderlandai Lenkija Čekija Vengrija Bulgarija
Užsienio prekybos lygis	6	18	22	4	Aukštas	Nyderlandai Ispanija Belgija Lenkija Vengrija
Vidutinis rodiklis	7	12	16	8	Aukštas	

*2009 m.
 Parengta autorių.

8.2 lentelė. Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	24	4	20
Apsirūpinimo lygis	17	11	6
Kainų lygis	6	8	-2
Užsienio prekybos lygis	9	6	3
Vidutinis rodiklis	14	7	7
Konkurencingumas	Vidutinis	Aukštas	-

Parengta autorių.

Nors 2011 metais Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumo rodikliai buvo aukšti, tačiau gamybos pokyčio rodiklis ateityje gali mažėti. Vis dėlto dėl stiprių kainų ir užsienio prekybos konkurencinių pranašumų Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumo lygis neturėtų reikšmingai pasikeisti.

Išvados

- 2011 metais dėl pagerėjusių daržovių gamybos rezultatų šio sektoriaus konkurencingumas iš vidutinio tapo aukštas, bet vėlesniais metais gamybos pokyčio rodiklis, o kartu ir konkurencingumo lygis gali sumažėti.
- Ir 2006, ir 2011 metais kainų ir užsienio prekybos rodikliai buvo aukšti, todėl Lietuvos daržovių sektoriaus konkurencingumas neturėtų labai keistis.
- Tik daug geresnis gamybos pokyčio rodiklis lėmė, kad Lietuvos konkurencingumas aukštesnis nei Lenkijos. Tačiau Lenkijos daržovių sektorius turi pranašumą pagal apsirūpinimo, kainų ir užsienio prekybos lygio rodiklius.
- Palyginti su Latvija, Lietuvos daržovių sektorius neturi kainų konkurencinio pranašumo.

Pasiūlymai

- Siekiant labiau apsirūpinti daržovėmis ir didinti eksportą, reikėtų didinti gamybos mastą.
- Stiprinti ūkių finansines galimybes, kuriant didesnę pridėtinę vertę pačiuose ūkiuose – užsiimti daržovių prekinio paruošimu, perdirbimu.
- Skatinti daržovių augintojus kooperuotis realizuojant produkciją, sandėliuojant atsargas, vykdant prekinį paruošimą ar daržovių perdirbimą.
- Esant konkurencingoms daržovių kainoms, skatinti kokybiškos, ekologiškos produkcijos gamybos plėtrą, konkuruoti ne tik pagal kainą, bet ir pagal kokybę.

9. VAISIŲ SEKTORIUS

9.1. Vaisių sektoriaus stipriosios ir silpnosios pusės

Sodų ir uogynų produkcijos dalis bendrojoje Lietuvos žemės ūkio produkcijos struktūroje sudaro maždaug 1 proc. Tai rodo, kad šis sektorius mūsų šalyje nėra smarkiai vystomas.

Stiprybės

✓ *Stambesni ūkiai turi įvairios modernios sodinimo, skynimo, sandėliavimo technikos.* Tai leidžia sodininkams pasiūlyti rinkai geros kokybės ir nebrangios produkcijos.

✓ *Šalies gyventojai vertina ir dažniau renkasi lietuvišką produkciją.* Vartotojų nuomone, vietinių ūkių produkcija šviežesnė, sveikesnė už atvežtinę. Dėl to jie sutinka mokėti didesnę kainą. Toks pirkėjų pasirinkimas padeda palaikyti Lietuvos sodininkystės sektoriaus gyvybingumą.

Silpnybės

✓ *Lietuvoje vyrauja sodininkystei nepalankus klimatas.* Kartais šaltos žiemos ar per didelis kritulių kiekis pakenkia net senųjų veislių vaismedžiams.

✓ *Lietuvoje vyrauja neefektyvūs smulkūs sodininkystės ūkiai.* 57 proc. jų neviršija 5 ha, o viršijantys 300 ha nesudaro net 0,5 proc. nuo visų šio sektoriaus ūkių.

✓ *Paplitusios neatsparios vietinėms klimato sąlygoms ir ligoms atvežtinės veislės.*

✓ *Vidutinis obelių derlingumas mūsų šalyje siekia apie 4,3 t/ha, o ES – apie 15 t/ha.*

✓ *2011 metais apsirūpinimas vaisiais ir uogomis tesiekė 33 proc.* Prieš penkerius metus šis rodiklis buvo 26 proc.

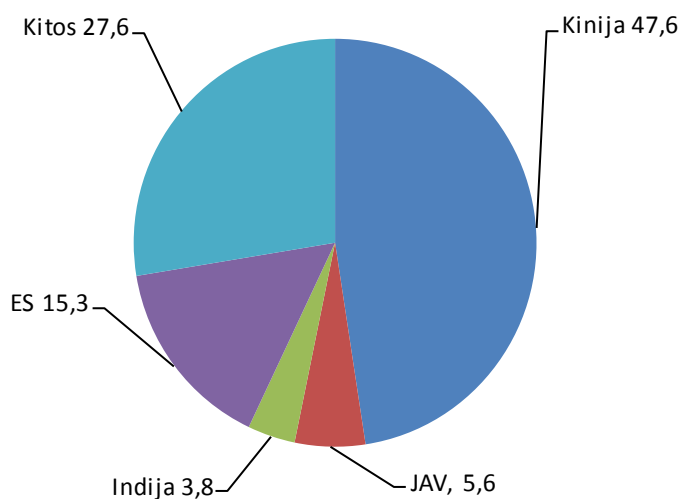
✓ *Palyginti aukštos vaisių kainos bei dideli jų sezoniniai svyravimai.* Skirtumas tarp skirtingais metų laikais Lietuvoje superkamų obuolių kainų svyruoja net iki 20 kartų.

Lietuvos sodininkystės sektorius galėtų plėtotis, nes jo produkcija paklausi vietos rinkoje. Tačiau aukštos kainos ir nepalankios klimato sąlygos neleidžia efektyviai vystyti šios veiklos. Taip pat tai užkerta kelią lietuviškos sodų produkcijos eksporto plėtrai.

9.2. Vaisių sektoriaus konkurencingumo įvertinimas

Lietuvoje apie 80 proc. sodininkystės produkcijos sudaro obuoliai. Dėl šios priežasties konkurencingumo tyrimui pasirinkta tik ši kultūra. Kitų vaisių ir uogų užauginami kiekiai tokie nedideli (derlius sudaro vidutiniškai po 3 proc. nuo bendro vaisių ir uogų derliaus), kad nėra tikslinga nustatinėti jų konkurencingumo lygį ES mastu.

Obuolių derliaus pokyčio rodiklis. 2011 metais pasaulyje surinktas didesnis nei 75,6 mln. t obuolių derlius. Priklausomai nuo oro sąlygų jis tai didėja, tai mažėja, tačiau ilgametė tendencija yra 3 proc. kasmetinis derliaus augimas. Jau 22 metus stambiausia obuolių augintoja pasaulyje – Kinija. 2011 metais šioje šalyje surinkta beveik 48 proc. viso pasaulinio obuolių derliaus (9.1 pav.).

9.1 pav. Pasaulinio obuolių derliaus struktūra pagal šalis 2011 metais, proc.

Parengta pagal Faostato duomenis.

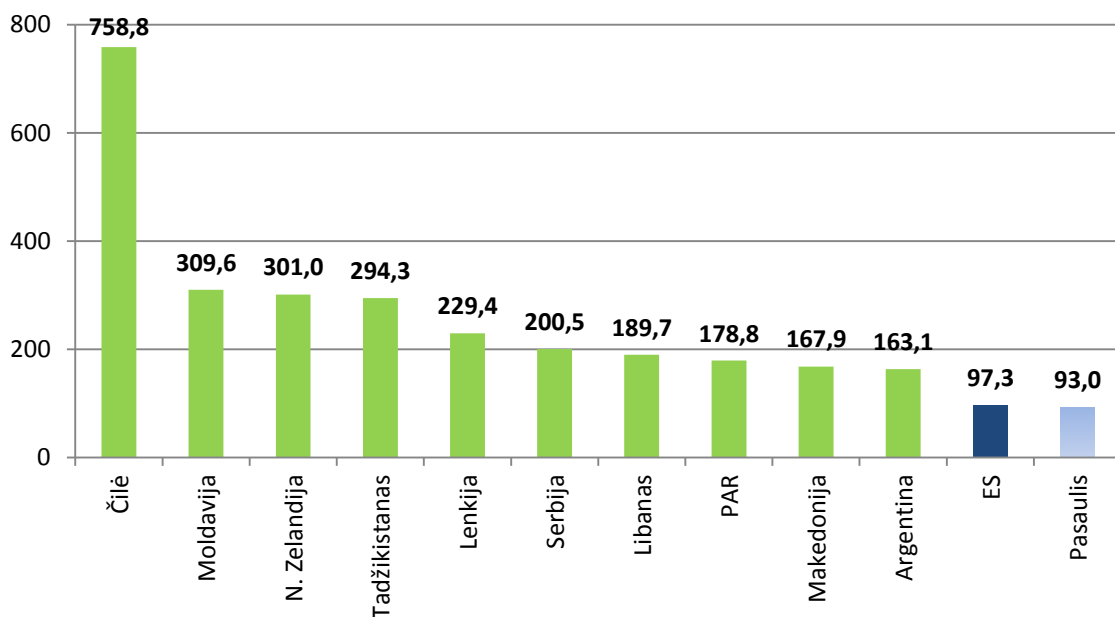
2011 metais ES užauginti obuoliai sudarė apie šeštadalį jų pasaulinės produkcijos. Gamybos dinamika 2006–2011 metais buvo neigiama. Pagrindinės ES obuolių augintojos daugelį metų yra Lenkija, Prancūzija ir Italija. Minėtose šalyse 2011-aisiais surinkta atitinkamai 21,5 proc., 20,8 proc. ir 16 proc. ES obuolių derliaus. Lenkija patenka tarp konkurencingiausių ES šalių pagal obuolių derliaus pokytį (8.1 priedas).

2011 metais Lietuvoje užauginti obuoliai sudarė vos 0,4 proc. ES obuolių produkcijos. Tačiau nepaisant to, derliaus pokytis mūsų šalyje buvo geriausias, taigi Lietuva buvo pirmoji ES.

Estija pagal šį rodiklį nedaug atsiliko nuo Lietuvos ir buvo antra, o Latvijos pasiekti rezultatai buvo kur kas prastesni, ir ji atsidūrė reitingo pabaigoje.

Apsirūpinimo obuoliais lygio rodiklis. Nors obuolių kasmet surenkama vis daugiau, jų poreikis auga dar sparčiau. Dėl šios priežasties apsirūpinimas šiais vaisiais pasaulyje 2009 metais buvo nepakankamas (9.2 pav.).

Apsirūpinę obuoliais 2009-aisiais buvo tik apie 17 proc. pasaulio valstybių. Konkurencingusia pagal šį rodiklį buvo Čilė. Jos augintojai obuolių užaugina 7,5 karto daugiau, nei reikia šaliai.

9.2 pav. Kai kurių pasaulio šalių apsirūpinimas obuoliais 2009 metais, proc.

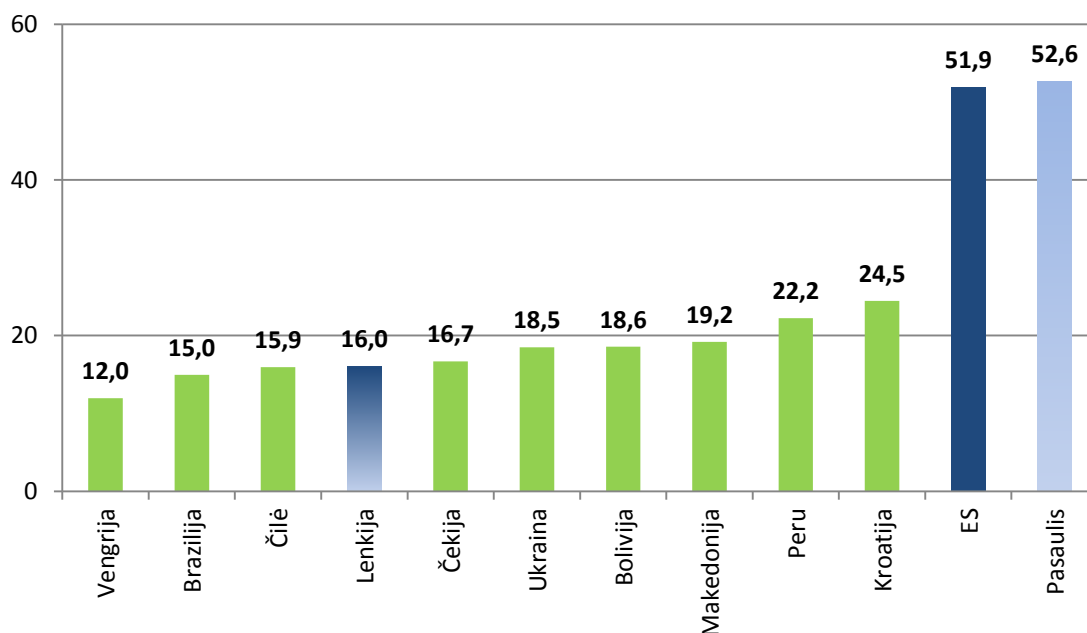
Parengta pagal Faostato duomenis.

ES apsirūpinimas obuoliais 2009 metais taip pat buvo nepakankamas, tačiau didesnis nei 2006-aisiais (8.2 priedas). ES obuoliais pakankamai apsirūpinusios tik ketvirtadalis valstybių. Pagal šį rodiklį konkurencingiausia 2009-aisiais buvo Lenkija, kurioje užauginta beveik 2,3 karto daugiau obuolių, nei reikia šalies poreikiams patenkinti. Lietuva nuo Lenkijos atsiliko per 16 reitingo pozicijų. Mūsų šalyje apsirūpinimas obuoliais niekada nebuvo pakankamas, o 2009-aisiais, palyginti su 2006-aisiais, dar labiau sumažėjęs.

Latvijos ir Estijos pranašumas pagal apsirūpinimą obuoliais buvo prastesnis nei Lietuvos. Latvijoje, kaip ir Lietuvoje, 2009 metais šis rodiklis buvo mažesnis nei 2006-aisiais, o Estijoje – 6 proc. punktais didesnis.

Obuolių kainos lygio rodiklis. Išanalizavus Faostato informaciją apie didmenines obuolių kainas 2010 metais, iš 64 šalių žemiausios kainos buvo Vengrijoje, Brazilijoje, Čilėje ir Lenkijoje (9.3 pav.). Šiose valstybėse obuolių kaina buvo maždaug 3,5 karto mažesnė nei vidutiniškai pasaulyje.

Vidutinė ES obuolių didmeninė kaina 2010 metais buvo 1,4 proc. mažesnė nei pasaulinė. Pagal mažiausią obuolių kainą valstybių dešimtuką pateko net 3 ES narės – Vengrija, Lenkija ir Čekija.

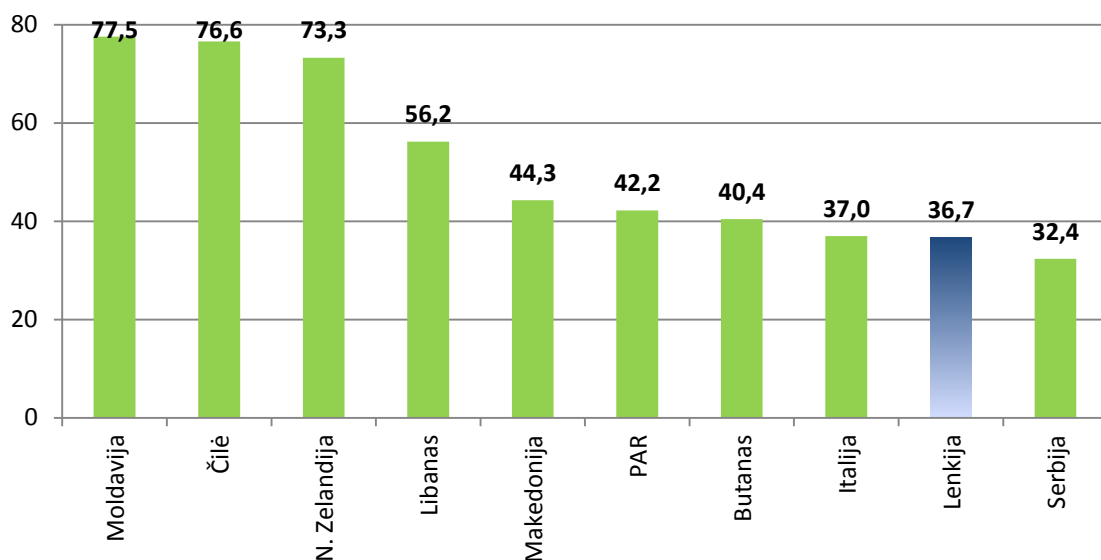
9.3 pav. Kai kurių pasaulio šalių vidutinės didmeninės obuolių kainos 2010 metais, eurai/100 kg

Parengta pagal Faostato duomenis.

Didėjant obuolių poreikiui jų kaina taip pat didėja. 2011 metais, palyginti su 2006-aisiais, visose ES šalyse obuolių, skirtų šviežiam vartojimui, supirkimo kainos padidėjo. Labiausiai per tiriamąjį laikotarpį kaina išaugo Bulgarijoje – daugiau nei 5 kartus. Mažiausiai šis rodiklis pakito Italijoje, kur desertinių obuolių supirkimo kaina tepadidėjo 2,8 proc. (8.3 priedas). Kadangi kainos augo visose ES šalyse, jų reitingo vieta per penkerius metus keitėsi nedaug – vidutiniškai 3 pozicijomis. Didžiausias intervalas buvo 8 pozicijos. Tiek į viršų pakilo Italija ir Ispanija, ir tiek pat nukrito Lietuva.

Lietuvoje desertinių obuolių supirkimo kaina 2011 metais buvo vidutinio konkurencingumo. Ji buvo konkurencingesnė nei Estijoje. Tačiau palyginti su kaimyninėmis šalimis, Lietuvos konkurencingumas mažesnis. Lenkija ir Latvija pagal desertinių obuolių supirkimo kainas buvo pačios konkurencingiausios ES – atitinkamai pirmoje ir antroje reitingo pozicijose. Aukštas kainų konkurencingumas būdingas naujosios ES šalims.

Užsienio prekybos obuoliais lygio rodiklis. Aukščiausią užsienio prekybos obuoliais lygį pasaulyje 2010 metais pasiekė Moldavija (9.4 pav.). Iš ES šalių aukštu prekybos lygiu pasaulio mastu išsiskyrė Italija ir Lenkija. Tarp pirmųjų 20 valstybių buvo 30 proc. ES šalių. Lietuva, Faostato duomenimis, buvo tik 58 reitingo vietoje.

9.4 pav. Kai kurių pasaulio šalių užsienio prekybos obuoliais lygis 2010 metais, proc.

Parengta pagal Faostato duomenis.

ES užsienio prekybos obuoliais lygis neaukštas. ES jų užauginta nepakankamai, ir daug šių vaisių teko importuoti. Gerokai daugiau nei pusėje ES šalių ir 2006, ir 2011 metais užsienio prekybos rodiklis buvo neigiamas (8.4 priedas). Didžiojoje jų dalyje situacija 2011 metais, palyginti su 2006-aisiais, dar labiau pablogėjo.

Konkurencingiausia ES pagal užsienio prekybos obuoliais lygį 2011 metais buvo Belgija. Ji 2011 metais pakilo į pirmąją reitingo poziciją iš ketvirtos 2006-aisiais. Būtent ketvirtoje pozicijoje 2011 metais atsidūrė Lietuva, nuo 2006-ųjų nusileidusi per 2 vietas žemyn. Mūsų šalies užsienio prekybos konkurencingumas sumažėjo dėl to, kad importo apimtys per tiriamąjį laikotarpį sumažėjo mažiau nei eksporto. O viso to priežastis – nepakankamas šalies apsirūpinimas obuoliais. Palyginti su kaimyninėmis valstybėmis, Lietuva pagal užsienio prekybos obuoliais lygį buvo konkurencingiausia. Lenkija nuo mūsų šalies atsiliko per dvi reitingo pozicijas, Latvija – per 14, o Estija – per 20.

Dėl gerų gamybos pokyčio ir užsienio prekybos bei vidutinių apsirūpinimo ir kainų lygio rodiklių Lietuvos obuolių auginimo sektorius 2011 metais buvo konkurencingas (9.1 lentelė).

Kainų augimas ir ne visais metais pasiekiami geri gamybos apimčių rezultatai bei importo apimtims vis labiau artėjant prie eksporto apimčių ateityje nežada aukšto obuolių sektoriaus konkurencingumo. Tam didelės įtakos turi ir klimatinės sąlygos, kurios Lietuvoje kur kas mažiau palankios nei daugelyje kitų ES šalių.

Dėl paminėtų priežasčių konkurencingumas nuo 2006-ųjų per penkerius metus sumažėjo (9.2 lentelė), tačiau išliko aukštas.

9.1 lentelė. Kai kurių ES šalių obuolių sektoriaus konkurencingumas 2011 metais

Rodikliai	Vieta tarp ES šalių				Lietuvos konkurencingumas	Geriausios ES
	Lietuva	Latvija	Estija	Lenkija		
Gamybos pokyčio lygis	1	24	2	4	Aukštas	Lietuva Estija Danija Lenkija Nyderlandai
Apsirūpinimo lygis*	17	20	23	1	Vidutinis	Lenkija Italija Vengrija Graikija Austrija
Kainų lygis	10	2	...	1	Vidutinis	Lenkija Latvija Bulgarija Italija Ispanija
Užsienio prekybos lygis	4	18	24	6	Aukštas	Belgija Italija Prancūzija Lietuva Slovėnija
Vidutinis rodiklis	8	16	16	3	Aukštas	

*2009 m.
 Parengta autorių.

9.2 lentelė. Lietuviškų obuolių konkurencingumas 2006 ir 2011 metais

Rodikliai	Vieta		Pokytis
	2006	2011	
Gamybos pokyčio lygis	12	1	11
Apsirūpinimo lygis	12	17	-5
Kainų lygis	2	10	-8
Užsienio prekybos lygis	2	4	-2
Vidutinis rodiklis	7	8	-1
Konkurencingumas	Aukštas	Aukštas	

Parengta autorių.

Lietuvos obuolių sektoriaus konkurencingumas tiriamuoju laikotarpiu buvo aukštas, tačiau tai lėmė kai kuriais metais palankiai susiklosčiusios aplinkybės. Paprastai obuolių pasiūla Lietuvoje būna per maža net vietos poreikiams patenkinti, o pasiūlos ir paklausos disbalansas neleidžia pasiekti konkurencingų kainų. Be to, sodininkystė Lietuvoje nėra populiari veiklos sritis, nepakankamai pelninga, kad būtų patraukli. Tai leidžia daryti išvadą, kad ateityje lietuviškų obuolių konkurencingumas gali mažėti.

Išvados

- Dėl Lietuvoje nedidelio obuolių derliaus kaina per penkerius metus išaugo. Prie to prisidėjo ir ES didėjančios obuolių kainos. Tačiau lietuviški obuoliai brango daug sparčiau nei daugelyje kitų ES šalių, ir dėl to mūsų šalies didmeninės obuolių kainos 2011 metais tapo mažiau konkurencingos nei 2006-aisiais.
- Mažą obuolių derlių Lietuvoje dažnai lemia nepalankūs klimatiniai veiksniai, kurių kontroliuoti neįmanoma ir kurie veikia gamybos pokyčio rodiklius.
- Nedidelis obuolių derlius lemia nepakankamą apsirūpinimą šiais vaisiais. Tačiau obuoliais apsirūpina tik nedaugelis ES valstybių, todėl Lietuva tarp ES šalių pagal šį rodiklį yra vidutiniškai konkurencinga.
- Užsienio prekybos lygis Lietuvoje gana aukštas, tačiau nepalankūs kitų rodiklių pokyčiai lėmė, kad jis nuo 2006 metų iki 2011-ųjų sumažėjo.
- Bendras Lietuvos obuolių gamybos sektoriaus konkurencingumas 2011 metais buvo aukštas, tačiau šiek tiek mažesnis nei prieš penkerius metus.
- Atsižvelgiant į sodininkystės sektoriaus situaciją daroma prielaida, kad obuolių sektoriaus konkurencingumas ateityje gali sumažėti.

Pasiūlymas

- Kadangi šalies vartotojai labiausiai vertina lietuvišką produkciją, o apsirūpinimas obuoliais nepakankamas, reikėtų didinti gamybos apimtis. Tai savo ruožtu pagerintų ir užsienio prekybos rodiklius.

TYRIMO APIBENDRINIMAS

Konkurencingumo vertinimo metodikų analizė leidžia daryti išvadas, kad bendros metodikos konkurencingumui nustatyti nėra, o dėl duomenų patikimumo ir prieinamumo problemos kai kurias metodikas taikyti sudėtinga. Šioje studijoje žemės ūkio sektorių konkurencingumui tarptautiniu mastu vertinti pasiūlyta metodika, kuri remiasi nesunkiai prieinamais rodikliais ir jų reikšmių reitingavimu.

Tyrimo rezultatai parodė, kad 2011 metais Lietuvos grūdų, paukštienos, bulvių, vaisių ir daržovių sektoriai tarp ES šalių buvo aukšto, o kiaulienos ir kiaušinių – žemo konkurencingumo lygio. Aukštas vietas užima sodininkystės sektorius pagal gamybos pokyčio, pienininkystės – pagal kainų lygio, galvijienos – pagal apsirūpinimo ir užsienio prekybos rodiklius. Žemiausi yra pienininkystės užsienio prekybos, galvijienos gamybos pokyčio, kiaulienos užsienio prekybos ir apsirūpinimo bei kiaušinių gamybos pokyčio rodikliai.

2011 metais, palyginti su 2006 metais, labiausiai padidėjo šalies bulvių, daržovių, grūdų ir paukštienos sektorių, o sumažėjo – kiaušinių ir galvijienos sektorių konkurencingumas. Labiausiai pagerėjo grūdų, bulvių ir daržovių gamybos pokyčio, paukštienos apsirūpinimo rodikliai. Daugiausia pablogėjo galvijienos, kiaušinių ir sodininkystės kainų rodikliai.

Siūlomos metodikos taikymas Lietuvos žemės ūkio sektorių veiklos konkurencingumui, gyvybingumui ir perspektyvumui nustatyti galėtų būti vienas iš 2014–2020 metų Kaimo plėtros programos stebėsenos ir vertinimo elementų.

LITERATŪRA

1. Balkytė, A., Tvaronavičienė, M. 2010. Perception of Competitiveness in the Context of Sustainable Development: Facets of “Sustainable Competitiveness”, *Journal of Business Economics and Management* 11(2): 341–365. ISSN 1611-1699.
2. Beck, M. M. 2008. *ZMP-Marktbilanz, Vieh und Fleisch 2008*. Bonn: ZMP Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH. 184 S. ISSN 1864-7693.
3. Beck, M. M. 2012. *MEG-Marktbilanz Eier und Geflügel 2012*. Stuttgart: Eugen Ulmer KG. 212 S. ISSN 1869–1668.
4. Beniušienė, I., Svirskienė, G. 2008. Konkurencingumas: teorinis aspektas, *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos* 4(13): 32-40. ISSN 1648-9098.
5. Bivainis, J., Jasinskaitė, S., Maciulevičiūtė, M. 2001. *Lietuvos pramonės konkurencingumas* [interaktyvus]. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, Lietuvos ūkio institutas [žiūrėta 2013 m. gruodžio 17 d.]. Prieiga per internetą: <www.logincee.org/file/1640/library>.
6. Činčikaitė, R., Janeliūnienė, R. 2010. Įmonių konkurencingumas žinių ekonomikos sąlygomis, *Business, management and education 2010* 1–9. ISBN 9789955287575.
7. Dumčiuvienė, D., Meilienė, E., Snieška, V. 2005. Konkurencingumo ir sanglaudos ryšiai Europos Sąjungos politikos kontekste, *Viešojoji politika ir administravimas* 13: 64-73. ISSN 1648-2603.
8. Eurostat. *European Commission* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>>.
9. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/home/E>>.
10. Froberg, K., Hartmann, M. 1997. *Comparing Measures of Competitiveness* [interaktyvus]. Discussion Paper [No] 2 [žiūrėta 2013 m. gruodžio 17 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/28566/1/241163463.pdf>>.
11. Gorn, A. 2012. *AMI Markt Bilanz Milch 2012*. Bonn: Agrarmarkt Informations-Gesellschaft GmbH.
12. Grebliauskas, A., Ramanauskas, G. 2007. Integruotos nacionalinės valstybės konkurencingumo rodiklių sistemos matmenys, *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai* 43: 53–68. ISSN 1392-1142.
13. Grebliauskas, A., Stonys, M. Lietuvos pramonės eksporto konkurencingumo vertinimas, *Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai* 6/2: 49-72. ISSN 1822-7996.
14. *Institutul National de Statistica* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.insse.ro/cms/>>.
15. Jucevičius, R. 2009. *Lietuvos baldų gamybos sektoriaus konkurencingumo studija* [interaktyvus]. KTU Verslo strategijos institutas, VšĮ Žinių visuomenės institutas [žiūrėta 2013 m. gruodžio 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmin.lt/uploads/documents/imported/lt/veikla/veiklos_sritys/pramone_ir_verslas/pramone/analize/baldu_pramones_studija.pdf>.

16. Jucevičius, R., Vitunskienė V., Šajeva S. 2009. *Lietuvos maisto produktų gamybos pramonės konkurencingumo studija* [interaktyvus]. Kaunas [žiūrėta 2013 m. rugpjūčio 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ukmin.lt/uploads/documents/imported/lt/veil>>.
17. Jurevičienė, D., Komarova, A. 2010. Darbuotojo konkurencingumo vertinimo teoriniai aspektai, *Business: Theory and Practice* 11(2): 124–133. ISSN 1648-0627.
18. Kielytė, J. 2000. Teoriniai konkurencingumo pagrindai ir empirinė Pabaltijo šalių prekybos sektoriaus analizė, *Ekonomika ir vadyba* 3(2): 36–42. ISSN: 1822-6515.
19. Kohlmuller, M. 2012. *AMI Markt Bilanz Vieh und Fleisch 2012*. – Bonn: Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH. 176 S. ISSN 2190-0817.
20. Latruffe, L. 2010. Competitiveness, Productivity and Efficiency in the Agricultural and Agri-Food Sectors, *OECD Food, Agriculture and Fisheries Papers* 30. Rennes, France. 63 p. ISSN 1815-6797.
21. *Lietuviškoji tarybinė enciklopedija*. 1981. Vilnius: Mokslas. 8 t: 599-600.
22. *Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo rezultatai*. 2011. Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas. 204 p. ISBN 978-9955-797-15-9.
23. *Lietuvos žemės ūkis 2006*. 2007. Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas. 90 p. ISSN 1648–0368.
24. *Lietuvos žemės ūkis 2007*. 2008. Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas. 90 p. ISSN 1648–0368.
25. *Lietuvos žemės ūkis 2011*. 2012. Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas. 58 p. ISSN 2029-3658.
26. Liučvaitienė, A., Peleckis, K. 2011a. *Konkurencinio pranašumo formavimas globalioje rinkoje: teorinės prielaidos ir vertinimo galimybės* [interaktyvus], *Contemporary issues in business, management and education'2011* [žiūrėta 2013 m. spalio 24 d.]. Prieiga per internetą: <http://leidykla.vgtu.lt/conferences/CIBME_2011/pdf/2011-liucvaitiene_peekis-konkurencinio.pdf>.
27. Liučvaitienė, A., Peleckis, K. 2011b. Šiuolaikinio verslo konkurencingumo formavimo ir vertinimo teoriniai modeliai ir jų taikymo galimybės. *Contemporary issues in business, management and education'2011* [žiūrėta 2013 m. spalio 24 d.]. Prieiga per internetą: http://leidykla.vgtu.lt/conferences/CIBME_2011/pdf/2011-liucvaitiene_peekis-siuolaikiniu.pdf.
28. Mačiulytė-Šniukienė, A., Paliulis, N. K. 2011. Šalies ūkio konkurencinio pranašumo didinimo problemos ir galimybės: darbo produktyvumo atvejis, *Science – future of Lithuania* 3(4): 35–42. ISSN 2029-2341.
29. Maksvytienė, I. 2002. Ekonominis konkurencingumas: metodologinis aspektas, *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai* 21: 25–135. ISSN 1392-1142.
30. Misiūnas, A. 2009. *Konkurencingumas* [interaktyvus]. Vilnius [žiūrėta 2013 m. gruodžio 17 d.]. Prieiga per internetą: <<http://algmisiunas.home.mruni.eu/wp-content/uploads/2009/03/6pkonkurencingumas.doc>>.
31. Mitkutė G., Nagreckaitė L. 2005. *Konkurencingumo tyrimo modelių analizė* [interaktyvus]. Kauno Technologijos universitetas [žiūrėta 2013 m. gruodžio 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ebiblioteka.lt/resursai/Konferencijos/KTU_PI/KNYGA2005%20PDF/straipsniai/Plenarinis/Mitkute.%20Nagreckaite.pdf>.
32. *National Statistics Office* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.nso.gov.mt/site/page.aspx>>.
33. Navickas, V., Malakauskaitė, A. 2010. Konkurencingumo vertinimo metodologinės problemos ir ribotumas, *Verslas: Teorija ir praktika* 11(1): 5-11.
34. *Organization for Economic Cooperation and Development* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.oecd.org/>>.

35. Pukelienė, V., Sabonienė, A. 2001. Lietuvos pramonės eksporto konkurencingumo tyrimas Baltijos šalių atžvilgiu, *Inžinerinė ekonomika* 1(21): 47-52. ISSN 1392-2785.
36. Pukelienė, V., Sabonienė, A. 2004. Produkcijos konkurencingumo rodiklių svarba pramonės įmonių strategijos ir šalies pramonės politikos formavimui Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai* 30: 151-162. ISSN 1392-1142.
37. Reniewicz, M. 2005. *The Impact of Foreign Direct Investments on the Export Competitiveness of the Baltic States in the European Single Market*. Vilnius: Kriventa. 151 p. ISBN 9955526211.
38. Richarts, E. 2007. *ZMP–Marktbilanz Milch 2007*. Bonn: ZMP Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH. 277 S. ISBN 978-3-86720-027-1.
39. Rodomanskaitė, A., Banytė, J. 2003. Šalies konkurencingumo koncepcijos esmė ir pagrindinės nuostatos, *Engineering Economics* 32(1): 61–68. ISSN 1392-2785.
40. Rudzkis, R., Kvedaras, V. Lietuvos eksporto tendencijos ir ekonometriniai modeliai [interaktyvus]. Pinigų studijos 2003. 4 Ekonomikos teorija ir praktika. [žiūrėta 2013 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ebiblioteka.lt/resursai/DB/LB/LB_pinigu_studijos/Pinigu_studijos_2003_04_02.pdf>.
41. *Statistical Service* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.cystat.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument>.
42. *Statistični urad Republike Slovenije* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.stat.si/>>.
43. *Statistikaamet* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.stat.ee/>>.
44. Titarenko, V. 2007. *Verslo sąlygos ir jų gerinimas Lietuvoje* [interaktyvus] [žiūrėta 2013 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: http://www.ukmin.lt/uploads/documents/imported/lt/strategija/doc08/Vs_Idalis.pdf.
45. *UNcomtrade. United Nations Commodity Trade Statistics Database* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://comtrade.un.org/>>.
46. Vilpišauskas, R. 2004. *Tarptautinis konkurencingumas ir Lietuvos eksporto politika* [interaktyvus]. Lietuvos bankas. Pinigų studijos 2004 [žiūrėta 2013 m. gruodžio 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lb.lt/vilpisauskas_2>.
47. Vitunskienė, V., Serva, E. 2006. Atskleistas santykinis pranašumas: teorinis požiūris ir Lietuvos pieno sektoriaus analizė ES-15 atžvilgiu, *Ekonomika* 73: 93-110. ISSN 1392-1258.
48. *Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.vic.lt/>>.
49. *Национален статистически институт* [interaktyvus] 2013. [žiūrėta 2013 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.nsi.bg/>>.

1. PRIEDAS

1.1 priedas

ES šalių pieno gamyba 2005 ir 2006 metais, tūkst. t

Vieta	Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.
1	Rumunija*	4977,0	5285,0	6,2
2	Airija	5100,1	5271,8	3,4
3	Estija	670,0	691,5	3,2
4	Lietuva	1861,6	1891,3	1,6
5	Nyderlandai	10845,5	10994,7	1,4
6	Austrija	3113,7	3146,7	1,1
7	Bulgarija*	1287,0	1298,7	0,9
8	Danija	4586,0	4627,2	0,9
9	Kipras	147,3	148,6	0,9
10	Latvija	806,8	812,1	0,7
11	Lenkija	11923,0	11982,0	0,5
12	Graikija	761,3	763,8	0,3
13	Italija	10975,0	10989,1	0,1
14	Liuksemburgas	269,7	268,1	-0,6
15	Slovakija	1099,8	1091,7	-0,7
16	Suomija	2433,2	2413,0	-0,8
17	Malta	41,5	41,0	-1,1
18	Prancūzija	24675,4	24366,7	-1,3
19	Jungtinė Karalystė	14573,9	14348,1	-1,5
20	Vokietija	28453,0	27995,0	-1,6
21	Čekija	2812,7	2767,1	-1,6
22	Švedija	3206,0	3130,3	-2,4
23	Slovėnija	659,0	642,3	-2,5
24	Ispanija	6561,3	6377,5	-2,8
25	Portugalija	2061,2	1983,8	-3,8
26	Vengrija	1928,7	1844,1	-4,4
27	Belgija	3082,0	2917,0	-5,4

*Kandidatės į ES.

Parengta pagal Eurostato ir Lietuvos statistikos departamento duomenis.

1.2 priedas

ES šalių pieno gamyba 2011 ir 2010 metais, tūkst. t

Vieta	Šalys	2010	2011	Pokytis, proc.
1	Prancūzija	24032,5	25091,9	4,4
2	Airija	5349,7	5556,2	3,9
3	Kipras	151,0	156,0	3,3
4	Lietuva	1736,5	1786,4	2,9
5	Estija	675,4	692,4	2,5
6	Vokietija	29593,9	30301,4	2,4
7	Ispanija	6357,1	6487,7	2,1
8	Čekija	2682,5	2735,9	2,0
9	Graikija	743,7	757,0	1,8
10	Vengrija	1684,9	1712,5	1,6
11	Austrija	3257,7	3307,1	1,5
12	Latvija	830,9	841,7	1,3
13	Belgija	3111,0	3151,0	1,3
14	Slovakija	918,0	928,3	1,1
15	Lenkija	12279,0	12414,0	1,1
16	Jungtinė Karalystė	13960,0	14088,0	0,9
17	Bulgarija	1124,0	1126,0	0,2
18	Portugalija	1918,3	1918,5	0,0
19	Malta	40,0	40,0	0,0
20	Slovėnija	603,9	601,6	-0,4
21	Švedija	2862,2	2850,4	-0,4
22	Danija	4910,0	4879,5	-0,6
23	Nyderlandai	11940,5	11850,7	-0,8
24	Italija	11399,4	11298,6	-0,9
25	Liuksemburgas	295,3	292,3	-1,0
26	Suomija	2336,3	2300,7	-1,5
27	Rumunija	4500,0	4075,0	-9,4

Parengta pagal Eurostato ir Lietuvos statistikos departamento duomenis.

1.3 priedas

ES šalių pieno gamybos vienam gyventojui lygio rodiklio apskaičiavimas 2006 metais

Vieta	Šalys	Pieno gamyba, tūkst. t	Gyventojų skaičius, tūkst.	Pieno gamyba 1 gyventojui, kg
1	Airija	5271,8	4208	1253
2	Danija	4627,2	5427	853
3	Nyderlandai	10994,7	16334	673
4	Liuksemburgas	268,1	469	572
5	Lietuva	1891,3	3403	556
6	Estija	691,5	1345	514
7	Suomija	2413,0	5256	459
8	Prancūzija	24366,7	63230	385
9	Austrija	3146,7	8254	381
10	Latvija	812,1	2295	354
11	Švedija	3130,3	9048	346
12	Vokietija	27995,0	82438	340
13	Slovėnija	642,3	2003	321
14	Lenkija	11982,0	38157	314
15	Belgija	2917,0	10511	278
16	Čekija	2767,1	10251	270
17	Rumunija*	5285,0	21610	245
18	Jungtinė Karalystė	14348,1	60410	238
19	Slovakija	1091,7	5389	203
20	Kipras	148,6	766	194
21	Portugalija	1983,8	10570	188
22	Italija	10989,1	58752	187
23	Vengrija	1844,1	10077	183
24	Bulgarija*	1298,7	7719	168
25	Ispanija	6377,5	43758	146
26	Malta	41,0	405	101
27	Graikija	763,8	11125	69

*Kandidatės į ES.

Parengta pagal E. Richarts (2007) ir Eurostato duomenis.

1.4 priedas

ES šalių pieno gamybos vienam gyventojui lygio rodiklio apskaičiavimas 2011 metais

Vieta	Šalys	Pieno gamyba, tūkst. t	Gyventojų skaičius, tūkst.	Pieno gamyba 1 gyventojui, kg
1	Airija	5556,2	4481	1240
2	Danija	4879,5	5561	877
3	Nyderlandai	11850,7	16656	711
4	Liuksemburgas	292,3	512	571
5	Lietuva	1786,4	3245	551
6	Estija	692,4	1340	517
7	Suomija	2300,7	5375	428
8	Austrija	3307,1	8404	394
9	Prancūzija	25091,9	65075	386
10	Latvija	841,7	2230	377
11	Vokietija	30301,4	81802	370
12	Lenkija	12414,0	38200	325
13	Švedija	2850,4	9416	303
14	Slovėnija	601,6	2050	293
15	Belgija	3151,0	10952	288
16	Čekija	2735,9	10533	260
17	Jungtinė Karalystė	14088,0	62436	226
18	Kipras	156,0	804	194
19	Rumunija	4075,0	21414	190
20	Italija	11298,6	60626	186
21	Portugalija	1918,5	10637	180
22	Vengrija	1712,5	9986	171
23	Slovakija	928,3	5435	171
24	Bulgarija	1126,0	7505	150
25	Ispanija	6487,7	46153	141
26	Malta	40,0	418	96
27	Graikija	757,0	11310	67

Parengta pagal A. Gorn (2012) ir Eurostato duomenis.

1.5 priedas

Pieno* supirkimo kaina ES ir kandidačių į ES šalyse 2006 metais, eurai/100 kg

Vieta	Šalys	Kaina
1	Lietuva	18,06
2	Rumunija	19,29
3	Lenkija	23,15
4	Latvija	23,39
5	Vengrija	24,15
6	Estija	24,32
7	Slovakija	25,00
8	Airija	25,53
9	Jungtinė Karalystė	25,58
10	Belgija	25,84
11	Bulgarija	25,84
12	Prancūzija	25,94
13	Slovėnija	26,65
14	Čekija	26,74
15	Nyderlandai	27,28
16	Vokietija	27,35
17	Švedija	27,66
18	Danija	28,42
19	Austrija	28,54
20	Ispanija	28,61
21	Portugalija	29,74
22	Liuksemburgas	30,43
23	Graikija	33,45
24	Suomija	33,99
25	Malta	34,41
26	Italija	35,10
27	Kipras	40,40

*3,7 proc. riebumo.

Parengta pagal A. Gorn (2012) ir Eurostato duomenis.

1.6 priedas

Pieno* supirkimo kaina ES ir kandidačių į ES šalyse 2011 metais, eurai/100 kg

Vieta	Šalys	Kaina
1	Rumunija	24,78
2	Lietuva	24,83
3	Lenkija	28,51
4	Latvija	29,35
5	Jungtinė Karalystė	30,60
6	Ispanija	30,79
7	Slovėnija	31,12
8	Vengrija	31,33
9	Portugalija	31,42
10	Slovakija	31,64
11	Prancūzija	31,71
12	Belgija	32,09
13	Estija	32,26
14	Danija	32,59
15	Čekija	32,63
16	Bulgarija	32,66
17	Liuksemburgas	32,96
18	Airija	33,84
19	Austrija	33,99
20	Vokietija	34,83
21	Nyderlandai	35,66
22	Švedija	38,17
23	Suomija	40,08
24	Graikija	41,43
25	Italija	43,38
26	Malta	47,18
27	Kipras	52,07

*3,7 proc. riebumo.

Parengta pagal A. Gorn (2012) ir Eurostato duomenis.

1.7 priedas

ES šalių pieno užsienio prekybos lygio rodiklio 2006 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Vieta	Šalys	Pieno gamyba	Eksportas	Importas	Užsienio prekybos balansas	Užsienio prekybos lygis, proc.
1	Liuksemburgas	268,1	64,8	3,3	61,5	22,94
2	Slovėnija	642,3	162,3	43,1	119,2	18,56
3	Austrija	3146,7	387,1	19,4	367,7	11,69
4	Čekija	2767,1	348,2	64,4	283,8	10,26
5	Estija	691,5	59,1	0,1	59,0	8,53
6	Latvija	812,1	116,3	55,6	60,7	7,47
7	Vengrija	1844,1	122,6	6,5	116,1	6,30
8	Slovakija	1091,7	56,0	5,8	50,2	4,60
9	Jungtinė Karalystė	14348,1	494,1	19,6	474,5	3,31
10	Nyderlandai	10994,7	418,5	150,5	268,0	2,44
11	Portugalija	1983,8	66,8	35,8	31,0	1,56
12	Prancūzija	24366,7	548,8	193,0	355,8	1,46
13	Lenkija	11982,0	164,2	17,0	147,2	1,23
14	Danija	4627,2	35,3	6,9	28,4	0,61
15	Vokietija	27995,0	1447,9	1361,3	86,6	0,31
16	Švedija	3130,3	5,0	0,1	4,9	0,16
17	Suomija	2413,0	0,0	0,0	0,0	0,00
18	Bulgarija*	1298,7	0,0	0,0	0,0	0,00
19	Rumunija*	5285,0	0,0	0,6	-0,6	-0,01
20	Kipras	148,6	0,0	0,1	-0,1	-0,07
21	Malta	41,0	0,0	0,1	-0,1	-0,24
22	Graikija	763,8	0,0	12,8	-12,8	-1,68
23	Airija	5271,8	112,2	265,6	-153,4	-2,91
24	Ispanija	6377,5	71,9	258,3	-186,4	-2,92
25	Belgija	2917,0	335,7	485,7	-150,0	-5,14
26	Lietuva	1891,3	6,3	119,5	-113,2	-5,99
27	Italija	10989,1	5,5	1770,4	-1764,9	-16,06

*Kandidatės į ES.

Parengta pagal E. Richarts (2007), Eurostato ir Lietuvos statistikos departamento duomenis.

1.8 priedas

Pieno užsienio prekybos lygio rodiklio ES šalyse 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Vieta	Šalys	Pieno gamyba	Eksportas	Importas	Užsienio prekybos balansas	Užsienio prekybos lygis, proc.
1	Liuksemburgas	292,3	129,1	19,4	109,7	37,54
2	Slovėnija	601,6	177,5	39,8	137,7	22,89
3	Latvija	841,7	209,3	17,1	192,2	22,83
4	Vengrija	1712,5	338,5	22,9	315,6	18,43
5	Čekija	2735,9	449,8	22,9	426,9	15,60
6	Austrija	3307,1	408,0	18,2	389,8	11,79
7	Estija	692,4	99,1	18,8	80,3	11,60
8	Slovakija	928,3	76,0	25,5	50,5	5,44
9	Jungtinė Karalystė	14088,0	492,4	93,0	399,4	2,84
10	Danija	4879,5	200,4	64,2	136,2	2,79
11	Portugalija	1918,5	107,4	66,8	40,6	2,12
12	Prancūzija	25091,9	693,3	167,6	525,7	2,10
13	Nyderlandai	11850,7	505,4	337,8	167,6	1,41
14	Lenkija	12414,0	162,0	51,4	110,6	0,89
15	Švedija	2850,4	67,7	42,8	24,9	0,87
16	Malta	40,0	0,0	0,0	0,0	0,00
17	Kipras	156,0	0,0	0,5	-0,5	-0,32
18	Vokietija	30301,4	1407,1	1677,5	-270,4	-0,89
19	Airija	5556,2	176,0	234,9	-58,9	-1,06
20	Rumunija	4075,0	4,2	81,5	-77,3	-1,90
21	Bulgarija	1126,0	0,6	23,4	-22,8	-2,02
22	Suomija	2300,7	0,0	50,4	-50,4	-2,19
23	Ispanija	6487,7	44,7	285,3	-240,6	-3,71
24	Belgija	3151,0	502,0	625,8	-123,8	-3,93
25	Graikija	757,0	0,1	48,2	-48,1	-6,35
26	Lietuva	1786,4	70,7	294,7	-224,0	-12,54
27	Italija	11298,6	5,2	2019,5	-2014,3	-17,83

Parengta pagal A. Gorn (2012), Eurostato ir Lietuvos statistikos departamento duomenis.

1.9 priedas ES šalių pienininkystės sektoriaus konkurencingumo rodikliai 2006 metais

Vieta	Šalys	Vieta				Vidutinis rodiklis
		pagal kainų lygį	pagal gamybos pokyčio lygį	pagal apsirūpinimo lygį	pagal užsienio prekybos lygį	
1	Estija	6	3	6	5	5,0
2	Latvija	4	10	10	6	7,5
3	Nyderlandai	15	5	3	10	8,3
4	Airija	8	2	1	23	8,5
5	Lietuva	1	4	5	26	9,0
6	Austrija	19	6	9	3	9,3
7	Rumunija*	2	1	17	19	9,8
8	Lenkija	3	11	14	13	10,3
9	Liuksemburgas	22	14	4	1	10,3
10	Danija	18	8	2	14	10,5
11	Slovakija	7	15	19	8	12,3
12	Prancūzija	12	18	8	12	12,5
13	Slovėnija	13	23	13	2	12,8
14	Jungtinė Karalystė	9	19	18	9	13,8
15	Čekija	14	21	16	4	13,8
16	Bulgarija*	11	7	24	18	15,0
17	Vengrija	5	26	23	7	15,3
18	Vokietija	16	20	12	15	15,8
19	Suomija	24	16	7	17	16,0
20	Švedija	17	22	11	16	16,5
21	Kipras	27	9	20	20	19,0
22	Belgija	10	27	15	25	19,3
23	Portugalija	21	25	21	11	19,5
24	Graikija	23	12	27	22	21,0
25	Italija	26	13	22	27	22,0
26	Malta	25	17	26	21	22,3
27	Ispanija	20	24	25	24	23,3

*Kandidatės į ES.
 Parengta autorių.

1.10 priedas

ES šalių pienininkystės sektoriaus konkurencingumo rodikliai 2011 metais

Vieta	Šalys	Vieta				Vidutinis rodiklis
		pagal kainų lygį	pagal gamybos pokyčio lygį	pagal apsirūpinimo lygį	pagal užsienio prekybos lygį	
1	Latvija	4	12	10	3	7,3
2	Estija	13	5	6	7	7,8
3	Prancūzija	11	1	9	12	8,3
4	Lietuva	2	4	5	26	9,3
5	Airija	18	2	1	19	10,0
6	Slovėnija	7	20	14	2	10,8
7	Lenkija	3	15	12	14	11,0
8	Vengrija	8	10	22	4	11,0
9	Čekija	15	8	16	5	11,0
10	Austrija	19	11	8	6	11,0
11	Jungtinė Karalystė	5	16	17	9	11,8
12	Liuksemburgas	17	25	4	1	11,8
13	Danija	14	22	2	10	12,0
14	Slovakija	10	14	23	8	13,8
15	Vokietija	20	6	11	18	13,8
16	Portugalija	9	18	21	11	14,8
17	Nyderlandai	21	23	3	13	15,0
18	Ispanija	6	7	25	23	15,3
19	Belgija	12	13	15	24	16,0
20	Kipras	27	3	18	17	16,3
21	Rumunija	1	27	19	20	16,8
22	Švedija	22	21	13	15	17,8
23	Bulgarija	16	17	24	21	19,5
24	Suomija	23	26	7	22	19,5
25	Graikija	24	9	27	25	21,3
26	Malta	26	19	26	16	21,8
27	Italija	25	24	20	27	24,0

Parengta autorių.

2. PRIEDAS

2.1 priedas

ES šalių galvijienos gamyba 2005 ir 2006 metais, tūkst. t

Vieta	Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.
1	Lenkija	306	355	16,0
2	Jungtinė Karalystė	762	847	11,2
3	Estija	13	14	7,7
4	Vengrija	32	34	6,3
5	Austrija	204	215	5,4
6	Graikija	58	61	5,2
7	Airija	546	572	4,8
8	Slovėnija	37	38	2,7
9	Vokietija	1165	1193	2,4
10	Suomija	85	87	2,4
11	Švedija	136	137	0,7
12	Belgija ir Liuksemburgas	277	278	0,4
13	Malta	1	1	0
14	Kipras	4	4	0
15	Lietuva	47	47	0
16	Italija	1114	1111	-0,3
17	Čekija	81	80	-1,2
18	Prancūzija	1554	1510	-2,8
19	Danija	136	129	-5,1
20	Ispanija	724	671	-7,3
21	Nyderlandai	396	355	-10,4
22	Portugalija	118	105	-11,0
23	Slovakija	26	21	-19,2
24	Latvija	20	14	-30,0
	ES	7844	8217	4,8

Parengta pagal Eurostato duomenis.

2.2 priedas

ES šalių galvijienos gamyba 2010 ir 2011 metais, tūkst. t

Vieta	Šalys	2010	2011	Pokytis, proc.
1	Kipras	4	5	25,0
2	Belgija ir Liuksemburgas	273	281	2,9
3	Prancūzija	1521	1559	2,5
4	Portugalija	94	96	2,1
5	Graikija	58	59	1,7
6	Danija	131	133	1,5
7	Jungtinė Karalystė	925	937	1,3
8	Suomija	82	83	1,2
9	Švedija	148	148	0
10	Malta	1	1	0
11	Slovėnija	36	36	0
12	Bulgarija	5	5	0
13	Rumunija	28	28	0
14	Ispanija	607	606	-0,2
15	Lenkija	386	380	-1,6
16	Nyderlandai	389	382	-1,6
17	Austrija	221	217	-1,8
18	Airija	559	547	-2,1
19	Vokietija	1187	1159	-2,4
20	Čekija	74	72	-2,7
21	Vengrija	27	26	-3,7
22	Lietuva	43	41	-4,7
23	Latvija	18	17	-5,6
24	Italija	1075	1009	-6,1
25	Estija	9	8	-11,1
26	Slovakija	14	11	-21,4
	ES	7918	7844	-0,9

Parengta pagal Eurostato duomenis.

2.3 priedas

ES šalių apsirūpinimas galvijiena 2006 ir 2011 metais, proc.

Šalys	2006	Vieta	2011	Vieta
Airija	701	1	629	1
Lietuva	125	7	294	2
Lenkija	229	2	257	3
Slovakija	178	3	178*	4
Vengrija	131	6	172	5
Belgija ir Liuksemburgas	136	5	155	6
Austrija	150	4	148	7
Latvija	64	20	133*	8
Rumunija	87	15	130	9
Nyderlandai	116	9	120	10
Vokietija	124	8	112	11
Prancūzija	106	10	112	12
Čekija	95	11	112	13
Slovėnija	93	12	93	14
Ispanija	92	13	89	15
Danija	86	16	88	16
Suomija	89	14	85*	17
Jungtinė Karalystė	73	18	82	18
Estija	76	17	82*	19
Italija	60	21	65	20
Bulgarija	22	25	59	21
Kipras	71	19	57*	22
Švedija	59	22	56	23
Portugalija	58	23	52*	24
Graikija	26	24	33*	25
Malta	15	26	20*	26
ES	99	-	103	-

*2009 m.

Parengta pagal M. Kohlmuller (2012), Eurostato ir Faostato duomenis.

2.4 priedas

Galvijienos* supirkimo kainos ES šalyse 2006 ir 2011 metais**, eurai/100 kg skerdenos

Šalys	2006	Vieta	2011	Vieta
Latvija	150,5	1	219,9	1
Rumunija	258,3	2
Vengrija	257,4	7	259,3	3
Bulgarija	261,2	4
Estija	184,5	2	266,2	5
Nyderlandai	258,4	8	292,7	6
Belgija ir Liuksemburgas	244,4	5	296,7	7
Slovėnija	281,2	15	299,9	8
Lenkija	233,8	4	303,1	9
Suomija	263,7	9	306,3	10
Italija	283,9	17	307,3	11
Čekija	249,1	6	308,5	12
Švedija	277,5	14	308,9	13
Lietuva	201,0	3	312,7	14
Slovakija	264,5	10	323,9	15
Portugalija	361,5	22	324,8	16
Danija	299,5	21	333,6	17
Vokietija	267,3	12	342,7	18
Prancūzija	287,0	19	344,0	19
Ispanija	290,3	20	348,2	20
Malta	366,9	23	349,4	21
Kipras	282,0	16	350,0	22
Austrija	286,5	18	350,1	23
Jungtinė Karalystė	273,2	13	351,6	24
Airija	265,4	11	365,3	25
Graikija	387,8	24	398,7	26
ES	274,8	...	324,9	...

*O2 kategorijos.

** Gruodžio mėn. (50 sav.)

Parengta pagal Eurostato duomenis.

2.5 priedas

ES šalių užsienio prekybos galvijiena lygio rodiklio 2006 metais apskaičiavimas

Vieta	Šalys	Gamyba	Eksportas	Importas	Balansas	Proc.
1	Airija	572	417,4	27,6	390	68,1
2	Lenkija	355	170,2	10,8	159	44,9
3	Lietuva	47	23,9	4,6	19	41,1
4	Austrija	215	86,6	20,2	66	30,9
5	Nyderlandai	355	394,9	293,8	101	28,5
6	Belgija ir Liuksemburgas	278	137,8	70,7	67	24,1
7	Latvija	14	4,6	1,5	3	22,1
8	Vokietija	1193	413,4	221,3	192	16,1
9	Ispanija	671	126,5	111,4	15	2,3
10	Slovėnija	38	2,7	4,4	-2	-4,5
11	Prancūzija	1510	264,0	370,4	-106	-7,0
12	Vengrija	34	7,1	9,7	-3	-7,6
13	Danija	129	69,8	80,6	-11	-8,4
14	Slovakija	21	5,5	7,5	-2	-9,5
15	Suomija	87	2,5	11,9	-9	-10,8
16	Čekija	80	3,6	18,7	-15	-18,9
17	Estija	14	0,8	4,0	-3	-22,9
18	Italija	1111	129,6	476,9	-347	-31,3
19	Jungtinė Karalystė	847	50,1	397,5	-347	-41,0
20	Kipras	4	0,2	1,9	-2	-42,5
21	Švedija	137	11,2	70,7	-60	-43,4
22	Portugalija	105	0,9	82,8	-82	-78,0
23	Graikija	61	0,9	140,5	-140	-228,9
24	Malta	1	0,0	6,1	-6	-610,0
	ES	7879	2.324,2	2.448,8	-125	-1,6

Parengta pagal Faostato duomenis.

2.6 priedas

ES šalių užsienio prekybos galvijiena lygio rodiklio 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Vieta	Šalys	Gamyba	Eksportas	Importas	Balansas	Proc.
1	Airija	547	285,8	22,8	263	48,1
2	Nyderlandai	382	238,8	102,5	136	35,7
3	Lietuva	41	20,2	7,1	13	32,0
4	Austrija	217	49,4	12,7	37	16,9
5	Lenkija	380	73,9	10,8	63	16,6
6	Belgija ir Liuksemburgas	281	53,5	35,8	18	6,3
7	Vokietija	1159	134,5	175,3	-41	-3,5
8	Italija	1009	82,8	139,7	-57	-5,6
9	Ispanija	606	42,7	77,0	-34	-5,7
10	Slovėnija	36	1,1	3,6	-3	-6,9
11	Prancūzija	1559	70,4	194,5	-124	-8,0
12	Rumunija	28	3,0	5,4	-2	-8,6
13	Slovakija	11	1,9	3,0	-1	-10,0
14	Suomija	83	0,8	9,1	-8	-10,0
15	Jungtinė Karalystė	937	70,5	169,2	-99	-10,5
16	Čekija	72	4,0	18,0	-14	-19,4
17	Vengrija	26	2,9	9,7	-7	-26,2
18	Danija	133	37,2	75,1	-38	-28,5
19	Portugalija	96	2,1	33,0	-31	-32,2
20	Kipras	5	0,0	2,0	-2	-40,0
21	Estija	8	1,2	5,0	-4	-47,5
22	Švedija	148	1,1	72,0	-71	-47,9
23	Latvija	17	0,7	9,4	-9	-51,2
24	Graikija	59	0,7	41,1	-40	-68,5
25	Bulgarija	5	0,6	8,7	-8	-162,0
26	Malta	1	0,0	3,4	-3	-340,0
	ES	7846	1179,8	1.245,9	-66	-0,8

Parengta pagal Faostato duomenis.

2.7 priedas

ES šalių kiaulienos gamyba 2005 ir 2006 metais, tūkst. t

Vieta	Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.
1	Lenkija	22665	24289	7,2
2	Vengrija	4920	5243	6,6
3	Portugalija	5137	5379	4,7
4	Slovėnija	392	410	4,6
5	Ispanija	37616	39320	4,5
6	Vokietija	48252	50113	3,9
7	Italija	13010	13380	2,8
8	Austrija	5324	5365	0,8
9	Arija	2647	2658	0,4
10	Latvija	500	501	0,2
11	Suomija	2403	2391	-0,5
12	Lietuva	1353	1346	-0,5
13	Prancūzija	25681	25484	-0,8
14	Jungtinė Karalystė	9173	9097	-0,8
15	Belgija ir Liuksemburgas	10903	10741	-1,5
16	Danija	22109	21419	-3,1
17	Malta	108	104	-3,7
18	Kipras	673	648	-3,7
19	Švedija	3160	3022	-4,4
20	Nyderlandai	14377	13642	-5,1
21	Graikija	2105	1990	-5,5
22	Čekija	4278	4039	-5,6
23	Estija	489	447	-8,6
24	Slovakija	1516	1319	-13,0
	ES	238791	242347	1,5

Parengta pagal Eurostato duomenis.

2.8 priedas

ES šalių kiaulienos gamyba 2010 ir 2011 metais, tūkst. t

Vieta	Šalys	2010	2011	Pokytis, proc.
1	Bulgarija	548	719	31,2
2	Rumunija	2901	3257	12,3
3	Airija	2657	2905	9,3
4	Lietuva	703	752	7,0
5	Lenkija	19966	20978	5,1
6	Nyderlandai	13944	14594	4,7
7	Jungtinė Karalystė	9662	10066	4,2
8	Danija	20114	20875	3,8
9	Vokietija	58154	59590	2,5
10	Ispanija	40847	41743	2,2
11	Suomija	2248	2267	0,8
12	Graikija	1832	1829	-0,2
13	Prancūzija	24935	24804	-0,5
14	Latvija	316	313	-0,9
15	Belgija ir Liuksemburgas	12030	11896	-10,1
16	Portugalija	5960	5887	-1,2
17	Austrija	5692	5600	-1,6
18	Malta	85	83	-2,4
19	Švedija	2936	2845	-3,1
20	Kipras	734	711	-3,1
21	Estija	408	394	-3,4
22	Danija	20114	20875	3,8
23	Čekija	3116	2982	-4,3
24	Italija	12908	12346	-4,4
25	Slovėnija	289	274	-5,2
26	Vengrija	4610	4290	-6,9
27	Slovakija	758	642	-15,3
	ES	231355	223637	-3,3

Parengta pagal Eurostato duomenis.

2.9 priedas

ES šalių apsirūpinimas kiauliena 2006 ir 2011 metais, proc.

Šalys	2006	Vieta	2011	Vieta
Danija	606	1	639	1
Nyderlandai	234	2	268	2
Belgija ir Liuksemburgas	190	3	225	3
Airija	157	4	150	4
Ispanija	125	5	129	5
Vokietija	97	11	115	6
Suomija	118	6	112	7
Prancūzija	107	8	107	8
Austrija	99	9	107	9
Kipras	98	10	98*	10
Lenkija	109	7	86	11
Vengrija	84	13	85	12
Švedija	82	14	81	13
Latvija	55	20	75*	14
Portugalija	67	19	73	15
Estija*	93	12	71*	16
Italija	68	17	69	17
Rumunija	69*	18
Čekija	77	16	62	19
Lietuva	79	15	55	20
Jungtinė Karalystė	43	22	54	21
Malta	68	18	50*	22
Slovakija	54	21	41	23
Slovėnija	36	24	39	24
Graikija	40	23	36	25
Bulgarija	36	26
ES	108		111	

*2009 m.

Parengta pagal M. Kohlmuller (2012), Eurostato ir Faostato duomenis.

2.10 priedas

Kiaulių supirkimo kainos ES šalyse 2006 ir 2011 metais, eurai/100 kg skerdenos

Šalys	2006	Vieta	2011	Vieta
Danija	128,3	1	138,9	1
Nyderlandai	137,2	4	140,8	2
Belgija ir Liuksemburgas	141,1	8	141,3	3
Airija	140,1	7	142,8	4
Prancūzija	141,6	9	146,6	5
Švedija	139,4	5	148,4	6
Suomija	133,1	3	149,9	7
Slovėnija	147,9	14	151,0	8
Austrija	151,2	16	151,2	9
Lenkija	129,0	2	151,5	10
Lietuva	143,5	10	154,0	11
Vengrija	145,0	11	154,1	12
Vokietija	154	18	155,7	13
Čekija	147,5	12	156,2	14
Estija	139,8	6	156,3	15
Rumunija	158,6	16
Slovakija	147,5	13	158,8	17
Ispanija	154,2	19	159,8	18
Portugalija	160,7	21	161,3	19
Latvija	153,8	17	161,8	20
Jungtinė Karalystė	149,5	15	162,0	21
Bulgarija	168,7	22
Kipras	164,9	23	169,8	23
Graikija	188,5	24	172,5	24
Italija	158,0	20	172,7	25
Malta	160,7	22	181,4	26
ES	145,3		153,2	

Parengta pagal M. Kohlmuller (2012).

2.11 priedas

ES šalių užsienio prekybos kiauliena lygio rodiklio 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Vieta	Šalys	Gamyba	Eksportas	Importas	Balansas	Proc.
1	Danija	1718	1223	59	1164	68
2	Belgija ir Liuksemburgas	1108	641	60	581	52
3	Nyderlandai	1347	694	172	522	39
4	Airija	234	114	39	75	32
5	Ispanija	3469	882	80	802	23
6	Vokietija	5598	1685	950	735	13
7	Latvija	23	5	3	2	9
8	Prancūzija	1998	478	333	145	7
9	Vengrija	387	147	122	25	6
10	Austrija	544	182	152	30	6
11	Suomija	202	37	27	10	5
12	Kipras	55	3,8	4,6	-1	-1
13	Lenkija	1811	274	541	-267	-15
14	Portugalija	384	20	96	-76	-20
15	Malta	7	0	1,7	-2	-24
16	Švedija	256	19	81	-62	-24
17	Jungtinė Karalystė	806	144	371	-227	-28
18	Estija	31	10	26	-16	-53
19	Italija	1570	73	966	-893	-57
20	Čekija	263	37	201	-164	-62
21	Lietuva	59	9	60	-51	-87
22	Rumunija	263	7	267	-260	-99
23	Slovakija	57	19	91	-72	-126
24	Graikija	115	7	176	-169	-147
25	Slovėnija	23	3	40	-37	-161
26	Bulgarija	48	3	106	-103	-215
	ES	22388	6715	5025	1690	8

Parengta pagal M. Kohlmuller (2012) ir Eurostato duomenis.

2.12 priedas

ES šalių užsienio prekybos kiauliena lygio rodiklio 2006 metais apskaičiavimas

Vieta	Šalys	Gamyba	Eksportas	Importas	Balansas	Proc.
1	Danija	1880	1472	106	1366	73
2	Belgija ir Liuksemburgas	1000	720	118	602	60
3	Nyderlandai	1585	945	208	737	46
4	Airija	210	106	57	49	23
5	Ispanija	3320	766	95	671	20
6	Suomija	210	52	16	36	17
7	Austrija	468	173	132	41	9
8	Vokietija	4320	1361	1047	314	7
9	Prancūzija	2299	581	432	149	6
10	Lenkija	2107	282	168	114	5
11	Vengrija	445	117	94	23	5
12	Kipras	55	1	3	-2	-4
13	Švedija	265	36	68	-32	-12
14	Čekija	367	26	131	-105	-29
15	Lietuva	106	6	40	-34	-32
16	Malta	9	0	3	-3	-33
17	Estija	40	9	23	-14	-35
18	Slovakija	117	12	55	-43	-37
19	Portugalija	291	14	126	-112	-39
20	Italija	1522	194	936	-742	-49
21	Latvija	36	2	31	-29	-81
22	Slovėnija	31	3	34	-31	-99
23	Jungtinė Karalystė	645	129	814	-685	-106
24	Graikija	124	13	198	-185	-149
	ES	21452	7019	4935	2084	10

Parengta pagal M. Beck (2008).

3. PRIEDAS

3.1 priedas

ES šalių paukštienos gamyba 2005–2006 ir 2010–2011 metais,
 tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta	Vietos pokytis
Estija	14	12	-10,1	21	16	18	9,6	1	20
Ispanija	1104	1086	-1,6	11	1141	1233	8,1	2	9
Vengrija	433	385	-11,1	22	376	402	7,0	3	19
Nyderlandai	705	697	-1,1	9	856	915	7,0	4	5
Suomija	101	100	-0,5	7	96	102	5,4	5	2
Airija	129	123	-4,8	16	115	119	3,4	6	10
Lietuva	60	66	8,6	3	78	80	3,3	7	-4
Vokietija	1032	1025	-0,7	8	1380	1423	3,2	8	0
Italija	1013	919	-9,3	19	1181	1216	3,0	9	10
Austrija	120	115	-3,9	13	134	137	2,2	10	3
Lenkija	892	919	3,0	5	1259	1285	2,1	11	-6
Prancūzija	1706	1563	-8,4	17	1716	1740	1,4	12	5
Graikija	161	120	-25,5	26	117	118	1,0	13	13
Belgija	454	485	6,7	4	506	510	0,9	14	-10
Danija	188	171	-8,7	18	190	191	0,3	15	3
Švedija	100	98	-1,2	10	115	115	0,1	16	-6
Jungtinė Karalystė	1584	1516	-4,3	14	1570	1560	-0,7	17	-3
Portugalija	235	231	-1,9	12	286	282	-1,4	18	-6
Latvija	17	21	19,8	1	23	23	-2,3	19	-18
Kipras	35	29	-18,0	25	29	29	-2,3	20	5
Bulgarija	98	107	9,3	2	107	104	-2,9	21	-19
Slovėnija	55	50	-9,6	20	61	58	-4,9	22	-2
Malta	5	4	-12,0	24	5	4	-5,3	23	1
Rumunija	309	273	-11,4	23	349	327	-6,3	24	-1
Čekija	241	231	-4,4	15	195	176	-10,0	25	-10
Slovakija	88	88	0,3	6	71	64	-10,3	26	-20
ES	10878	10433	-4,1	-	11970	12230	2,2	-	-

Parengta pagal Faostato duomenis.

3.2 priedas

ES šalių apsirūpinimas paukštiena 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	proc.	vieta	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Nyderlandai	172	2	205	1	33	1
Belgija ir Liuksemburgas	180	1	190	2	10	-1
Vengrija	120	5	143	3	23	2
Danija	157	3	135	4	-22	-1
Lenkija	112	6	128	5	16	1
Prancūzija	121	4	118	6	-3	-2
Lietuva	78	20	114	7	36	13
Slovėnija	108	8	113	8	5	0
Italija	110	7	111	9	1	-2
Vokietija	86	15	108	10	22	5
Suomija	106	9	105	11	-1	-2
Airija	95	10	104	12	9	-2
Ispanija	86	13	101	13	15	0
Švedija	85	16	95	14	10	2
Portugalija	92	11	93	15	1	-4
Jungtinė Karalystė	85	17	93	16	8	1
Graikija	79	19	82	17	3	2
Kipras	91	12	82*	18	-9	-6
Rumunija	64	23	82*	19	18	4
Bulgarija	76	21	79*	20	3	1
Čekija	86	14	78	21	-8	-7
Austrija	70	22	74	22	4	0
Slovakija	81	18	70	23	-11	-5
Estija	53	24	59	24	6	0
Latvija	45	25	54	25	9	0
Malta	36	26	38	26	2	0
ES	105	-	104	-	-1	-

*2009 m.

Parengta pagal M. Beck (2012), Faostato, Lietuvos statistikos departamento, National Statistics Office, Statistični urad Republike Slovenije ir Statistikaamet duomenis.

3.3 priedas

Vištienos vidutinės didmeninės kainos ES šalyse 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	eurai/100 kg	vieta	eurai/100 kg	vieta	proc.	vieta
Lenkija	102,2	1	137,0	1	34,0	0
Jungtinė Karalystė	137,2	5	142,0	2	3,5	3
Bulgarija	122,2	2	147,0	3	20,3	-1
Latvija	141,8	8	154,0	4	8,6	4
Rumunija	175,8	22	160,0	5	-9,0	17
Lietuva	130,1	4	163,0	6	25,2	-2
Belgija	139,5	6	174,0	7	24,7	-1
Kipras	185,4	25	174,0	8	-6,1	17
Portugalija	157,7	14	174,0	9	10,4	5
Čekija	128,5	3	178,0	10	38,5	-7
Slovakija	146,9	11	179,0	11	21,9	0
Airija	169,3	18	180,0	12	6,3	6
Ispanija	166,4	16	185,0	13	11,2	3
Malta	164,0	15	192,0	14	17,1	1
Nyderlandai	140,1	7	192,0	15	37,0	-8
Vengrija	145,3	9	201,0	16	38,4	-7
Slovėnija	171,6	19	201,0	17	17,1	2
Graikija	172,0	20	213,0	18	23,9	2
Italija	157,3	13	215,0	19	36,7	-6
Švedija	168,0	17	219,0	20	30,3	-3
Prancūzija	175,8	23	224,0	21	27,4	2
Danija	152,6	12	236,0	22	54,7	-10
Austrija	180,9	24	247,0	23	36,6	1
Suomija	192,2	26	249,0	24	29,6	2
Vokietija	175,7	21	254,0	25	44,6	-4
Estija	145,4	10	0,0
ES	151,3	-	187,0	-	23,6	-

Parengta pagal M. Beck (2012) ir Национален статистически институт duomenis.

3.4 priedas

ES šalių užsienio prekybos paukštiena lygio rodiklio 2006 ir 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Šalys	2006						2011						Pokytis	
	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Nyderlandai	617	716	280	436	71	2	762	1359	566	793	104	1	33	1
Belgija ir Liuksemburgas	274	374	138	236	86	1	244	440	200	240	98	2	12	-1
Lenkija	1075	208	71	137	13	6	1330	439	31	408	31	3	18	3
Vengrija	386	91	31	60	16	4	410	172	47	125	30	4	15	0
Danija	185	99	43	56	30	3	180	88	62	26	14	5	-16	-2
Airija	121	46	94	-48	-40	22	120	74	60	13	11	6	51	16
Suomija	87	14	4	10	11	8	101	15	5	10	10	7	-1	1
Prancūzija	1793	460	211	249	14	5	1800	549	371	178	10	8	-4	-3
Lietuva	66	13	33	-20	-30	20	80	31	24	8	9	9	40	11
Švedija	83	38	39	-1	-1	10	86	44	37	6	7	10	9	0
Italija	984	132	18	114	12	7	1330	151	54	97	7	11	-4	-4
Slovėnija	50	9	8	1	2	9	65	18	13	4	7	12	5	-3
Ispanija	1149	63	109	-46	-4	11	1278	143	123	20	2	13	6	-2
Vokietija	1185	323	407	-84	-7	12	1663	456	482	-26	-2	14	6	-2
Rumunija	264	0	159	-159	-60	23	288	75	91	-15	-5	15	55	8
Jungtinė Karalystė	1535	258	381	-123	-8	15	1590	295	411	-116	-7	16	1	-1
Portugalija	289	5	26	-21	-7	13	335	16	44	-28	-8	17	-1	-4
Kipras	27	0	2	-2	-7	14	28	2	7	-5	-19	18	-11	-4
Graikija	169	8	48	-40	-24	18	181	21	56	-36	-20	19	4	-1
Slovakija	95	15	33	-18	-19	17	88	30	48	-18	-21	20	-2	-3
Austrija	109	34	62	-28	-26	19	125	52	91	-39	-31	21	-6	-2
Čekija	229	21	58	-37	-16	16	212	27	99	-73	-34	22	-18	-6
Bulgarija	107	8	42	-34	-32	21	97	47	102	-55	-56	23	-24	-2
Estija	13	3	15	-12	-92	24	16	9	20	-11	-72	24	21	0
Latvija	21	5	32	-27	-129	26	24	8	28	-20	-85	25	44	1
Malta	4	0	5	-5	-125	25	4	0	5	-5	-126	26	-1	-1
ES	10916	872	148	724	7	-	12435	1264	172	1092	9	-	2	-

Parengta pagal M. Beck (2012) ir UNcomtrade duomenis.

4. PRIEDAS

4.1 priedas

ES šalių kiaušinių gavyba 2005–2006 ir 2010–2011 metais, tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta	Vietos pokytiš
Vokietija	795	797	0,2	14	662	777	17,3	1	13
Austrija	89	91	1,5	10	95	103	8,5	2	8
Švedija	102	99	-2,9	20	111	116	4,5	3	17
Nyderlandai	607	611	0,7	12	670	692	3,3	4	8
Danija	80	77	-3,5	22	76	79	2,9	5	17
Belgija ir Liuksemburgas	181	195	7,8	4	159	163	2,3	6	-2
Suomija	58	57	-2,6	19	62	63	2,1	7	12
Rumunija	366	371	1,6	8	310	316	2,1	8	0
Čekija	89	87	-3,1	21	122	125	2,0	9	12
Ispanija	710	829	16,6	2	814	821	0,8	10	-8
Estija	13	11	-12,6	26	11	11	0,4	11	15
Airija	38	38	1,6	9	45	45	0,0	12	-3
Slovakija	67	75	11,8	3	80	80	0,0	13	-10
Graikija	110	99	-9,6	25	100	100	0,0	14	11
Italija	722	679	-6,0	24	737	737	0,0	15	9
Jungtinė Karalystė	625	611	-2,3	17	671	669	-0,3	16	1
Slovėnija	14	14	0,0	15	22	21	-0,9	17	-2
Kipras	9	9	-3,9	23	9	8	-3,9	18	5
Portugalija	119	120	0,8	11	132	123	-6,3	19	-8
Lenkija	536	537	0,2	13	618	577	-6,8	20	-7
Latvija	33	36	6,9	5	45	42	-6,9	21	-16
Lietuva	53	57	6,7	6	51	48	-7,1	22	-16
Prancūzija	930	908	-2,3	18	906	840	-7,3	23	-5
Vengrija	169	168	-0,3	16	156	140	-9,8	24	-8
Malta	6	7	23,8	1	5	4	-12,0	25	-24
Bulgarija	98	101	3,1	7	90	74	-17,6	26	-19
ES	6620	6684	1,0	-	6758	6773	0,2	-	-

Parengta pagal Faostato duomenis.

4.2 priedas

ES šalių apsirūpinimas kiaušiniais 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	proc.	vieta	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Nyderlandai	301	1	328	1	27	0
Lenkija	110	7	127	2	17	5
Kipras	100	13	100*	3	22	10
Ispanija	117	3	120	4	3	-1
Suomija	115	4	114	5	-1	-1
Latvija	106	9	110	6	4	3
Bulgarija	103	11	110*	7	7	4
Vengrija	112	6	109	8	-3	-2
Lietuva	136	2	108	9	-28	-7
Belgija ir Liuksemburgas	115	5	106	10	-9	-5
Italija	107	8	105	11	-2	-3
Graikija	105	10	101	12	-4	-2
Portugalija	102	12	99	13	-3	-1
Švedija	95	16	99	14	4	2
Slovėnija	97	15	96	15	-1	0
Danija	84	22	94	16	10	6
Rumunija	98	14	94*	17	-4	-3
Airija	80	23	88	18	8	5
Jungtinė Karalystė	85	21	88	19	3	2
Prancūzija	92	20	87	20	-5	0
Malta	95	17	87	21	-8	-4
Slovakija	95	18	87*	22	-8	-4
Čekija	92	19	83	23	-9	-4
Austrija	74	25	77	24	3	1
Estija	78	24	67	25	-11	-1
Vokietija	69	26	66	26	-3	0
ES	101	-	103	-	2	-

* 2009 m.

Parengta pagal M. Beck (2012), Faostato, Lietuvos statistikos departamento, National Statistics Office, Statistični urad Republike Slovenije, Statistical Service ir Statistikaamet duomenis.

4.3 priedas

ES šalių kiaušinių vidutinės didmeninės kainos 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	eurai/100 kg	vieta	eurai/100 kg	vieta	proc.	vieta
Malta	87,3	14	79,6	1	-8,9	13
Belgija	76,7	2	86,8	2	13,2	0
Čekija	84,2	6	96,2	3	14,3	3
Slovakija	84,4	7	97,6	4	15,6	3
Ispanija	80,6	4	97,9	5	21,4	-1
Rumunija	63,4	1	99,1	6	56,2	-5
Kipras	116,3	21	99,5	7	-14,4	14
Latvija	96,5	18	100,8	8	4,5	10
Portugalija	86,7	12	103,3	9	19,2	3
Estija	87,2	13	103,5	10	18,7	3
Bulgarija	85,5	9	104,8	11	22,6	-2
Jungtinė Karalystė	104,9	20	106,7	12	1,7	8
Lietuva	82,3	5	107,2	13	30,3	-8
Prancūzija	84,7	8	107,7	14	27,1	-6
Vokietija	86,0	10	108,0	15	25,6	-5
Lenkija	93,0	16	112,3	16	20,7	0
Suomija	78,3	3	121,6	17	55,2	-14
Vengrija	96,0	17	128,6	18	33,9	-1
Slovėnija	117,4	23	128,9	19	9,8	4
Airija	116,9	22	136,6	20	16,9	2
Graikija	102,9	19	141,7	21	37,8	-2
Nyderlandai	86,4	11	149,0	22	72,5	-11
Austrija	91,9	15	172,8	23	88,1	-8
Italija	135,0	24	174,3	24	29,1	0
Danija	136,6	25	178,3	25	30,5	0
Švedija	151,5	26	208,5	26	37,6	0
ES	95,7	-	114,7	-	19,9	-

Parengta pagal M. Beck (2012), Institutul National de Statistica ir Национален статистически институт duomenis.

4.4 priedas

ES šalių užsienio prekybos kiaušiniai lygio rodiklio 2006 ir 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Šalys	2006						2011						Pokytis	
	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Nyderlandai	615	393	114	279	45,4	1	713	716	506	210	29,4	1	-16,0	0
Latvija	36	3	2	1	3,7	7	41	19	8	11	27,0	2	23,3	5
Lenkija	546	65	13	52	9,4	6	637	187	29	158	24,9	3	15,9	3
Suomija	57	8	1	8	13,7	4	62	11	2	9	15,2	4	1,5	0
Ispanija	848	162	38	123	14,5	3	810	141	31	110	13,6	5	-0,9	-2
Slovakija	70	3	18	-15	-22,1	22	76	20	12	8	10,9	6	33,0	16
Bulgarija	101	4	2	2	2,4	8	78	11	4	8	9,7	7	5,3	1
Lietuva	57	15	1	14	24,9	2	51	10	5	5	9,3	8	-15,6	-6
Portugalija	119	11	9	3	2,2	9	128	24	16	8	6,3	9	4,1	0
Italija	743	24	9	15	2,0	10	723	24	14	10	1,4	10	-0,6	0
Belgija ir Liuksemburgas	194	86	68	19	9,7	5	162	85	83	2	1,2	11	-8,5	-6
Slovėnija	14	0	1	-1	-3,6	16	22	2	3	0	-1,4	12	2,2	4
Prancūzija	975	113	127	-14	-1,5	13	892	43	57	-13	-1,5	13	0,0	0
Vengrija	175	0	12	-11	-6,6	17	156	9	14	-5	-2,9	14	3,7	3
Švedija	100	2	14	-12	-12,0	20	104	8	13	-5	-4,7	15	7,3	5
Rumunija	371	0	7	-7	-2,0	14	310	6	21	-15	-4,9	16	-2,9	-2
Graikija	113	4	4	1	0,5	11	100	3	9	-6	-6,2	17	-6,7	-6
Jungtinė Karalystė	634	9	72	-63	-9,9	18	704	17	62	-46	-6,5	18	3,4	0
Airija	46	2	7	-5	-10,7	19	44	5	9	-4	-8,2	19	2,5	0
Čekija	140	6	59	-53	-37,7	25	188	19	40	-21	-11,1	20	26,6	5
Malta	7	0	0	0	-1,1	12	5	0	1	-1	-11,5	21	-10,4	-9
Austrija	91	5	27	-22	-23,8	23	99	11	26	-15	-15,4	22	8,4	1
Danija	77	7	33	-26	-33,4	24	76	13	25	-12	-15,8	23	17,6	1
Kipras	9	0	0	0	-2,1	15	8	0	1	-1	-17,5	24	-15,4	-9
Estija	13	0	3	-3	-19,5	21	11	3	7	-4	-37,1	25	-17,6	-4
Vokietija	780	124	422	-295	-38,3	26	769	157	484	-326	-42,4	26	-4,1	0
ES	6930	1049	1061	-12	-0,2	-	6970	144	9	135	1,9	-	2,1	-

Parengta pagal M. Beck (2012) ir UNcomtrade duomenis.

5. PRIEDAS

5.1 priedas

ES šalių grūdų derlius 2005 ir 2006 metais, tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta
Portugalija	675	1049	55,4	1
Ispanija	13486	18367	36,2	2
Airija	1945	2090	7,5	5
Malta	13	13	0,0	6
Jungtinė Karalystė	21002	20843	-0,8	7
Belgija ir Liuksemburgas	2979	2904	-2,5	8
Prancūzija	63978	61613	-3,7	9
Kipras	70	67	-4,3	10
Bulgarija*	5819	5512	-5,3	11
Vokietija	45980	43475	-5,4	12
Nyderlandai	1857	1750	-5,8	3
Italija	20092	18787	-6,5	4
Suomija	4058	3790	-6,6	13
Danija	9283	8632	-7,0	14
Austrija	4898	4460	-8,9	15
Vengrija	16203	14460	-10,8	16
Latvija	1314	1159	-11,8	17
Slovėnija	576	494	-14,2	19
Graikija	4230	3623	-14,3	21
Čekija	7660	6386	-16,6	20
Švedija	5051	4128	-18,3	22
Slovakija	3585	2929	-18,3	18
Estija	760	619	-18,6	23
Rumunija*	19331	15670	-18,9	24
Lenkija	26928	21776	-19,1	25
Lietuva	2811	1858	-33,9	26
ES	284584	266454	-6,4	-

*Kandidatės į ES.

Parengta pagal Eurostato duomenis.

5.2 priedas

ES šalių grūdų derlius 2010 ir 2011 metais, tūkst. t

Šalys	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta
Slovakija	2554	3714	45,4	1
Rumunija	16651	20777	24,8	2
Airija	2040	2509	23,0	3
Suomija	2989	3668	22,7	4
Čekija	6878	8285	20,5	5
Austrija	4818	5704	18,4	6
Lietuva	2797	3226	15,3	7
Portugalija	849	972	14,5	8
Graikija	3869	4416	14,1	9
Estija	678	772	13,9	10
Kipras	66	74	12,1	11
Ispanija	18941	21167	11,8	12
Vengrija	12256	13669	11,5	13
Švedija	4287	4646	8,4	14
Italija	16941	18226	7,6	15
Slovėnija	569	608	6,9	16
Bulgarija	7079	7461	5,4	17
Jungtinė Karalystė	20946	21485	2,6	18
Danija	8748	8794	0,5	19
Latvija	1436	1412	-1,7	20
Lenkija	27228	26767	-1,7	21
Prancūzija	65555	63681	-2,9	22
Vokietija	44039	41920	-4,8	23
Belgija ir Liuksemburgas	3271	3094	-5,4	24
Nyderlandai	1888	1685	-10,8	25
Malta	16	13	-18,8	26
ES	277389	288745	4,1	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

5.3 priedas

ES šalių apsirūpinimas grūdais 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	proc.	vieta	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Bulgarija	163	4	209*	1	46	3
Prancūzija	192	1	199	2	7	-1
Vengrija	181	2	173	3	-8	-1
Lietuva	169	3	164	4	-5	-1
Latvija	137	5	158	5	21	0
Čekija	135	6	151*	6	16	0
Slovakija	126	8	132	7	6	1
Suomija	129	7	131*	8	2	-1
Danija	107	11	125*	9	18	2
Švedija	117	9	121*	10	4	-1
Rumunija	106	13	120	11	14	2
Estija	110	10	105	12	-5	-2
Vokietija	106	12	103	13	-3	-1
Jungtinė Karalystė	106	14	102*	14	-4	0
Lenkija	99	16	98	15	-1	1
Austrija	100	15	88	16	-12	-1
Ispanija	44	22	74*	17	30	5
Graikija	77	18	73	18	-4	0
Italija	79	17	70	19	-9	-2
Airija	70	19	65	20	-5	-1
Slovėnija	49	21	61*	21	12	0
Belgija ir Liuksemburgas	52	20	50*	22	-2	-2
Portugalija	25	23	19	23	-6	0
Nyderlandai	21	24	14	24	-7	0
Kipras	16	25	14*	25	-2	0
Malta	7	26	11*	26	4	0
ES	99	...	104

* 2010 m.

Parengta pagal M. Kohlmuller (2012), Eurostato ir Faostato duomenis.

5.4 priedas

Grūdų supirkimo kainos ES šalyse 2006 ir 2011 metais*, Lt/t

Šalys	2006	Vieta	2011	Vieta	Pokytis
Bulgarija	326,3	1	580,4	1	0
Rumunija	332,9	2	584,9	2	0
Vengrija	361,2	4	602,0	3	1
Suomija	407,4	7	649,1	4	3
Lenkija	491,2	17	655,3	5	12
Estija	406,0	6	659,6	6	0
Austrija	473,0	13	661,2	7	6
Lietuva	455,5	11	661,4	8	3
Latvija	401,6	5	668,2	9	-4
Prancūzija	476,1	14	693,1	10	4
Čekija	704,4	11	...
Jungtinė Karalystė	457,2	12	709,5	12	0
Vokietija	409,8	8	713,7	13	-5
Nyderlandai	486,8	15	721,6	15	1
Graikija	725,1	16	...
Ispanija	559,4	19	739,0	17	3
Airija	745,8	19	...
Slovakija	358,7	3	751,7	20	-15
Italija	502,4	18	754,0	21	-1
Belgija	490,3	16	759,6	22	-4
Slovėnija	414,3	9	768,1	23	-12
Portugalija	569,7	20	863,2	24	-2
Švedija	445,4	10	718,6	14	-4
Danija	652,2	21	742,4	18	3
Malta **
Kipras **

*Rugsėjo mėn. (37 sav.)

** Malta ir Kipras, jūrinės valstybės, dėl mažo pasėlių ploto nėra konkurencingos pagal grūdų supirkimo kainas, ir FAO duomenų bazėse kainos šiose šalyse nepateikiamos.

Parengta pagal ŽŪIKVC duomenis.

5.5 priedas

ES šalių užsienio prekybos grūdais lygio rodiklio 2006 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Vieta	Šalys	Gamyba	Eksportas	Importas	Balansas	Proc.
1	Prancūzija	61613	30821	1248	29573	48,0
2	Slovakija	2929	1502	137	1365	46,6
3	Lietuva	1858	787	185	602	32,4
4	Vengrija	14460	4773	126	4647	32,1
5	Bulgarija	5512	1809	55	1754	31,8
6	Čekija	6386	2023	340	1683	26,4
7	Švedija	4128	1079	241	838	20,3
8	Latvija	1159	288	55	233	20,1
9	Vokietija	43475	11435	4977	6458	14,9
10	Estija	619	123	56	67	10,8
11	Suomija	3790	558	152	406	10,7
12	Danija	8632	1311	668	643	7,4
13	Austrija	4460	1196	874	247	5,5
14	Rumunija	15741	1087	238	849	5,4
15	Lenkija	21776	1005	1093	-88	-0,4
16	Jungtinė Karalystė	20843	2805	2948	-143	-0,7
17	Italija	18787	4186	9828	-5642	-30,0
18	Graikija	3623	468	1958	-1490	-41,1
19	Airija	2090	250	1244	-994	-47,6
20	Ispanija	18367	1272	12244	-10972	-59,7
21	Belgija ir Liuksemburgas	2904	3896	6428	-2532	-87,2
22	Slovėnija	494	92	578	-486	-98,4
23	Kipras	67	395	571	-176	-262,7
24	Portugalija	1049	102	3248	-3146	-299,9
25	Nyderlandai	1750	1619	8968	-7349	-419,9
26	Malta	13	4	142	-138	-1061,5
	ES	271300	73910	58115	15795	5,8

Parengta pagal Eurostato, Faostato duomenis.

5.6 priedas

ES šalių užsienio prekybos grūdais lygio rodiklio 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Vieta	Šalys	Gamyba	Eksportas	Importas	Balansas	Proc.
1	Prancūzija	63681	31963	1808	30155	47,4
2	Bulgarija	7461	3451	144	3307	44,3
3	Vengrija	13669	5453	276	5177	37,9
4	Čekija	8285	2324	183	2141	25,8
5	Lietuva	3226	1099	275	824	25,5
6	Suomija	3668	1005	71	934	25,5
7	Latvija	1412	645	289	356	25,2
8	Rumunija	20777	4837	1256	3581	17,2
9	Danija	8794	2042	645	1397	15,9
10	Estija	772	271	172	99	12,8
11	Slovakija	3714	830	453	377	10,2
12	Švedija	4646	896	430	466	10,0
13	Vokietija	41920	10046	8999	1047	2,5
14	Jungtinė Karalystė	21485	3187	2697	490	2,3
15	Lenkija	26767	1545	1739	-194	-0,7
16	Austrija	5704	1103	1668	-565	-9,9
17	Airija	2509	304	679	-375	-14,9
18	Graikija	4416	525	1626	-1101	-24,9
20	Slovėnija	608	205	473	-268	-44,1
19	Ispanija	21167	1175	10886	-9711	-45,9
21	Italija	17923	1490	11293	-9803	-54,7
22	Belgija	2944	1487	6968	-5481	-186,2
23	Portugalija	972	153	3456	-3303	-339,8
24	Nyderlandai	1685	1294	9621	-8327	-494,2
25	Kipras	74	0	501	-501	-677,0
26	Malta	13	0	95	-95	-730,8
	ES	288292	77375	66812	10563	3,7

Parengta pagal Eurostato duomenis.

6. PRIEDAS

6.1 priedas

ES šalių bulvių derlius 2005–2006 ir 2010–2011 metais, tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta	Vietos pokytis
Malta	25	18,5	-26,0	23	9,5	18,9	98,9	1	22
Slovakija	301,2	263,1	-12,6	12	125,9	217,3	72,6	2	10
Estija	209,8	152,6	-27,3	25	110,2	164,7	49,5	3	22
Kipras	152,5	127,5	-16,4	20	82	109,6	33,7	4	16
Rumunija	3738,6	4015,9	7,4	2	3283,9	4076,6	24,1	5	-3
Lietuva	894,7	457,1	-48,9	27	476,9	587,7	23,2	6	21
Vengrija	656,7	564,4	-14,1	16	488,4	600,1	22,9	7	9
Austrija	763,2	654,6	-14,2	17	671,7	816,1	21,5	8	9
Čekija	1013	692,2	-31,7	26	665,2	805,3	21,1	9	17
Belgija	2780,9	2592,8	-6,8	10	3455,8	4128,7	19,5	10	0
Danija	1576,4	1361,2	-13,7	14	1357,8	1620,2	19,3	11	3
Vokietija	11624,3	10030,6	-13,7	15	10143,1	11837,2	16,7	12	3
Lenkija	10369,3	8982	-13,4	13	8187,7	9111	11,3	13	0
Prancūzija	6604,6	6362,8	-3,7	7	6614,8	7280,9	10,1	14	-7
Švedija	947,3	772,6	-18,4	21	816,3	882	8,0	15	6
Nyderlandai	6776,9	6239,6	-7,9	11	6843,5	7333	7,2	16	-5
Ispanija	2604	2515	-3,4	6	2297,6	2455,1	6,9	17	-11
Suomija	742,7	575,7	-22,5	22	659,1	673,3	2,2	18	4
Portugalija	548	595,3	8,6	1	383,8	389,8	1,6	19	-18
Liuksemburgas	19,3	16,4	-15,0	18	19,5	19,7	1,0	20	-2
Jungtinė Karalystė	5979	5727	-4,2	8	6046	6016	-0,5	21	-13
Italija	1753,5	1782,8	1,7	4	1558	1536,9	-1,4	22	-18
Graikija	849,9	855	0,6	5	791,5	757,8	-4,3	23	-18
Slovėnija	144,7	107	-26,1	24	101,2	96,2	-4,9	24	0
Bulgarija	375,5	386,1	2,8	3	251,2	232,3	-7,5	25	-22
Airija	409,2	382,9	-6,4	9	419,6	356,1	-15,1	26	-17
Latvija	658,2	550,9	-16,3	19	293,3	246,8	-15,9	27	-8
ES	62498,2	56778,0	-9,2	-	56147,7	62362,6	11,1	-	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

6.2 priedas ES šalių apsirūpinimas bulvėmis 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	proc.	vieta	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Belgija	175,7	1	275,1	1	99	0
Nyderlandai	175,2	2	187,1	2	12	0
Vokietija	113,5	3	141,3	3	28	0
Prancūzija	110,7	4	115,7	4	5	0
Danija	108,0	5	112,6	5	5	0
Lenkija	102,4	6	101,6	6	0	0
Lietuva	97,8	7	101,3	7	3	0
Latvija	96,3	9	99,7	8	4	1
Rumunija	94,2	11	95,5	9	2	2
Suomija	93,1	12	93,5	10	1	2
Estija	91,6	13	91,8	11	0	2
Austrija	95,8	10	91,2	12	-5	-2
Čekija	97,8	8	84,9	13	-13	-5
Jungtinė Karalystė	83,4	16	82,4	14	-1	2
Kipras	76,4	19	81,4	15	5	4
Švedija	81,7	17	74,8	16	-7	1
Vengrija	84,3	15	71,9	17	-12	-2
Slovėnija	61,6	23	69,1	18	7	5
Bulgarija	87,0	14	68,4	19	-19	-5
Ispanija	69,3	21	67,3	20	-2	1
Graikija	75,4	20	67,2	21	-8	-1
Airija	57,2	24	61,2	22	4	2
Italija	64,1	22	54,1	23	-10	-1
Slovakija	78,0	18	45,5	24	-33	-6
Portugalija	56,0	25	43,4	25	-13	0
Liuksemburgas	45,2	27	35,9	26	-9	1
Malta	54,9	26	34,4	27	-21	-1
ES	93,7	-	114,0	-	-20	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

6.3 priedas

Vidutinės maistinių bulvių supirkimo kainos ES šalyse 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	eurai/100 kg	vieta	eurai/100 kg	vieta	proc.	vieta
Belgija	15,29	4	5,82	1	-62	3
Lenkija	11,18	1	12,03	2	8	-1
Austrija	17,09	9	13,65	3	-20	6
Slovėnija	20,85	14	15,08	4	-28	10
Nyderlandai	19,5	12	15,35	5	-21	7
Jungtinė Karalystė	18,35	10	16,87	6	-8	4
Vengrija	19,13	11	18,27	7	-4	4
Estija	20,07	13	18,52	8	-8	5
Suomija	16,23	6	19,08	9	18	-3
Vokietija	16,77	7	19,18	10	14	-3
Latvija	12,05	2	19,28	11	60	-9
Čekija	16,15	5	21,07	12	30	-7
Ispanija	26,45	20	20,38	12	-23	8
Bulgarija	14,12	3	23,14	13	64	-10
Portugalija	23,72	17	23,3	14	-2	3
Lietuva	22,45	15	23,52	15	5	0
Danija	25,47	18	26,17	16	3	2
Malta	25,75	19	26,61	17	3	2
Slovakija	17,05	8	29,08	18	71	-10
Švedija	22,64	16	29,71	19	31	-3
Prancūzija	33,07	22	31,79	20	-4	2
Liuksemburgas	40,33	24	37,78	21	-6	3
Rumunija	34,6	23	39,4	22	14	1
Italija	32,73	21	39,52	23	21	-2
Kipras	50,37	26	40,72	24	-19	2
Graikija	48,45	25	47,13	25	-3	0
ES	23,84	-	24,33	-	2	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

6.4 priedas

ES šalių užsienio prekybos bulvėmis lygio rodiklio 2006 ir 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Šalys	2006						2011						Pokytis	
	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Belgija	2593	2809	1611	1198	46	2	4129	3560	1462	2098	51	1	4	1
Nyderlandai	6240	4755	1846	2909	47	1	7333	5270	1927	3343	46	2	5	-1
Vokietija	10031	2694	1388	1306	13	3	11837	4641	1850	2791	24	3	-1	0
Prancūzija	6363	2207	1561	646	10	4	7203	2528	1542	986	14	4	11	0
Danija	1361	354	300	54	4	5	1620	354	300	54	3	5	-1	0
Lenkija	8982	451	207	244	3	6	8197	588	453	135	1,6	6	-1	0
Lietuva	457	26	50	-24	-5	11	581	60	53	7	1,2	7	6	4
Latvija	551	10	35	-25	-5	9	247	26	27	-1	0	8	4	1
Rumunija	4016	4	232	-229	-6	12	4113	23	176	-153	-4	9	2	3
Austrija	655	115	148	-34	-5	10	816	134	204	-70	-9	10	-3	0
Suomija	576	36	96	-60	-10	13	673	44	104	-59	-9	11	2	2
Estija	153	0	21	-21	-13	14	151	14	29	-15	-10	12	3	2
Jungtinė Karalystė	5727	421	1596	-1175	-21	17	6175	414	1584	-1170	-19	13	2	4
Čekija	692	176	202	-26	-4	8	805	105	270	-165	-21	14	-17	-6
Vengrija	564	26	139	-113	-20	16	564	8	194	-186	-33	15	-13	1
Švedija	773	81	305	-224	-29	18	878	46	341	-295	-34	16	-5	2
Bulgarija	386	0	56	-56	-15	15	232	3	110	-107	-46	17	-32	-2
Graikija	855	50	330	-279	-33	20	758	67	452	-385	-51	18	-18	2
Ispanija	2515	375	1487	-1113	-44	21	2361	347	1552	-1205	-51	19	-7	2
Slovėnija	107	3	70	-67	-62	23	96	2	67	-64	-67	20	-5	3
Slovakija	263	23	108	-85	-32	19	217	70	221	-151	-70	21	-37	-2
Airija	383	35	361	-326	-85	25	340	62	329	-266	-78	22	7	3
Italija	1783	238	1221	-983	-55	22	1537	334	1645	-1311	-85	23	-30	-1
Portugalija	595	40	417	-377	-63	24	390	101	542	-441	-113	24	-50	0
Liuksemburgas	16	5	28	-23	-143	27	20	5	40	-35	-177	25	-34	2
Malta	19	4	25	-20	-110	26	9	6	38	-33	-363	26	-253	0
Kipras	125	25	28	-3	-2	7	99
ES	56779	14962	13868	1095	2	-	61382	18810	15511	3299	5	-	3	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

7. PRIEDAS

7.1 priedas

ES šalių kopūstų derlius 2005–2006 ir 2010–2011 metais, tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta	Vietos pokytis
Lietuva	124,1	67,3	-45,8	24	48,6	98,7	103,1	1	23
Estija	11,7	12,7	8,5	5	10,2	13,2	29,4	2	3
Čekija	49,5	50,8	2,6	12	46,4	58,4	25,9	3	9
Danija	16,3	14,7	-9,8	20	12,7	15,6	22,8	4	16
Portugalija	60,1	73,3	22,0	5	...
Airija	23,9	28,1	17,6	6	...
Rumunija	745,1	737	-1,1	15	538	630,9	17,3	7	8
Malta	3,2	3,4	6,3	6	3,3	3,8	15,2	8	-2
Austrija	50,5	53,4	5,7	7	51,9	59,6	14,8	9	-2
Vengrija	111,7	77,8	-30,3	23	57,1	64,2	12,4	10	13
Italija	103,4	101,7	-1,6	16	84,9	95,2	12,1	11	5
Ispanija	149,1	187,2	25,6	2	193,6	210,9	8,9	12	-10
Vokietija	425,4	448,6	5,5	8	470,6	506,7	7,7	13	-5
Latvija	64,4	63,3	-1,7	17	30	31,4	4,7	14	3
Suomija	19,3	17,9	-7,3	19	22,2	23,2	4,5	15	4
Nyderlandai	128	132	3,1	11	132	137	3,8	16	-5
Slovėnija	25	26,1	4,4	10	20,2	20,9	3,5	17	-7
Liuksemburgas	0,1	0,1	0,0	14	0,1	0,1	0,0	18	-4
Belgija	18	21,6	20,0	4	26	25,9	-0,4	19	-15
Graikija	189	176,5	-6,6	18	188,2	180,1	-4,3	20	-2
Jungtinė Karalystė	162	151	-6,8	21	...
Švedija	15,6	19	21,8	3	20,8	17,8	-14,4	22	-19
Lenkija	1320	1189,4	-9,9	21	1275,9	1090	-14,6	23	-2
Prancūzija	85	71,1	-16,4	22	109,6	91,8	-16,2	24	-2
Kipras	4,4	4,5	2,3	13	4,3	2,8	-34,9	25	-12
Bulgarija	69,3	72,7	4,9	9	78,9	44,6	-43,5	26	-17
Slovakija	21,1	26,5	25,6	1	0	0
ES	3749,2	3575,3	-4,6	-	3671,5	3675,2	0,1	-	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

7.2 priedas

ES šalių morkų derlius 2005–2006 ir 2010–2011 metais, tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta	Vietos pokytis
Kipras	1,9	1,8	-5,3	19	1,9	3,2	68,4	1	18
Lietuva	71,6	38,4	-46,4	25	39,5	64,2	62,5	2	23
Austrija	79,4	77,2	-2,8	17	85,6	109	27,3	3	14
Švedija	96,2	116,6	21,2	4	83	104,9	26,4	4	0
Graikija	36,5	36,9	1,1	12	43,6	54,8	25,7	5	7
Airija	32,5	39	20,0	6	...
Rumunija	152,9	193,9	26,8	3	121	138,3	14,3	7	-4
Čekija	25,2	25	-0,8	13	21,4	24,4	14,0	8	5
Bulgarija	4,2	13,3	216,7	1	10,6	12	13,2	9	-8
Latvija	34,7	31,6	-8,9	20	17,2	19,4	12,8	10	10
Estija	10	8,6	-14,0	22	16,7	18,8	12,6	11	11
Prancūzija	659,3	625,3	-5,2	18	541,7	604,2	11,5	12	6
Italija	602,4	619,7	2,9	10	489,2	542,7	10,9	13	-3
Suomija	67	56,6	-15,5	23	67,5	72,6	7,6	14	9
Vengrija	79,9	83,8	4,9	9	58,5	62,1	6,2	15	-6
Danija	62,8	69,1	10,0	8	104,8	107,2	2,3	16	-8
Belgija	239,4	235,6	-1,6	14	314,1	317,4	1,1	17	-3
Vokietija	516,3	504,2	-2,3	15	554	533,7	-3,7	18	-3
Nyderlandai	487	541	11,1	7	511	482	-5,7	19	-12
Malta	1	1,3	30,0	2	1,4	1,3	-7,1	20	-18
Jungtinė Karalystė	718,5	701,3	-2,4	16	748	688	-8,0	21	-5
Lenkija	929	833,2	-10,3	21	913,3	814,9	-10,8	22	-1
Portugalija	85,1	75,4	-11,4	23	...
Ispanija	478,4	489,2	2,3	11	424,3	268,1	-37	24	-13
Liuksemburgas	0,4	0,3	-25,0	24	0,5	0,2	-60,0	25	-1
Slovėnija	2,7	3	11,1	6	0	0
Slovakija	11,3	13	15,0	5	0	0
ES	5368,0	5319,9	-0,9	-	5286,4	5157,8	-2,4	-	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

7.3 priedas

ES šalių svogūnų derlius 2005–2006 ir 2010–2011 metais, tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta	Vietos pokytis
Vokietija	364,5	337,3	-7,5	14	387,1	505,6	30,6	1	13
Austrija	103	99,7	-3,2	12	154,1	200,5	30,1	2	10
Graikija	202	199,1	-1,4	11	188,2	243,1	29,2	3	8
Latvija	15,9	13,6	-14,5	17	8,1	10,1	24,7	4	13
Portugalija	38,7	48,1	24,3	5	...
Suomija	21,2	17,7	-16,5	18	20	24,8	24,0	6	12
Vengrija	92,2	94,7	2,7	10	40,9	50,4	23,2	7	3
Lietuva	19,9	10,1	-49,2	22	17,5	21,4	22,3	8	14
Švedija	28,6	41,6	50,4	21,2	9	...
Danija	53	55,7	5,1	7	52,3	62,9	20,3	10	-3
Ispanija	1006,1	1099,6	9,3	5	1105,1	1307,5	18,3	11	-6
Nyderlandai	1082	942	-12,9	16	1.328	1.541	16,0	12	4
Italija	358,9	377,2	5,1	6	380,9	413,8	8,6	13	-7
Airija	3,6	3,8	5,6	14	...
Rumunija	226	251,3	11,2	3	232,7	243,9	4,8	15	-12
Prancūzija	347,7	321,3	-7,6	15	351,5	358,4	2,0	16	-1
Čekija	47,6	35,9	-24,6	20	44,9	45,6	1,6	17	3
Malta	6,5	8,9	36,9	2	9,3	8,7	-6,5	18	-16
Belgija	53	55,2	4,2	9	80,3	74,5	-7,2	19	-10
Kipras	7	6,6	-5,7	13	7,2	6,4	-11,1	20	-7
Bulgarija	14,3	20,3	42,0	1	19,1	16,8	-12,0	21	-20
Jungtinė Karalystė	404,5	442,4	9,4	4	365	313	-14,2	22	-18
Lenkija	714,1	590,2	-17,4	19	707,8	582,7	-17,7	23	-4
Estija	0,2	0,1	-50,0	23
Liuksemburgas	0,1	0	-100,0	24
Slovėnija	7,2	5,4	-25,0	21
Slovakija	12,5	13,1	4,8	8
ES	5188,0	4997,4	-3,7	-	5583,9	6133,4	9,8	-	-

Parengta pagal Eurostato duomenis.

7.4 priedas

ES šalių vietos pagal daržovių derliaus pokyčius 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006				2011				Vietos pokytis
	kopūstai	morkos	svogūnai	vidutinė vieta	kopūstai	morkos	svogūnai	vidutinė vieta	
Nyderlandai	11	7	16	11	16	19	12	16	-5
Ispanija	2	11	5	6	12	24	11	16	-10
Belgija	4	14	9	9	18	17	19	18	-9
Italija	16	10	6	11	11	13	13	12	-1
Portugalija	5	23	5	11	-11
Vengrija	23	9	10	14	10	15	7	11	3
Lenkija	21	21	19	20	2	22	23	16	4
Graikija	18	12	11	14	20	5	3	9	5
Rumunija	15	3	3	7	7	7	15	10	-3
Kipras	13	19	13	15	25	1	20	15	0
Lietuva	24	25	22	24	1	2	8	4	20
Malta	6	2	2	3	8	20	18	15	-12
Bulgarija	9	1	1	4	26	9	21	19	-15
Latvija	17	20	17	18	14	10	4	9	9
Prancūzija	22	18	15	18	24	12	16	17	1
Austrija	7	17	12	12	9	3	2	5	7
Slovakija	1	5	8	5
Suomija	19	23	18	20	15	14	6	12	8
Estija	5	22	23	17	2	11	...	7	11
Airija	6	6	...	6	-6
Jungtinė Karalystė	...	16	4	7	21	21	14	19	-12
Vokietija	8	15	14	12	13	18	22	18	-6
Danija	20	8	7	12	4	16	1	7	5
Slovėnija	10	6	21	12	17	...	10	14	-2
Švedija	3	4	...	2	22	4	...	13	-11
Čekija	12	13	20	15	3	8	9	7	8
Liuksemburgas	14	24	24	21	19	25	17	20	1

Parengta pagal Eurostato duomenis.

7.5 priedas ES šalių apsirūpinimas daržovėmis 2006 ir 2009 metais

Šalys	2006		2009		Pokytis	
	proc.	vieta	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Nyderlandai	236	1	294	1	58	0
Ispanija	163	2	152	2	-11	0
Belgija	139	3	131	3	-8	0
Italija	130	4	128	4	-2	0
Portugalija	125	5	120	5	-5	0
Vengrija	125	6	120	6	-5	0
Lenkija	112	8	108	7	-4	1
Graikija	113	7	107	8	-6	-1
Rumunija	92	11	93	9	1	2
Kipras	94	10	87	10	-7	0
Lietuva	58	17	80	11	22	6
Malta	84	12	79	12	-5	0
Bulgarija	95	9	77	13	-18	-4
Latvija	69	15	72	14	3	1
Prancūzija	75	13	72	15	-3	-2
Austrija	60	16	62	16	2	0
Slovakija	71	14	55	17	-16	-3
Suomija	56	18	53	18	-3	0
Estija	55	19	50	19	-5	0
Airija	48	20
Jungtinė Karalystė	41	23	43	21	2	2
Vokietija	43	21	43	22	0	-1
Danija	44	20	42	23	-2	-3
Slovėnija	41	22	41	24	0	-2
Švedija	38	24	35	25	-3	-1
Čekija	33	25	28	26	-5	-1
Liuksemburgas	2	26	2	27	0	-1
ES	100	-	99	-	-1	-

Parengta pagal Faostato duomenis.

7.6 priedas

Vidutinės daržovių supirkimo kainos ES šalyse 2011 metais, eurai/100 kg

Kopūstai			Morkos			Svogūnai		
Vieta	Šalys	Kaina	Vieta	Šalys	Kaina	Vieta	Šalys	Kaina
1	Malta	12,59	1	Lenkija	8,86	1	Nyderlandai	17,40
2	Čekija	12,61	2	Nyderlandai	9,40	2	Lenkija	17,47
3	Bulgarija	17,14	3	Prancūzija	15,96	3	Ispanija	17,49
4	Vengrija	18,35	4	Latvija	19,92	4	Austrija	18,59
5	Lietuva	19,53	5	Vengrija	20,96	5	Latvija	20,78
6	Lenkija	19,95	6	Čekija	21,96	6	Belgija	20,94
7	Austrija	21,38	7	Bulgarija	24,19	7	Čekija	21,20
8	Slovakija	23,03	8	Lietuva	24,42	8	Vengrija	24,77
9	Slovėnija	23,53	9	Portugalija	24,60	9	Vokietija	25,98
10	Rumunija	23,83	10	Ispanija	28,34	10	Lietuva	25,99
11	Ispanija	24,7	11	Airija	30,00	11	Švedija	26,36
12	Švedija	24,81	12	Švedija	31,23	12	Bulgarija	26,51
13	Vokietija	26,00	13	Austrija	31,48	13	Danija	31,00
14	Nyderlandai	26,00	14	Belgija	32,62	14	Slovėnija	32,42
15	Portugalija	29,1	15	Slovakija	33,02	15	Jungtinė Karalystė	35,67
16	Danija	32,88	16	Malta	35,61	16	Portugalija	35,90
17	Kipras	36,38	17	Danija	38,52	17	Slovakija	44,40
18	Graikija	40,36	18	Vokietija	39,64	18	Malta	46,99
19	Jungtinė Karalystė	50,03	19	Jungtinė Karalystė	40,29	19	Kipras	48,31
20	Belgija	51,65	20	Slovėnija	46,89	20	Graikija	50,07
21	Liuksemburgas	121,00	21	Rumunija	54,73	21	Rumunija	51,66
			22	Kipras	54,74	22	Suomija	57,47
			23	Suomija	55,70			
			24	Graikija	66,16			

Parengta pagal Faostato duomenis.

7.7 priedas

ES šalių užsienio prekybos daržovėmis lygio rodiklio 2006 ir 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Šalys	2006						2011						Pokytis	
	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Nyderlandai	4112	3820	1452	2368	58	1	1642	5848	1829	4019	245	1	187	0
Ispanija	12404	4088	1629	2458	20	2	9941	4470	1057	3413	34	2	15	0
Belgija	1486	1839	1662	177	12	3	1577	1928	1566	361	23	3	11	0
Lenkija	4987	857	318	540	11	4	4305	923	559	364	8	4	-2	0
Vengrija	1779	168	135	32	2	5	1144	185	139	46	4	5	2	0
Lietuva	175	95	101	-5	-3	9	308	227	224	3	1	6	4	3
Liuksemburgas	1	4	4	0	0	7
Prancūzija	5654	1821	2182	-361	-6	11	61029	1873	2361	-489	-1	8	6	3
Graikija	3640	87	182	-95	-3	7	3455	107	158	-51	-2	9	1	-2
Italija	13554	788	1165	-377	-3	8	13351	890	1168	-278	-2	10	1	-2
Portugalija	1683	151	326	-176	-11	13	1683	255	295	-40	-2	11	8	2
Rumunija	3029	23	212	-189	-6	10	2710	54	284	-230	-9	12	-2	-2
Kipras	92	11	13	-1	-1	6	101	5	21	-16	-16	13	-14	-7
Malta	67	0	8	-8	-12	14	64	0	10	-10	-16	14	-4	0
Austrija	528	126	314	-188	-36	16	718	170	334	-164	-23	15	13	1
Bulgarija	778	23	90	-67	-9	12	454	70	180	-110	-24	16	-16	-4
Suomija	231	3	121	-118	-51	17	243	3	149	-146	-60	17	-9	0
Latvija	158	4	48	-44	-28	15	69	18	67	-49	-71	18	-43	-3
Danija	245	61	343	-282	-115	23	300	76	325	-249	-83	19	32	4
Jungtinė Karalystė	2644	455	2680	-2225	-84	19	2503	450	2689	-2238	-89	20	-5	-1
Vokietija	3166	612	3740	-3128	-99	21	3686	566	3876	-3310	-90	21	9	0
Estija	33	2	32	-30	-91	20	39	7	43	-37	-94	22	-3	-2
Slovėnija	79	3	85	-83	-105	22	84	9	92	-83	-99	23	6	-1
Švedija	227	48	374	-326	-144	24	227	68	408	-340	-150	24	-6	0
Slovakija	140	51	168	-117	-84	18	110	20	210	-190	-174	25	-90	-7
Čekija	182	102	495	-393	-216	25	170	125	570	-446	-262	26	-46	-1
Airija	...	68	208	-140	42	248	-205
ES	61072	15236	17874	-2638	-4	-	109915	18348	18619	-271	0	-	-4	

Parengta pagal Eurostato, Uncomtrade duomenis.

8. PRIEDAS

8.1 priedas

ES šalių obuolių derlius 2005–2006 ir 2010–2011 metais, tūkst. t

Šalys	2005	2006	Pokytis, proc.	Vieta	2010	2011	Pokytis, proc.	Vieta	Vietos pokytis
Lietuva	97	99	3,1	12	34	49	44,3	1	11
Estija	11	3	-73,4	26	2	3	36,3	2	24
Danija	35	32	-10,0	22	24	32	33,0	3	19
Lenkija	2075	2305	11,1	8	1878	2493	32,8	4	4
Nyderlandai	359	365	1,7	13	334	418	25,1	5	8
Suomija	4	3	-9,7	21	4	5	23,2	6	15
Portugalija	249	258	3,7	11	213	247	16,1	7	4
Rumunija	638	590	-7,5	19	553	620	12,2	8	11
Austrija	453	509	12,5	5	489	547	11,8	9	-4
Italija	2192	2131	-2,8	16	2205	2411	9,4	10	6
Vokietija	891	948	6,3	9	835	898	7,6	11	-2
Graikija	250	289	15,5	4	239	256	7,0	12	-8
Airija	45	42	-6,7	17	41	43	5,2	13	4
Prancūzija	2241	2081	-7,2	18	1788	1857	3,9	14	4
Ispanija	774	650	-16,0	23	646	670	3,8	15	8
Kipras	11	11	-0,4	15	7	7	0,9	16	-1
Jungtinė Karalystė	218	269	23,4	3	235	234	-0,7	17	-14
Bulgarija	26	26	0,8	14	43	40	-6,5	18	-4
Slovakija	47	31	-34,5	25	34	31	-8,4	19	6
Slovėnija	106	119	12,2	6	118	105	-10,4	20	-14
Švedija	18	24	35,7	2	24	21	-12,0	21	-19
Čekija	209	159	-23,9	24	100	85	-15,2	22	2
Malta	0	0	54,5	1	0	0	-17,6	23	-22
Latvija	38	34	-9,7	20	10	8	-27,4	24	-4
Belgija ir Liuksemburgas	329	367	11,5	7	346	231	-33,4	25	-18
Vengrija	510	537	5,3	10	497	293	-41,1	26	-16
ES	11826	11883	0,5	-	10700	11605	8,5	-	-

Parengta pagal Faostato duomenis.

8.2 priedas

ES šalių apsirūpinimas obuoliais 2006 ir 2009 metais

Šalys	2006		2009		Pokytis	
	proc.	vieta	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Lenkija	197,5	1	229,4	1	31,9	0
Italija	159,7	2	159,2	2	-0,5	0
Vengrija	141,7	3	133,6	3	-8,1	0
Graikija	114,4	5	126,2	4	11,8	1
Austrija	97,6	8	114,5	5	16,9	3
Prancūzija	118,8	4	113,2	6	-5,6	-2
Rumunija	93,1	9	103,4	7	10,4	2
Belgija	88,4	10	95,2	8	6,7	2
Ispanija	105,6	7	89,6	9	-16,0	-2
Slovėnija	108,4	6	87,9	10	-20,5	-4
Portugalija	79,3	13	84,0	11	4,6	2
Čekija	71,1	15	81,7	12	10,6	3
Nyderlandai	62,8	16	75,8	13	13,0	3
Vokietija	53,1	19	63,0	14	10,0	5
Bulgarija	85,7	11	55,9	15	-29,8	-4
Liuksemburgas	43,5	20	51,8	16	8,3	4
Lietuva	79,4	12	47,1	17	-32,2	-5
Kipras	62,2	17	40,1	18	-22,1	-1
Slovakija	58,0	18	39,4	19	-18,6	-1
Latvija	71,9	14	34,1	20	-37,8	-6
Airija	39,3	21	33,7	21	-5,6	0
Danija	15,2	22	25,2	22	9,9	0
Estija	13,9	23	19,9	23	6,0	0
Jungtinė Karalystė	13,7	24	13,1	24	-0,6	0
Švedija	9,1	25	9,9	25	0,9	0
Suomija	2,5	26	3,5	26	1,1	0
Malta	2,0	27	0,6	27	-1,4	0
ES	90,8	-	97,3	-	6,5	-

Parengta pagal Faostato duomenis.

8.3 priedas

Desertinių obuolių vidutinės supirkimo kainos ES šalyse 2006 ir 2011 metais

Šalys	2006		2011		Pokytis	
	eurai/100 kg	vieta	eurai/100 kg	vieta	proc.	vieta
Lenkija	12	3	21	1	66,4	2
Latvija	18	4	27	2	50,0	2
Bulgarija	6	1	31	3	410,2	-2
Italija	33	12	34	4	2,8	8
Ispanija	33	13	34	5	3,6	8
Vengrija	22	5	35	6	56,4	-1
Malta	31	8	35	7	12,1	1
Slovakija	25	6	40	8	59,1	-2
Čekija	30	7	40	9	32,1	-2
Lietuva	10	2	45	10	332,3	-8
Slovėnija	32	11	45	11	43,0	0
Austrija	31	9	46	12	47,6	-3
Vokietija	40	14	50	13	24,2	1
Belgija	45	16	52	14	14,8	2
Nyderlandai	42	15	54	15	28,6	0
Rumunija	57	21	62	16	9,0	5
Graikija	53	19	63	17	18,9	2
Portugalija	54	20	65	18	20,8	2
Švedija	51	18	66	19	30,2	-1
Danija	59	22	68	20	15,2	2
Kipras	64	23	77	21	20,3	2
Jungtinė Karalystė	75	24	82	22	8,8	2
Liuksemburgas	100	25	124	23	24,0	2
Suomija	118	26	159	24	33,9	2
Estija	31	10
Prancūzija	47	17

Parengta pagal Eurostato ir Faostato duomenis.

8.4 priedas

ES šalių užsienio prekybos obuoliais lygio rodiklio 2006 ir 2011 metais apskaičiavimas, tūkst. t

Šalys	2006						2011						Pokytis	
	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	gamyba	eksportas	importas	balansas	proc.	vieta	proc. punktai	vieta
Belgija	358	287	210	77	22	4	228	270	166	103	45	1	23	3
Italija	2131	718	38	680	32	1	2411	976	37	939	39	2	7	-1
Prancūzija	2081	691	154	537	26	3	1859	721	141	580	31	3	5	0
Lietuva	99	168	142	27	27	2	49	63	53	11	21	4	-6	-2
Slovėnija	119	22	9	13	11	6	105	39	19	21	20	5	9	1
Lenkija	2305	399	22	377	16	5	2493	526	63	463	19	6	3	-1
Nyderlandai	365	370	394	-24	-7	11	418	381	326	55	13	7	20	4
Graikija	289	38	22	16	5	8	256	38	23	15	6	8	1	0
Austrija	509	87	74	13	2	9	547	111	96	15	3	9	0	0
Rumunija	590	1	76	-75	-13	13	620	46	43	3	1	10	14	3
Portugalija	258	13	76	-63	-25	15	247	22	57	-36	-15	11	10	4
Ispanija	650	134	200	-66	-10	12	671	130	245	-115	-17	12	-7	0
Vengrija	537	48	0	48	9	7	293	23	85	-62	-21	13	-30	-6
Čekija	159	75	79	-4	-3	10	85	40	78	-38	-45	14	-42	-4
Bulgarija	26	0	37	-37	-141	20	40	4	22	-18	-46	15	95	5
Vokietija	948	104	787	-683	-72	19	898	100	664	-563	-63	16	9	3
Kipras	11	0	6	-6	-55	16	7	0	8	-8	-107	17	-52	-1
Latvija	34	11	15	-4	-13	14	8	6	14	-9	-109	18	-96	-4
Slovakija	31	14	33	-19	-61	17	31	16	50	-34	-109	19	-48	-2
Airija	42	5	66	-61	-146	21	43	5	55	-51	-118	20	28	1
Jungtinė Karalystė	269	44	539	-494	-184	22	234	31	459	-429	-183	21	1	1
Danija	32	5	70	-65	-205	23	32	4	78	-74	-231	22	-26	1
Liuksemburgas	9	0	6	-6	-62	18	2	0	5	-5	-256	23	-194	-5
Estija	3	1	11	-10	-344	24	3	0	12	-11	-373	24	-29	0
Švedija	24	2	109	-106	-443	25	21	1	91	-90	-431	25	12	0
Suomija	3	0	49	-49	-1512	26	5	0	49	-49	-978	26	534	0
Malta	0	0	5	-5	-5195	27	0	0	5	-5	-11905	27	-6710	0

Parengta pagal Eurostato, Faostato ir UNcomtrade duomenis.